

ürün
SOSYALİST DERGİ

Sahibi : Ural ATEŞER ● Yazı İşleri Müdürü :
Nuri SAMYELİ ● Yönetim Yeri : Divanyolu,
Klodfarer Cad. No : 38/2, İSTANBUL ● Ya-
zışma ve Havale Adresi P.K. 41 Sirkeci/İSTAN-
BUL ● Genel Dağıtım : DE - DA, Cağaloğlu
Yokuşu, Kemaliye Han, No 4/14, İSTANBUL

- Ankara Dağıtımı : ANKARA DAĞITIM, Bayındır Sokak 38/3
Kızılay/ANKARA ● Abone Şartları : Yıllık 100, Altı Aylık 50 lira. Dış
Ülkeler için iki katıdır ● Dizgi - Baskı : BAŞARAN MATBAASI
- Kapak Baskı : EVREN OFSET

İÇİNDEKİLER

YORUM	3
OLAYLAR	
Maden-İş 21. Genel Kurulu	4
Etiyopya'da «Ak Devrim!»	10
Ülker Bisküvi Fabrikası Olayları	19
Güney Kore Rejimi	23
İNCELEMELER	
Türkiye Toplumunun Gelişimi ve Dönüşümü - tezler ve teorik açılım - NECATİ ÖZTÜRK	35
Çokuluslu Şirketler Üzerine ERDİNÇ GÜRSOY	48
ÇEVİRİLER	
Gençlik Problemleri «LA NOUVELLE REVUE INTERNATIONALE» Dergisi	65

YORUM

Ankara'da Yurtsever Gençlik Derneği yöneticileri, 8'er yıl hapse ve sürgün cezasına mahkum oldular. Kıvılcım Gazetesi sahibi Demir Küçükaydın ve sorumlu müdürü Dündar Erenler, 36'şar yıl hapis ve 10'ar yıl sürgün cezasına mahkum oldular. Aynı gazetenin diğer iki mensubu da 5'er yıl ağır hapis cezasına mahkum oldular. Ürün dergisinin birinci sayısı toplatıldı ve 15-16 Haziran olaylarıyla ilgili yazıdan dolayı, yazı işleri müdürü hakkında kovuşturma açıldı. Kontr-gerilla, Gençlik Üzerine Notlar isimli kitaplar toplattırıldı.

İstanbul'da, İzmir'de, Aydın'da, Nazilli'de, Gaziantep'te, Bursa'da ve Adana'da TSİP üyeleri gözaltına alınmakta, karakollarda dövülmekte.

İşçilerin demokratik direniş hareketleri «iç-barış» hareketi için getirilen panzerlerle kırılırken, «Ecevit» gece-kondu mahallesi, CHP'li İstanbul Belediye üyelerinin kararı ile panzerlerle basılıp, buldozerlerle yıkılmakta...

Geçtiğimiz ayın görünümü kısaca böyle. Yeni seçimler öncesinde, 1973 seçimlerinden beri işçi sınıfını sosyal demokrasi diye burjuvazinin kuyruğuna takanlara duyulur.

ÜRÜN

OLAYLAR

maden - iş 21. genel kurulu

DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası'nın 21 nci Merkez Genel Kurulu, geçen ayın ortalarında toplandı. 98 delegenin katıldığı Genel Kurul çalışmaları, dört gün sürdü ve yapılan seçimler sonucu Genel Başkanlığa, yeniden Kemal Türkler getirildi. Ancak, Kemal Türkler, örgütünün ihtiyaçlarına, inançlarına, ideolojisine cevap veren bir Genel Başkan olarak değil, Genel Kuruldan «Yıpranmış bir Başkan» olarak ortaya çıktı. Yıpranmış bir Genel Başkan olarak diyoruz, çünkü, Kemal Türkler, işçi sınıfımızın en dinamik, en devrimci unsurlarını bünyesinde barındıran Maden-İş Sendikasını, elbirliği edip, CHP'nin kuyruğuna takmak istiyen mesai arkadaşlarını yitirdi. Eski genel başkan

vekillerinden Hilmi Güner ve Cavit Şarman, Kemal Türkler'in ısrarla aday göstermesine rağmen yönetimden tasfiye edildiler. Ve Genel Yürütme Kurulu şu isimlerden oluştu : Kemal Türkler, Şinasi Kaya, Hakkı Öztürk, Hüseyin Ekinci, Mehmet Ertürk, Bahtiyar Özkul, Mehmet Karaca.

Kemal Türkler, Genel Kuruldan neden yıpranmış olarak çıktı? Maden-İş Sendikasını ve onun 50 bin üyesini, sosyal-demokrat dahi olamıyan ve ülkemiz koşulları gereği hiç bir zaman da olamıyacak olan CHP'nin kuyruğuna takıp, uyusturmak isteyen Hilmi Güner ve Cavit Şarman neden yeniden seçilemediler? Bu soruların cevabı Ge-

nel Kurul'da fırsatçı yönetici klişe muhalefet yürüten delegelelerin sözcüleri tarafından verildi.

Kongre'nin ilk günü yabancı konuklar konuştu. Uluslararası Metal İşçileri Konfederasyonu (IMF), Alman, İtalyan, Belçika, Danimarka Metal İşçileri Sendikalarının temsilcileriydi bunlar. Yabancı konuk sendikacıların, çok-uluslu tekekeci firmalara karşı uluslararası işçi dayanışmasının gerektiğini konu alan konuşmalarından sonra yerli konuklara söz verilmeye başlandı. Bu arada Başbakan Bülent Ecevit'den başlayıp, tüm CHP bakanlarının Genel Kurul'a gönderdiği telgrafların okunduğu ve sempati toplamaya çalışıldığı da gözden kaçmadı.

KIDEM TAZMİNATI KANUN TASARISI KOMİSYONU BAŞKANI!

Eski sendikacı, yeni milletvekili Sabri Tıǧlı kürsüye davet edildi. Sabri Tıǧlı, Bağımsız Teksstil Sendikası Genel Başkan Vekili iken, (bu görevini hâlâ sürdürmektedir) CHP'den Kastamonu milletvekili olarak seçilmiş ve hükümet programında yer alan «Kıdem Tazminatı Kanunu Tasarısı Komisyonu Başkanlığı» na da getirilmişti. Bu nedenle kıdem tazminatı kanununun neden çıkarılmadığına cevap vermesi gerekiyordu. Konukların konuşmaları, zaman darlığı nedeniyle 10 dakika ile sınırlanmıştı. Yarım saat konuşmasına rağmen Sabri Tıǧlı, hep Maden-İş yöneticileriyle nasıl iyi arkadaş olduğundan eskiden beri Maden-İş'in üyesi olmayı ne denli iste-

diğinden söz etti de, söz konusu kanunun neden çıkarılmadığını bir türlü açıkça ortaya koyamadı. Sonunda, «Bu kanunun çıkarılmasını engelliyen bazı kişiler var» deyip, işin işinden çıktı.

14 Ekim seçimlerinden önce ve sonra CHP'yi kayıtsız şartsız destekleyen Maden-İş yönetici kligi, Sabri Tıǧlı'yı, konuşturmakta hiç te iyi bir taktik uygulayamamıştı. Yada silah geri tepmişti. Çünkü CHP milletvekilinin, hem de Kıdem Tazminatı Kanun Tasarısı Komisyonu Başkanı olan bu milletvekilinin, kanunun neden çıkmadığına verdiği cevap tatmin edici değildi. Ve CHP'nin, işçi sınıfını temsil etmek bir yana, onun yararına kanunlar çıkarmasının mümkün olamayacağını da bir göstergeydi.

O zaman başta Genel Başkan Kemal Türkler olmak üzere yöneticiler neden CHP'yi böyle hararetle destekliyor, işçi sınıfını kendi ideolojisinden uzaklaştırmak için neden aşırı çaba gösteriyorlardı? Delegelerin kafasına pashı bir çivi gibi çakılan bu soru, yeniden yönetime gelip, saltanat sürmek isteyenlerin aleyhine eski bir puan olarak yazılıyordu.

DİSK'İ CHP'LİLEŞTİRME ÇABALARI VE AYAK OYUNLARI

Delegelerin gözünden kaçmayan bir başka olay da, seçilemeyecek tasfiye edilen yönetici kligin, sadece Maden-İş'i değil, DİSK'i de CHP'lileştirmek yönünde gösterdiği çabaydı. Bele-

diye Sarayı Meclis Salonunda yapılan Genel Kurul'un ilk gününde, Kimya-İş kolunda faaliyet gösteren iki sendika lideri aynı sıraya yan yana oturmuşlardı. Bunlardan birisi, DİSK'e bağlı Kimya-İş Sendikası Genel Başkanı Dinçer Doğu idi. Diğeri ise, Bağımsız Petkim-İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet Kılıç. İşçilerin ekonomik kavgaları yanında siyasal mücadele vermesi gerektiğini ve bu ikisinin bölünmez bir bütün olduğunu her zaman savunmuş Dinçer Doğu, DİSK üyesi bir sendikanın da Genel Başkanı olduğundan, şüphesiz Genel Kurul'a şeref konuşu olacaktı. Ama Petkim-İş Genel Başkanı'nın orda işi neydi? Kemal Türkler ve mesai arkadaşları ne yapmak istiyorlar ne demek istiyorlardı? Acaba olup bitenlerden delegelerin haberi yok mu samyordardı?

Gelişen ekonomik ve siyasal mücadele sonucu tabanın bilinçlenip, fırsatçı amaçları için var etmeye çalıştığı sendikasımdan kaydıgını gören Mehmet Kılıç, son aylarda keskin laflar etmeye başlamış ve Kimya-İş'e birleşme teklif etmişti. Devrimci Kimya-İş yöneticileri, aynı iş kolunda çalışan işçilerin ayrı ayrı bölünmelerinin işçi sınıfının gücünü kıracağıı bildiklerinden ve işçilerin işverenlere karşı yürüttükleri ekonomik mücadelede bile toplu davranmaları gerektiğine inandıklarından, Petkim-İş'in birleşme tekliflerini olumlu karşılamışlardı. Yapılan görüşmelerde, Mehmet Kılıç birleşme için şu teklifle ri öne sürüyor ve onlar üzerinde diretiyordu : Genel Başkan Meh-

met Kılıç olacak, Kimya-İş kendisini fesh edip Petkim-İş'e katılacak, Genel Başkan olacak olan Mehmet Kılıç tek imzayla istediği kadar para çekebilecekti. Kimya-İş'in birleşme koşulları ise şunlardı; Genel Başkan Mehmet Kılıç olacak, her iki sendika da kendilerini fesh edip yeni bir isim altında birleşecekler, Genel Başkan'ın Petkim-İş'den olmasına karşılık 5 kişilik yürütme kurulundan 3'ü Kimya-İş'den olacak, gerektiği zaman para bir kişinin imzasıyla değil, iki kişinin imzasıyla çekilecek.

Bütünüyle işçiler yararına olduğu ve hiçbir gizli hesap bulunmadığı açıkça görülen Kimya-İş'in teklifleri, Mehmet Kılıç tarafından kabul edilmemiş ve birleşme olmamıştı. Bütün bu olup bitenlerden de Kemal Türkler ile diğer yöneticilerin haberi vardı. Kemal Türkler, Genel Kurul'da, Mehmet Kılıç'a söz verirken onu delegelere «çok yakında DİSK'e katılacak olan Petkim-İş Sendikası Genel Başkanı» olarak takdim ediyordu. Bunun anlamı açıktı. CHP ve Halk Sektörü karşısında Konfederasyonun tutarsız fikirlerini benimsemiyen Dinçer Doğu ve diğer Kimya-İş yöneticileri harcanacaktı. Yapılan hesaplar şuydu; Mehmet Kılıç ve sendikası DİSK'e katılacaklar, tüzük gereği aynı iş kolunda faaliyet gösteren iki sendika aynı konfederasyonda tek tek üye olarak bulunamayacaklarından Kimya-İş feshedilecek, olmazsa konfederasyondan atılacaktı. Böylelikle, elbirliğiyle süratle CHP'lileştirilen DİSK'den bir devrimci sendika ve onun yöneticileri a-

yak oyunlarıyla tasfiye edileceklerdi. Bu durum, şüphesiz delegeler tarafından biliniyordu ve Genel Kurul'da Mehmet Kılıç'a aycılık tanınması onu konuşturanlar için hiç te artı puan olmamıştı.

Sırası gelmişken şunu da söylemekte yarar var. CHP'li olmadığı için Dinçer Doğu'yu konfederasyondan atmak isteyen düğünce, aynı tavrını bir başka devrimci DİSK üyesi sendika ve yöneticileri için de sürdürmektedir. Siyasal partisi ne olursa olsun, DİSK yönetimi ile açık çelişkisi olan, DİSK üyesi Basın-İş Sendikası Genel Başkanı Burhan Şahin'in pasifize edilmek için fırsat kolladığı da bilinmektedir.

TABAN DAHA ÇOK EĞİTİM İSTİYOR

İlk günkü gelişmeleri dikkatle izleyen delegeler, kongrenin ikinci ve üçüncü günü seslerini duyurmaya başlamışlardı. Divan ve komisyonların seçimi yapılmış, raporların görüşülmesine gelmişti. Okunan raporlar dan sonra DİSK içindeki devrimci muhalefetin delege sözcüleri söz alıp konuşuyorlar, en çok da eğitim ve teşkilatlanma dairelerinin başkanları Hilmi Güner ve Cavit Şarman'ı eleştiriyorlardı. 1971 yılı Eylül ayında Ankara'da yapılan 20 nci Genel Kurul'da, yöneticiliğe getirildiklerinden bu yana eğitim ve teşkilatlanma dairesi sözü edilir ilerlemeler kaydedememişti. Oysa, ülkemizin koşulları ve işçi sınıfımızın nitel ve nicel olarak her geçen gün biraz daha gelişmesi daha çok eği-

time, daha çok işçinin devrimci sendikalarda örgütlenip, birleşmelerini zorunlu kılıyordu. Ne var ki, bir delegenin de belirttiği gibi, «politik bilinç verilmeye susamış, devrimci Maden-İş Sendikası üyeleri için yeterli eğitimin yapılması yoluna gidilmemiş», örgütlenme konusunda da tabanın gelişmesine ayak uydurulamamıştı. Yakında üretime geçecek olan İskenderun Demir-Çelik Fabrikası işçilerini Maden-İş saflarında birleştirmek için girişilen çalışmalar, sadece İskenderun'a turistik geziler yapılarak kalınmıştı. 7 bin işçinin çalıştığı Seydişehir Alüminyum tesislerinde işçiler gittikçe sarılaştıran bir sendikaya teslim edilmişlerdi. Halbuki Seydişehir işçileri bu sendikaya DİSK yanlısı görüldüğü için üye olmuşlardı. 2 500 üyeli Otosan işçileri, devrimci Maden-İş saflarında yer almak için görülmemiş bir eğitim gösterirlerken, son anda teşkilatlanma dairesi başkanının, nedeni bilinmez tutumu yüzünden, sarı sendikaların pençesine bırakılmıştı. Delegeler teşkilatlanma dairesi'nin başarısızlıklarını bir bir dile getirirlerken, insanın aklına gelen sorular da oluyordu. Acaba Maden-İş'in daha çok sayıda üyesi olsun istenmiyor muydu? Acaba işçilerin sarı sendikalarda bölük pörçük kalmasını isteyen gizli eller mi vardı?

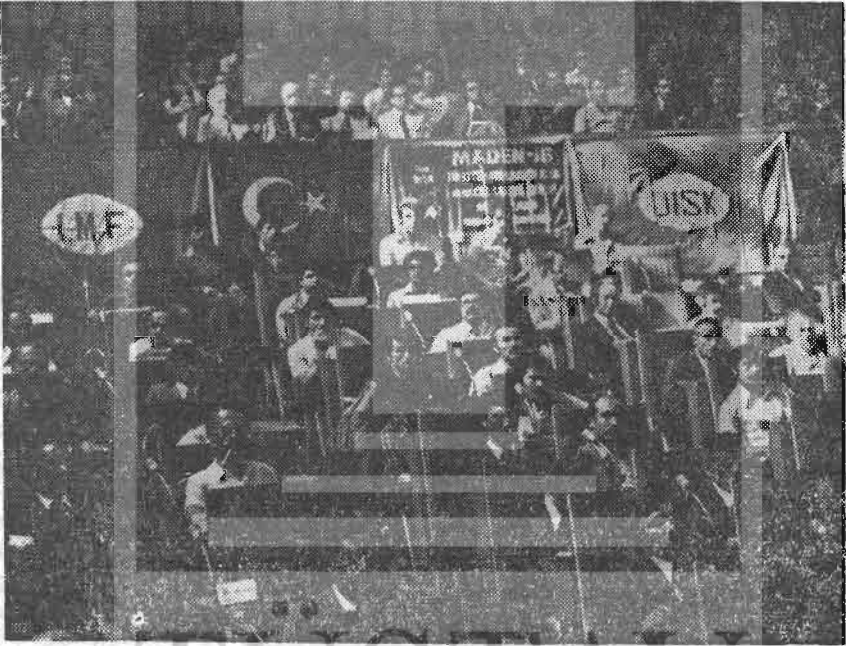
KAPİTALİST İŞLETME İSTEMİYORUZ

Delegelerin üzerinde en çok durup, kıyasıya eleştirdikleri bir başka konu da MİTES (Maden-

İş Tesisleri) oldu. Sanki ülkemizde sermayenin egemen olan hegemonyası kırılmış, emperyalizmin tahakküm ve sömürüsünden ülke ve işçi sınıfı arındırılmış da yapılacak iş kalmamış gibi Maden-İş yöneticileri, tesisler kurmaya önem vermekteydiler. Aslında işçilerin de bir işletmeyi idare edebilecekleri, bazı yatırımları planlayıp düzenleyebileceklerini vurgulamak açısından sendikaların üyelerine dönük bazı tesisleri kurmaya yönelmeleri doğal ve yerindedir. Ancak sınıf çe-

nimesi, devrimci sendikacılığı bir yana bırakıp, kapitalistleşme doğrultusunda ilerlemesi anlamına gelmektedir. Bu reformist sendikacılıktır, devrimci sendikacılık değil.

Nitekim delegeler de bu konuyu çok açık sözlerle ifade etmişler ve «Biz sendikayız. Kapitalist işletme değiliz.» diyorlardı. Kemal Türkler ise tesislerini savunmaya çalışıyor, yumurtanın 125 kuruşa çıktığı günlerde MİTES'de yetiştirilen tavukların yumurtalarını 65 kuruşa sata-

lişkilerinin her gün daha da keskinleştiği, kanuni haklarını koruyan işçilerin üzerine panzer tanklarıyla yürüdüğü, en önemlisi de kapitalist sömürü ilişkilerinin egemen olduğu bir toplumda, Maden-İş gibi bir sendikanın bu konuya bu denli ağırlık ta-

arak işçi sınıfının yaşama koşullarını düzeltmeye çalıştıklarını belki de inanarak söylüyordu.

TÜZÜK TADİL KOMİSYONU

Tüzükteki gerekli değişiklikleri yapmak için oluşturulan Tü-

zük Tadil Komisyonu'nun muhalefet delegeleri, komisyona bazı değişikliklerin yanı sıra 5 kişi olan Genel Yürütme Kurulu sayısını 7'ye çıkarmayı teklif etti. Kemal Türkler'in, Genel Yürütme Kurulu'nun 5'den 7'ye çıkması teklifine, sendikaya mali külfetler getireceği gerekçesiyle karşı çıkmasına rağmen, muhalif delegelerin çoğunluktaki oylarıyla teklif kabul edildi. Ancak Tüzük Tadil Komisyonu, tadil teklifi yapacağı beklenen iki konu üzerinde hiç bir öneri getirmedi. Bunlardan ilki, Genel Yürütme Kuruluna seçilecekleri Genel Başkanın aday göstermesi idi. İkincisi de, Ana Tüzüğün 14 ncü maddesinin b fıkrasıyla belirlenen ve delege olmanın bir koşulu olan; «Sendikanın veya sendikanın bağlı olduğu üst kuruluşların birisinin düzenlediği ve en az üç gün süreli sendikacılık konusundaki seminerlerden birisine katılmış ve seminer belgesi almış olmak» dı. Bu fıkra; Genel Kurula gelmesi istenen delegelere sertifika verilir, yönetici kliğe karşı olanlara verilmez şeklinde yorumlanıyor ve Maden-İş'in devrimci-demokratik yapısına uymuyordu. Özetle, Tüzük Tadil Komisyonu bu iki madde de gerekli değişikliği yapmış olsaydı Ana Tüzüğü demokratik yapıya kavuşturmuş olacaktı.

SEÇİMLER

Son gün öğleden sonra sıra seçimlere gelmişti. Genel Başkanlığa aday olarak gösterilen Kemal Türkler 98 oydan 91'ini alıyor ve yeniden Genel Başkan oluyordu. Genel Başkan, ilk

elde, eski mesai arkadaşları Şinasi Kaya, Hilmi Güner, Cavit Şarman'ı Genel Yürütme Kurulu üyelikleri için aday gösteriyordu. Adaylardan sadece Şinasi Kaya, oyların çoğunluğunu alarak seçiliyor, Hilmi Güner ve Cavit Şarman ise 3 tur sonucu 27'şer oy alarak tasfiye ediliyorlardı.

Cavit Şarman ve Hilmi Güner'in seçilemeyişi üzerine Genel Başkan Kemal Türkler, devrimci muhalefetin istediği kişileri aday göstermekten ısrarla kaçınıyordu. Burada hakkının yenildiği açıkça belli olan Erdemir temsilcisi Özer Er'den söz etmek yerinde olur. Özer Er, üç ay öncesine kadar bölge temsilcisi olarak görev yapmış, tabanın sevdiği, dürüstlüğüne ve devrimciliğine güvendiği bir Maden-İş üyesidir. CHP'nin halk sektörünü desteklemek için, sendika aidatlarını 2 yövmiyeye çıkarma yolunda Genel Merkezden gelen emre karşı çıktığı için, görevinden ayrılmaya adeta zorlanmıştı. Bu olay üzerine de Erdemir işçileri, Maden-İş'ten istifa ederek sarı Çelik-İş'e üye olmuşlardı. Bölge temsilciliğinden ayrılan Özer Er, sendikasından istifa etmemiş, muhalefetin oluşmasında etken rol oynamıştı. Genel Kurul'da delegeler, onun da Yürütme Kuruluna seçilmesini istiyorlardı. Ancak, Kemal Türkler 15 tur boyunca, ısrarla ve inatla, Özer Er'i aday göstermiyordu. Aslında CHP'leşmeye ve Halk Sektörü'ne karşı çıktığı için Özer Er cezalandırılmak, pasifize edilmek isteniyordu (!).

Daha Kongrenin ikinci gü-

nünde, delege olmadığı halde Özer Er, delegelerin büyük çoğunluğu tarafından konuşmaya davet edilmişti. Ancak divan başkanı, yemek saati diye oturuma ara vermiş, öğleden sonra da Özer Er'in salona geç gelmesinden faydalanıp, söz hakkının geçtiğini söyleyerek konuşma hakkını gasbetmişti. Kısaca tabanın tutmasına rağmen, Özer Er Yürütme Kuruluna seçilemiyordu. Ne var ki, Özer Er'in seçilmesini engelleyen tutucu klik, başka bir devrimciyi Mehmet Ertürk'ün Genel Sekreterliğe seçilmesini engelliyemedi. Fırsatçı sendikacılığın tipik bir örneği olmaya namzet 1 nci Bölge temsilcisi Er-

gun Erdem, Mehmet Ertürk'ün Genel Sekreter olmasına karşı çıkmış, «Eğer o seçilirse ben, bana bağlı olan 1 nci Bölgeyi Maden-İş'den koparırım» tehdidini savurmuştur. Ama Mehmet Ertürk, Genel Sekreterliğe seçiliyor, Ergun Erdem'e ise yol gözüküyordu.

Özetle, 4. gün akşamı geç saatlere kadar süren Genel Kurul sonucunda, Maden-İş Yürütme Genel Denetim ve Genel Onur kurulları da seçilmiş ve 21 nci Genel Kurul, Maden-İş'i ve DİSK'i CHP'lileştirme ve giderek sarılaştırmaya yönelik tutumlara karşı muhalefetini belirtiyordu.

0

etiyoopya'da «ak devrim (!)»

12 Eylül 1974 günü Etiyopya Radyo'su, İmparator Haile Selasiye'nin tahttan indirildiğini açıkladıktan iki gün sonra Washington'da bir A.B.D. Dış İşleri Bakanlığı sözcüsü bu konuda şunları söylüyordu :

«Amerika Birleşik Devletleri, yeni yönetimin ülkeyi gerçekten kontrol altına aldığı ve 'uluslararası sorumluluklarını' yerine getirdiğinden emin olduktan sonra silah yardımı da olmak üzere Etiyopya'ya ekono-

mik ve askeri yardımı' yapmaya devam edecektir.» (Le Monde, 14 Eylül 1974).

Darbeyi gerçekleştiren cuntanın başkanı general Aman Andom'un, 26 Ağustos'ta Washington'a, Etiyopya Savunma Bakanı olarak yaptığı ziyaretten sonra, 7 aydır ülkede süren karışıklıklara A.B.D.'nin de cunta eliyle son verdimen isteği zaten kesinleşmişti. Ancak uzun süredir devam eden bu «ak devrim»in tek nedenini, Emperyalizme ve

onun ülke içinde işbirliklerine bağlamak da yanlış olacaktır. Çünkü söz konusu olan, ülkede işçi sınıfının, yoksul köylü kitlelerinin, ezilen halkların, öğrencilerin ve ordu içindeki radikal unsurların gittikçe siyasal boyutlar kazanan istek ve yönelişlerinin saptırılması olayıdır. Gerçekten, söz konusu, siyasal yöneler kazanan potansiyelin, «Ak Devrim» yönüne kanalize edilmesidir. Emperyalizmin değişen dünya koşullarında değişen taktilere başvurmasıdır.

Bütün bu gelişimi ise, Etiyopya'nın içinde bulunduğu durumu kısa tarihi, dünya içindeki yerini saptamadan açıklamak olanaksızdır. Bu nedenden, olayların gelişimini daha gerilere giderek izlememiz gerekmektedir.

Potansiyel olarak Etiyopya, Afrika'daki en zengin tarım ülkesidir. Ancak bu zengin tarım toprakları üzerinde yaşayan Etiyopya halkının durumu inanılmayacak derecede kötüdür. Kişi başına düşen milli gelir yılda 70 dolar civarındadır. Ortalama ömür süresi ise 38 yaş geçmemektedir. Doğan her iki Etiyopyalı çocuktan biri, 5 yaşına gelmeden ölmekte ve Federal Almanya'dan 5 kere büyük topraklara sahip olan Etiyopya'da sadece 319 doktor bulunmakta, yani 81.500 kişiye bir doktor düşmektedir. Okuma-yazma bilmeyenlerin oranının %90 olduğu 26 milyonluk Etiyopya'da toprakların onda dokuzu; İmparatora, Kiliseye ve Büyük Feodal Senyörlere aittir.

Etiyopya köylüsünün büyük çoğunluğu yarıcı durumundadır.

Ancak bu yarıcılık, daha çok serflik özellikleri taşımaktadır. Köylü, senyörün topraklarında çalışır ve ürünün beşte birini alır. Bunun da % 75'ini vergi olarak Devlete öder. Taştan ve kurutulmuş inek dışkısından yapılmış kulübelerde yaşar. Evinin tek odasının tabanı topraktır ve odanın bir tarafında beslediği keçi ve koyunlar, diğer tarafında ise ailesi yaşar. Evinde kullandığı aletler ise bir kaç kab-kacak, sepet, koyun derileri ve bir kahve değirmenidir (Etiyopya'nın en önemli ihraç ürünü kahvedir). Günlük yiyecekleri arpa ekmeği ve bol baharatlı fasulyedir. Et, ancak dini bayramlarda yenir.

FEODALİTE VE KİLİSE

Feodal yapının ve Monarşinin temel direklerinden birisi de Kilise'dir. Kilisenin temel görevi, feodal rejimin kırsal alanlarda bekçiliğini yapmaktır. Katolik Kopt Kilisesi Etiyopya'nın ekilebilir topraklarının %30'nu elinde tutmaktadır. «Kamu ahlakının bekçiliği»ni de yükümlenen Kilise, buna dayanarak köylüleri parasız çalıştırmakta ve inanılması güç oruçlarla halkı kronik açlığa mecbur tutmaktadır. Örneğin yılda 185 gün, köylüler haşlanmış sebzedden başka bir şey yiyememektedirler.

Köylülüğün yüzyıllardır üstünde çöreklenen bu feodal yapı; 1972-1973 yılında 250.000 köylünün ölmesi ve iki milyona yakın insanın yerinden yurdundan olmasına sebep olan açlık sonucu çatlamıştır. Bu çatlama ise bu-

günkü olayların temel kaynağını oluşturmuş, ilerde bahsedeceğimiz halklar sorunu ve işçi sınıfı başta olmak üzere, diğer bütün emekçi kitlelerin ve öğrenci hareketlerinin ordu içinde yankı bulması sonucu, emperyalizmin Afrika'da ve Kızıldeniz'de «kalesi» olan Etiyopya'da, yine orduyu yöneten bir cunta aracılığıyla, bu gerçek halk hareketleri bugünkü «ak devrim» yönünde saptırılmıştır.

AÇLIK OLAYI

Olayların temelinde yatan sorunlardan bizce en önemli olan, köylülüğü kırıp geçiren açlık olaylarından bahsetmeden önce şunu belirtmekte yarar görmekteyiz : Bu büyük açlık olayı, feodal yapının zorunlu bir sonucu olup ülkedeki sosyo-politik değişikliklerde diğer faktörler ile beraber hem bir sonuç hem de bir nedendir.

Etiyopya hükümeti, ülkede yaygın bir açlık felaketinin hüküm sürmekte olduğu konusunda ilk uyarıyı, 1972 yılının Kasım ayında almıştır. Tarım Bakanlığı yetkilileri o tarihte bir rapor hazırlamışlar ve tarım sektöründe kuraklık nedeniyle durumun iyi gitmediğini, 1973 yılında bir çok yiyecek maddesinin bulunamaması ihtimalinin arttığını ve ülkenin açlık tehlikesi ile karşılaşmak üzere bulunduğunu bildirmişlerdi. Tarım Bakanlığı yetkilileri tarafından hazırlanan rapor, hükümete sunulunca ilgisizlikle karşılanmıştır. Yetkililer Tarım Bakanlığı uzmanlarının hazırladığı raporun

yayınlanmasını yasaklamışlardır. Bu tutum daha sonra yüzbinlerce Etiyopyalı'nın açlıktan kırılıp gitmesine yol açacak ve bir çeşit «idam fermanı» rolü oynayacaktır.

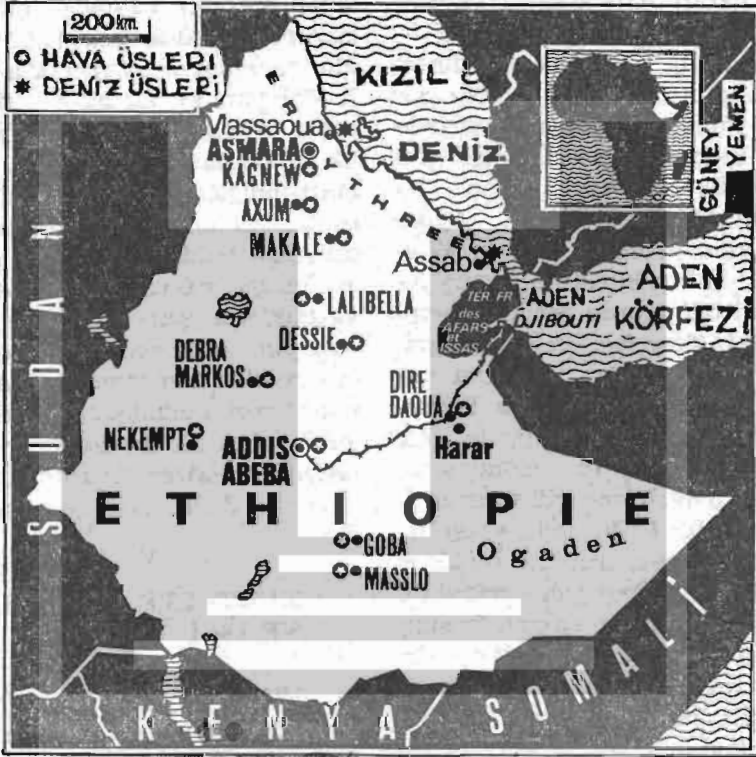
1973 yılının Şubat ayında, açlık tehlikesi ilk kez ciddi olarak varlığını hissettirmeye başlamıştır. Şubat ortalarında, vücutlarını paçavralarla örtmüş ve açlıktan iskelete dönmüş bir grup köylü sığınmak üzere Adis-Abeba'ya gelmişlerdi. Köylerinde susuzluktan duramadıklarını ve günlerdir ot yiyerek yaşadıklarını söylüyorlar ve kente girme lerine müsaade edilmesini istiyorlardı. Köylüler, Wollo bölgesinden geliyorlardı. Polis köylülerin kente girmelerine engel olmuş ve İçişleri Bakanlığını haberdar etmişti. İçişleri Bakanlığı yetkileri, Etiyopya köylüsünün fakirliğini yabancıların görmesinin doğru olmadığını ileri sürüp köylülerin kente girmelerine müsaade etmediler.

Mayıs ayında durum daha da kötüleşmişti. Artık insanlar sokaklarda can çekişerek ölüyorlardı. Wollo'da onbinlerce köylü kentlere sığınabilmek için anayolları doldurmuşlardı. Wollo bölgesinin merkezi Dessi'de, kadınlar ve erkekler herkesin gözleri önünde açlıktan ölmekteydiler.

Etiyopya hükümetinde panik o zaman başgöstermeye başlamıştır. Hükümet, Afrika Birliği Örgütü'nün 10 neu kuruluş yıldönümü şenliklerine hazırlanmaktaydı. Açlık felaketi bu durumda herkesin gözleri önünde

kendini gösterecek ve Etiyopya'nın uluslararası itibarı ağır bir darbe yemiş olacaktı. Bunun üzerine Dessi'de aç ve susuz köylülerin toplandığı kampın kapatılmasına karar verilmiş ve buraya sığınmış köylülere tekrar köylerine dönmeleri için emir verilmişti. Etiyopya televizyonunun, kuraklık bölgelerinde çektiği filmin gösterilmesi de yasaklanmıştı. Açlık tehlikesinden bahsedilmesi bile resmen yasaklanmıştı.

yümüştü. Ülkenin her tarafından, açlıktan ölenlerin haberleri gelmekteydi. Haziran ayında bu felaketi bir başka felaket daha izledi. Assaita kentinde esrarengiz bir salgın hastalığın ortaya çıktığı öğrenildi. Etiyopyalı yetkililer yapılan tahlillerin Assaita'daki hastalığın Gastro-Enteritis olduğunu gösterdiğini bildirdiler. Oysa ortaya çıkan hastalık kolera salgını idi ve bu, Dünya Sağlık Örgütü uzmanları

(Kaynak: L'Humanité-Dimanche)

Hükümet bu tutumunu Ekim ayına kadar sürdürdü. Wollo bölgesindeki kasaba ve kentlerde ise, yetkililer sokaklardan insan ölümlerini toplamaktan bıktıklarını bildirmekteydiler.

Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında tehlike daha da bil-

tarafından da doğrulanmıştı. Ancak bu uzmanlar, Etiyopya'da kolera salgının ortaya çıktığını dış dünyaya bildirmediler. Bildirselardı, binlerce insanın kolera yakalanıp ölmelerinin önüne geçilmiş olurdu. Bunu yapmadıkları için, birkaç ay içinde, açlık-

tan dirençleri kırılmış binlerce Etiyopyalı kolera yüzünden kırılıp gitti.

Dünya Gıda Programı yetkilileri, Temmuz ayında Wollo'daki durumun bir facia haline gelmesi üzerine, bir rapor hazırladılar. Bu rapor Birleşmiş Milletlerin bazı kurumlarına da gönderildi. Ancak rapor hiçbir zaman anahatlarıyla açıklanmadı. Bu rapor zamanında açıklansaydı, bazı ülkeler Etiyopya'ya yardım gönderebilirlerdi. Bunda en önemli rolü, Etiyopya hükümeti oynamıştır. Hükümet ülkede çalışan yabancı uzmanlar üzerinde baskı uygulamış ve UNICEF gibi bir örgüt bile, bu durumu dış dünyaya bildirememiştir. Ağustos ayına gelince sadece Wollo'da 100 bin kişinin açlıktan öldükleri biliniyordu artık. Etiyopyalı yetkililer ise, felaketi gizlemenin olanaksız olduğunu anlamışlardı. Bunun üzerine Birleşmiş Milletler uzmanları ile bir toplantı yapıldı ve uzmanların felaket bölgelerine gitmelerine izin verildi. Etiyopyalı yetkililerin, hazırlanan rapora tepkileri büyük oldu. Raporun mümkün olduğu kadar az sayıda basılıp yayımlanmasına çalıştılar. Bir Etiyopyalı, yetkili, «bu raporun yayınlanmasındansa, dış yardım almamayı bile tercih ederiz» diyordu. Bu kez UNICEF yetkilileri, raporun çeşitli uluslararası kuruluşlara gönderilmesinde ısrar ettiler ve sonunda istediklerini yaptırıldılar. Dünya bir anda Etiyopya üzerine çöken felaketi öğrenmiş oldu.

ETNİK SORUN

Toplumsal yapıyı çatlatan

bu en önemli darbeden hemen sonra gelen olay ise, ülkedeki halklar sorunudur. Binlerce yıldan beri Etiyopya rejimi tek bir etnik gruba ve tek bir dine dayanmaktadır: İmparatorun da içinden geldiği Amhara halkı ve katolik kopt dini. Bütün diğer halklar ve dinler ulusal siyasi hayatta seslerini her zaman için güçlülükle duyurabilmişlerdir. Ülkenin kuzeyinde bulunan Galla'lar, yüzyılın başında, köleliğin kaldırılmasından sonra köylülüğün temelini oluşturmakta olup, feodal yapının en ağır yükünü onlar çektikleri gibi, büyük açlık felaketinden de en çok onlar etkilenmişlerdir. Müslümanlar ise, 26 milyonluk nüfus içinde 14 milyonu buldukları halde, öğretim ve kamu hizmetlerinde katoliklerle eşit koşullar içinde olmayıp, mülk edinmeleri de bir çok şekilde kısıtlanmıştır. Ancak ulusal sorun içinde, dinamizmi en güçlü olan Eritre halkıdır. Bu nedenden Eritre üzerinde daha ayrıntılı durmamız gerekmektedir.

KURTULUŞ CEPHESİ VE İŞÇİ SINIFI

Etiyopya'yı Kızıldeniz'e bağlayan dar kıyı şeridi, Eritre adını taşımaktadır. İkinci Dünya Savaşından sonra, Etiyopya'ya bir federal devlet olarak bağlanan Eritre, daha sonra Etiyopya'nın bir vilayeti haline getirilmiştir. 12 yıl önce, Eritre halkı üzerinde uygulanan bu olup-bitti karşısında kurulan Eritre Kurtuluş Cephesi, on küsur yıldan beri silahlı mücadele vermektedir. Her iki taraf ta çarpışmalardan bü-

yük zarar görmüş, fakat birinden biri diğerini yıkamamıştır. Cephenin yaklaşık olarak 2.500 askeri vardır. Eritre halkının çoğunluğu tarafından desteklenen Eritre Kurtuluş Cephesi gerillalarının mükemmel bir istihbarat teşkilatı vardır. Bundan dolayı Eritre Kurtuluş Cephesi, çok iyi silahlanmış 8.000 kişilik bir Etiyopya tümeninin ve hemen hemen aynı durumda olan mahalli polis teşkilatının elini kolunu bağlayabilmektedir. Etiyopya ordusu, bundan üç yıl önce, 400 kadın-erkek ve çocuğun öldürüldüğü Keren katliamından sonra bölgede kontrolünü kaybetmiştir.

Eritre Kurtuluş Cephesi henüz iktidarı ele alabilecek güçte olmamasına rağmen, son yıllarda etkinliğini çok artırmıştır. Son olarak, Irak'taki Filistin Silahlı Mücadele Bürosu yayınladığı bir bildiriye, Eritre Kurtuluş Cephesine dolaylı yardım yapılacağını açıklamıştır.

1971 yılında Cephenin safarlarında bir bölünme olmuş ve Eritre Halkının Kurtuluş Cephesi adlı yeni bir gerilla örgütü kurulmuştur. Bu yeni örgütün lideri Osman Salah olup, askeri politikası diğer gruba göre daha tutarlıdır. Diğer grup ise, daha çok geleneksel İslam-Arap milliyetçiliğini benimsemekte ve Suriye, Irak, Suudi Arabistan ve Küveyt'ten yardım almaktadır. Her iki grup ta Eritre'nin yöneticisi olan Amhara'lara karşıdır ve her iki grup ta ülkedeki Hristiyan ve Müslüman topluluklar arasında bir uzlaşma sağlanmasından yanadır.

Siyasal planda Eritre Kurtuluş Cephesi gerillaları, Etiyopya rejimi için sürekli bir tehlike oluşturmaktadır: Etiyopya'da hiç bir siyasal parti olmadığı için bir çok Etiyopyalı ilerici ve öğrenci bu hareketle bağ kurmaktadır. Özellikle iki yıldan beri, Eritre Kurtuluş Cephesinin ideolojik etki kisi öğrenciler arasında taraf bulmaktadır.

Bundan da öteye Eritre'nin yer altı zenginlikleri, petrolü ve bakırı bölgenin önemini arttırmaktadır. Japonya'nın ve A.B.D. nin dikkatlerini bu bölgede topladığı gibi, Kızıldenizin güney çıkışında bulunan iki önemli A.B.D. deniz üssü de A.B.D. emperyalizminin ve onun Orta Doğu'daki jandarması İsrail'in bu bölgeye verdikleri önemi yeterince açıklamakta ve İsrail-Etiyopya arasındaki yakın ilişkiyi de aydınlatmaktadır. Yazımızın, Etiyopya ordusu ve ülkedeki emperyalist güçler bölümünde bu konu daha iyi belirlenecektir.

Ülkedeki olayların sonuç - neden halkasının bir diğer zincirini de Etiyopya işçi sınıfı hareketi meydana getirmiştir. Bütün az gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, Etiyopya'da da işçilerin sayısal ağırlığı azdır. Bu sayı 85 bine ulaşmaktadır. İşçilerin liderlerinin 1960 senesinde topluca öldürülmesinden sonra mücadele koşulları çok güçleşmiştir. Bütün işçilerin zorunlu olarak üye kaydedildikleri Etiyopya Sen dikaları Konfederasyonu'nun Amerikalı İrwig Brown ve A.F.L - C.O. ile ilişkileri herkesçe bilinmektedir. Bu Konfederasyonun yetkilileri grevlerin kırılmasında

hükümet kuvvetleriyle beraber çaba göstermekte ve işçi sınıfı biliminin işçiler arasında yayılmasını engellemek için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Bir Hintliye ait olan bir Tekstil Fabrikasında ve Hollandalılara ait olan Wonji Şeker Fabrikasında kanlı grev kırılışları ülke işçi sınıfı tarihinde hiç bir zaman unutulmayacaktır.

Bununla beraber okullarından kovulan öğrencilerin katılmasıyla işçi sınıfı güçlenmektedir. Etiyopya Hava Yollarında, Ticaret Bankasında, Çimento ve Şeker Fabrikalarında, ekonomik mücadele giderek siyasal boyutlar kazanmaktadır. Öğrencilerin küçük devrimci gruplar kurarak işçi sınıfı içinde çalışmalarını da bunda önemli bir etken olmaktadır. İşçi Sendikaları Konfederasyonu geçen 7 Mart'ta öğrencilerle beraber harekete gidilmesini kararlaştırdığı halde, bu büyük günde, ülke tarihinde ilk defa olmak üzere bütün ekonomik hayatı felce uğratan ve dört gün süren bir genel grev, işçilerle öğrencilerin sağlam ilişkilerde olduğunu ve aynı görüşleri paylaştıklarını göstermiştir. Grevin gösterdiği bir diğer önemli gerçek te; Etiyopya işçi sınıfının ülkenin geleceğini tayin edecek tek güç olduklarının bilincine varmalarında çok önemli bir adım olmasıdır. Daha iyi ücret, sosyal güvenlik, sağlık hizmetleri ve örgütlenme özgürlüğü konularındaki istekleri en geniş halk tabakalarının büyük desteğini görmüştür. Etiyopyalı işçiler şimdi satılmış sarı sendika liderlerini tasfiye etmenin hazırlıkları içindedirler.

İşçi sınıfı hareketinin en büyük desteklerinden biri olan öğrencilerin durumunu da kısaca görmemiz, Etiyopya'daki ilerici güçleri tanımamız açısından yararlı ve gereklidir: Adis-Abeba üniversitesinde toplam 5.000 öğrenci olup, burası Etiyopya'nın gerçekten politize olmuş tek yeridir. Fakat burası aynı zamanda bir ghetto'dur da. Öğrenciler, polis tarafından sürekli gözaltıda tutulmakta, yoğun bir baskı ve terör, üzerlerinden hiçbir zaman kalkmamakta ve sınavlara makinalı tüfeklerin altında girmektedirler. Bütün bu baskılara rağmen, ülkenin sosyo-politik canlılığında çok önemli bir rol oynamakta ve işçi sınıfı hareketi ile kuvvetli bağları bulunmaktadır.

ETİYOPYA ORDUSU VE EMPERYALİZM

Ülkenin sınıfsal yapısını böylece gördükten sonra, olaylarda tayin edici bir rol oynadığımız gördüğümüz Etiyopya ordusunun da yapısını ve emperyalizm ile olan bağlantılarını görmemiz sorunun çözümüne yaklaşıp yaklaşmayacağına kolaylaştıracaktır.

Afrika'ya yapılan A.B.D. askeri yardımının üçte ikisini alan, Etiyopya silahlı kuvvetleri, 45.000 subay ve askerden oluşmaktadır. Ordu tamamen A.B.D. tarafından teçhiz edilmekte olup, 8.000 Amerikalı uzman, danışman ve öğretmen, Debre Zeit paraşütçülerini ve Harrar Askeri Akademisindeki Etiyopya Ordusu subaylarını yetiştirmektedir. Etiyopya ordusunun, komando

ve diğer paraşütçü kuvvetlerini İsraili uzmanlar yetiştirmektedir. Bundan başka 12.000 kişilik Sınır Muhafızları ve 5.000 kişilik Anti-Gerilla güçlerini de İsrail eğitmektedir. Ülkenin 32.000 kişilik polis güçleri ise Batı Almanyalı uzmanlar tarafından yetiştirilmektedir. İşte, «ak devrim»i gerçekleştiren Etiyopya ordusu bu olup, ülke dışında bundan önce iki yerde savaşmıştır: Kore'de ve Belçika Kongo'sunda emperyalist güçlerin safında.

Darbeyi yapan askeri cunta yayınladığı bir bildiriye; «Bugünkü Devrim»in düşmanlarının ülkede yabancı sermaye kuruluşlarının millileştirileceği yolunda söylentiler yaydıklarını, bunun gerçeğe ilgisi olmadığını ve yabancı yatırımcıların «hiç bir kuşkuya kapılmadan» faaliyetlerini sürdürebileceklerini açıklamıştır. Bu açıklamayı yapan cunta, İmparatorun devrildiğini kamu oyuna duyurduğu bildirisinde ise, «grev yapmanın, gösteri ve yürüyüşler düzenlemenin, kamu düzenini bozabilecek her türlü eylemin yasaklandığını» duyurmuştur. «Ak devrimin» niteliğini açıkça belirleyen bu girişimlerin yanısıra, cunta, «kararları temyiz edilemeyen» bir «askeri mahkeme»nin de kurulduğunu açıklamıştır. (Le Monde, 14 Eylül 1974)

Etiyopya'nın askeri gücünü elinde böylesine tutan emperyalist güçler, ülke ekonomisine ve siyasal hayatına da aynı şekilde hakimdirler. A.B.D., Etiyop'daki en güvenilir ajanlarını Etiyopya Gizli Servisinin kilit noktalarına yerleştirmiştir. İsrail'i uz-

manlar da bu alanda kendilerine yardımcı olmaktadır. A.B.D. şirketleri ülkenin bütün maden zenginlerini ellerinde bulundurmaktadırlar. Özellikle Sadamo ve Bale bölgesindeki madenler çok önemlidir. Yakınlarda bulunan Ogaden petrol yatakları da Standard Oil'e sunulmuştur. Yalnız 1968 yılında, 200 A.B.D. firması Etiyopya'da yatırım yapmış bulunmaktadır. Ülke ekonomisinde A.B.D.'den sonra İsrail başta gelmektedir. Tekstil endüstrisi İsrail'in elinde olduğu gibi, balık endüstrisi, et konserveciliği, inşaat sektörü de hep İsrail firmalarının elindedir. Etiyopya'da toplam olarak, sermayeleri 4 milyar liraya varan 400 yabancı kuruluş olup, bunlar çok düşük ücretlerle işçi çalıştırıp, ülke dışına hiç bir sınır tanımadan kâr transferi yapabilmektedirler.

Etiyopya'nın, emperyalizm için asıl önemli yanı ise, stratejik yeri olmaktadır. Çünkü, daha önce de belirttiğimiz gibi, Etiyopya, Kızıl Deniz'in güney çıkışı, yani Bab-ül Mendeb Boğazını kontrol etmektedir. Bu boğaz'da A.B.D.'nin, 12.000 denizcisinin bulunduğu çok önemli Kagnew üssü bulunmaktadır. Ayrıca yine Kızıldeniz kıyısında Mas soua'da önemli bir diğer deniz üssü daha bulunmaktadır. Bu deniz üslerinin yanı sıra, harita da görüldüğü gibi, ülkenin çeşitli yerlerine dağılmış, 11 tane de A.B.D. hava üssü vardır. Kızıldeniz'in çıkışı kontrol eden bu önemli stratejik yerin yanı sıra, Etiyopya'nın komşuları olan Aden, Güney Yemen, Somali ve Sudan'daki anti-emperyalist ve anti-kapitalist hareketlerin önemli

başarılar kazanması, Etiyopya'nın emperyalizm açısından önemini bir kat daha artırmaktadır.

Emperyalizmin bu denli hatıyati çıkarlarının bulunduğu bir bölgede, emperyalizmin ileri karakolluğunu yükümlenmiş bir ülkenin, mutlaka «istikrarlı» ve «güçlü» bir rejime sahip olması gerekmektedir. Oysa, gün geçtikçe güçsüzleşen feodalite ve köksüz bir taht, güttüğü dargörüşlü ve uzun vadede emperyalizmin çıkarlarını zedeliyebilecek bir politika ile bu görevi yerine getirememektedir. Üstelik, yazıda ayrıntılarıyla açıkladığımız, ülkenin sosyal yapısını çatlatan büyük açlık, köylü hareketlerini başlatmakta ve bu hareketler, ülke içindeki ezilen halkların ve etnik grupların kurtuluş hareketleri ile bütünleşip, kentlerde işçi ve öğrenci patlamalarına yol açmaktadır. En temel demokratik hak ve özgürlüklerin yanı sıra basit ekonomik istekleri yansıtan bu hareketler, giderek kronikleşmekte ve siyasal boyutlar kazanıp, bizzat sistemin temellerine yönelmektedir. Bundan da öteye, bu hareketler artık ordu içinde de yandaş gruplar bulmaya başlamıştır.

İşte bütün bu koşullar birleşince, ülkede bütün bu patlamaların nedeni olan feodal yapı ve doğal olarak en büyük feodal, yani imparator tasfiye edilmek zorundadır. Böylece bir taşla iki kuş vurulmuş olacaktır. Hem, halkın çeşitli sınıf ve tabakalarından gelen devrimci potansiyele saptırılacak ve hem de ülkede güçsüz bir yönetim yerine

güçlü bir yönetim, yani askeri cunta kurulacaktır.

Böylece, A.B.D.'nin Afrika için hazırladığı ünlü «Korrry Planı» artık yürürlüğe girmek durumundadır. Korrry, daha önce Şilide görev yapmış bir A.B.D. büyükelçisidir. Nixon tarafından kabul edilen Korrry Plan'ına göre A.B.D' Afrika'da, Etiyopya'yı iyice silahlanmış bir kale haline getirecek, Kızıldeniz'in güney ucunda kendine bağımlı bir üs yaratıp, Orta Doğu ülkelerinin cephe gerisinde bir mevzi yaratacaktır. Orta Doğu böylece, biri kuzeyde İsrail, biri güneyde Etiyopya olmak üzere iki cephe ile gember altına alıncaktır. Zaten, olaylar başlamadan çok önce İsrail, Washington'a; İsrail, Etiyopya, İran ve «Arap olmayan» iki ülkeden meydana gelen bir Pakt kurmak ve A.B.D.'yi bu paktın başına getirmek önerisinde bulunmuştur. Görüldüğü gibi Korrry Planı, bu önerinin doğrultusunda olan bir plandır ve sadece Etiyopya'yı değil, bütün Orta Doğu'yu ve bu bölgeyi çevreleyen ülkeleri de kapsamına almaktadır.

Kısaca özetlersek, A.B.D. emperyalizminin, şimdi, Kızıl Deniz'in güney çıkışında da durumunu sağlamlatırmasına şahit olmaktadır. Ancak, Etiyopya işçi sınıfı ve emekçi kitleleri üzerinde oynanan bu oyunun, yine bu güçler tarafından bozulacağı da kaçınılmaz bir tarihi gerçektir. Çünkü, çağımız, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin zafer çağıdır. Emperyalizmin kazançları kısalmıdır ve geçicidir.

ülker bisküvi fabrikası olayları

Dergimizin bir önceki sayısında A.B.D.'den tanesi 900 bin liraya alınan «panzer» adı verilen zırhlı araçlardan söz etmiştik. Panzerler, Türkiye'de ilk defa Topkapı'daki Ülker Bisküvi Fabrikasında çalışan işçiler üzerinde uygulamaya konuldu.

İşvereni ve toplu sözleşme yetkisi, işçilerin DİSK'e bağlı Türkiye Gıda-İş Sendikasına geçmeleri ile ortadan kalkan Türk-İş'e bağlı Tek-Gıda-İş Sendikasını; protesto etmek amacıyla, fabrikada direnişe geçen işçilere panzerler desteğinde saldıran toplum polisleri pek çok işçiyi yaralamış, 17 işçiyi de gözaltına almışlardır.

Ülker Bisküvi Fabrikasında bine yakın işçi çalışmaktadır. İşçilerin yarısından fazlası kız ve çocuk işçidir. İşverenin kız ve çocuk işçi çalıştırması bilinçlidir. Böylece hem onlara düşük ücret verecek, hem de kendisine karşı gösterecekleri direnci kolay önleyebilecektir.

Fabrika sahibi Sabri Ülker, erkek ve kadın işçilerin ayrı bölümlerde çalışması için özel gayret sarfetmekte, birbirleri ile konuşmalarını dahi engellemektedir. Nurcu olduğu söylenen Sabri Ülker, bu şekildeki uygu-

lamalarını Ankara Ülker fabrikasında da sürdürmekte, fabrikaya Hacı Bayram Camiinden vaiz getirmekte ve söylendiğine göre işçileri, Said-i Nursi'nin kitaplarını okumaya zorlamaktadır. Burjuvazinin geleneksel bir uygulaması olan dinin sömürüye alet kılınması, bu olayda da açıkça görülebilmektedir.

İşveren bütün bunların yanı sıra, işçileri kanunen sadece bir hafta aynı vardiyada çalıştırabileceği halde, bir ay çalıştırdığı da olmuştur.

İKİ SENDİKA VE OLAYLARIN ÖNCESİ

Ülker işçileri Mart ayından itibaren Tek-Gıda-İş sendikasin-dan istifa ederek Türkiye Gıda-İş sendikasına üye olmaya başlamışlardır.

İşçiler noter kanalıyla istifalarını Tek-Gıda-İş sendikasına bildirmişler, böylece Türkiye Gıda-İş sendikasına kaydolan işçi sayısı 285'i bulunca, Tek-Gıda-İş sendikası Ülker'de çoğunluğu kaybetmiştir.

Bu şekildeki gelişimi beklemeyen Tek-Gıda-İş sendikası, 25 Mayıs 1974'te bir seneye yakın bir zamandır kullanmadığı işye-

ri seviyesindeki toplu iş sözleşmesi yetkisini, işçilerin aleyhinde kullanmış ve «Türkiye sendika tarihinde görülmemiş bir sözleşme» ile sonuçlanan görüşmelere başlamıştır. 2 Ağustos 1974 günü işçiler, Bölge Çalışma Müdürlüğüne giderek, kendilerinin DİSK Türkiye Gıda-İş üyesi olduklarını, Mayıs ayında Tek-Gıda-İş sendikasıyla ayrıldıklarını belirtmişler ve işyerinde referandum yapılmasını önermişlerdir.

Aynı gün işveren ve sarı Tek-Gıda-İş sendikası, fabrika önüne kamyonlarla adam getirmiş, Türkiye Gıda-İş sendikası yöneticilerine ve işçilere korku vermek ve dövmek istemişler, fakat başarılı olamamışlardır.

Tek-Gıda-İş, her zaman olduğu gibi, işverenle işbirliği içinde hazırlanmış, işçilere ücret zammı getirmeyen ve işçilere rağmen imzalanmış toplu iş sözleşmesini, 5 Ağustos 1974 tarihinde Bölge Çalışma Müdürlüğüne vermiştir. Tek-Gıda-İş da ha sonra, 5 Eylül'de işkolu seviyesinde bir sözleşme daha imzalamış, birinci ve ikinci yıllar için 250'şer kuruş ücret zammı getirerek, Mayıs ayından itibaren artık kendi üyesi olmayan işçileri, işverenle anlaşmasının somut örneğini göstererek, satmıştır. Böylece, DİSK Türkiye Gıda-İş sendikası Ülker'de 4 yıl gibi uzun bir müddet sözleşme imzalamayacaktır.

Ülker Bisküvi fabrikası işçileri, işverenin ve sarı Tek-Gıda-İş sendikasının bütün baskılarına rağmen Türkiye Gıda-İş

sendikasında kalmaya devam etmişlerdir.

İşveren, Türkiye Gıda-İş sendikası ilgilileri ile görüşmek zorunda kalmış ve 10 Eylül günü protokol imzalamak için görüşmelere başlamıştır. Bir tutanak hazırlanarak, görüşmelerin devamı ve protokolün imzalanması 16 Eylül tarihine bırakılmıştır. Bu yeni gelişim karşısında Ülker işçilerinin sevinmesi geçici olmuştur. İşveren Sabri Ülker, Ankara'ya giderek demokratik-sol(!) hükümetin ilgilileri ile temaslarda bulunmuş, fabrikadaki DİSK üyesi işçiler üzerinde oynanacak ve giderek bütün Türkiye işçi sınıfına «sosyal barış döneminin» ne anlama geldiğinin ilk somut gözdağı örneği olacak yeni oyun tezgahlanmıştır.

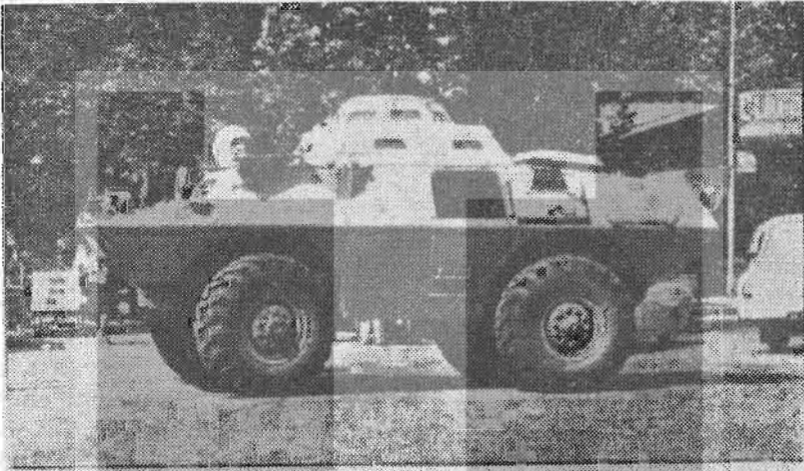
«SOSYAL BARIŞ» DÖNEMİNİN İŞÇİ SINIFINA VERDİĞİ İLK GÖZDAĞI

16 Eylül günü toplantıya işverenin kendisi gelmemiş, müşaviri Necdet Ilgazlı'yı göndermiştir. Müşavir ise, Türkiye Gıda-İş sendikası yetkililerini «muhatap olarak kabul etmeyeceğini» bildirerek toplantıyı terketmiştir. Ayrıca DİSK üyesi işçilerin Tek-Gıda-İş'in imzaladığı toplu sözleşmeden yararlanamayacakları da bildirilmiştir. İşverenin bu provokasyonları sonucu işçiler, 17 Eylül'de işvereni ve sarı sendikayı Tek-Gıda-İş'i protesto etmek amacıyla direnişe geçmişler; işyerinde oturma grevine başlamışlardır.

Olayların başladığı günün

akşamına doğru, İstanbul Emniyet Müdürü, Türkiye Gıda-İş sendikası Genel Başkanı Kemal Nebioğlu'na telefon ederek, Ülker'deki işçilere, oturma grevinden vazgeçmeleri için bir konuşma yapmasını istemiştir. Fakat o sıralarda Zeytinburnu kaymakamı ve savcısının emriyle, polisler panzerlerle fabrikanın kapısını kırarak fabrikaya girmişlerdir. İçeri girmek isteyen işçi-

baş temsilcisi, fabrika kapısında durarak işbaşı yapmak isteyen işçilerden Tek-Gıda-İş'e üye olmayanları ve üye olmayanları fabrikaya sokmamışlardır. Böylece sermaye çevreleri «demokratik sol» bir siyasal iktidar döneminde işçilerin özgürce istedikleri sendikayı seçme haklarını çiğnemekte ve bu siyasal iktidardan en ufak bir tepki bile gelmemektedir.

«Barış hareketinde kullanılıyor»

Barış hareketi genellikle sınırlı yapılır, yukarıda gördüğünüz araç da bir "Barış hareketi" silahıdır. Bunun, mardivenlerden çıkar, dağlar tepeler gibi, bir tank gibi kuvvetli bir kuci gibi çelik zırhlı araçları bugünlerde birçok "Sivil Barış hareketi"nde çok işe yarıyor...

(Hürriyet, 19 Eylül 1974)

lere mani olan polisler, dışarıya çıkan işçileri, kız, çocuk demeden dövüp pek çok işçiyi yaralamışlardır. Daha sonra işçiler Ülker kamyonlarıyla Zeytinburnu karakoluna götürülmüş ve 17 işçi gözaltına alınmıştır.

Ertesi gün, 18 Eylül sabahı fabrika müdürü Faruk Ülker ve Tek-Gıda-İş sendikası işyeri

Aynı gün bir basın toplantısı düzenliyen Türkiye Gıda-İş sendikası Genel Başkanı Kemal Nebioğlu, olaylar hakkında bilgi vermiş, kendisini suç teşkil edici açıklamalarda bulunmaya zorlayan sorular soran bazı sermaye sözcüsü basın mensuplarına; «Ülker işçilerinin hareketi bir işgal hareketi değil, işvereni ve sarı sendikayı protesto amacı güden,

işyerinde oturma grevidir» cevabını vermiştir.

Olayların gelişimini anlatan Nebioğlu, işverenin işçi üzerindeki yoğun baskısını örneklerle açıklamış, işveren ve sarı sendikaların benzer uygulamalarına diğer işyerlerinde de rastlandığını belirtmiş, Türkiye işçi sınıfının sendikal mücadelesinin artık belli boyutlara eriştiğini, buna oranla da işverenin ve iktidarın baskısının arttığını söylemiştir.

İşveren ve kuklası sarı sendika Tek-Gıda-İş; Ülker işçilerinin Türkiye Gıda-İş sendikasına üye olmaya başladıkları Mart ayından bu yana, işçileri yıldırarak DİSK üyesi sendikaların gücünü kırmak için çeşitli yöntemler uygulamışlardır. Kısa dönemde kendi çabalarına uygun son çözümlü, 17 Eylül'deki oyunu tezgahlamakta bulmuşlardır.

Başarılı hareketin neticesini Sabri Ülker şöyle açıklamaktadır :

«Olay günü zor kullanarak fabrikayı işgal eden ve bütün faaliyetleri durduran 40 işçinin adları tesbit edilerek işlerine son verilmiştir... işçiler işlerinin başında bulunmaktadır... Top-tan işçi çıkarma diye bir durum yoktur.»

Ancak, 21 Eylül 1974 gününe kadar olaylar sonunda işten çıkarılan işçilerin sayısı 68'i bulmuş; diğer yandan ise, işveren işçilere karşı kullanmak üzere 21 faşist komandoyu ise yerleştirmiştir. Bu komandoların göre-

vi, işçiler üstünde yıldı ve terör yaratmak, muhbirlik yapmaktır.

Sabri Ülker'in sözlerinden ve uygulamalarından anlaşılacağı gibi, amaç DİSK üyesi, nitelikli işçilerin önemli bir bölümünü tazminat ödemediği işten atmak ve Türkiye Gıda-İş sendikasının bu iş yerinde çalışmasını böylece engellemektir.

Olaylar, tek bir iş yerine indirildiğinde bile, Türkiye'de siyasi rejimin niteliğini açıkça ortaya çıkarabilmektedir. İskenderun, Bursa olaylarından sonra Ülker olayları da; 1923'ten beri Türkiye'de uygulanan rejimin, son siyasi iktidar döneminde de niteliksel olarak pek büyük bir değişikliğe uğramadığını vurgulamakla beraber, «sosyal barış», «sınıflararası denge iktidarı» gibi, içerikten yoksun sloganları kullanan siyasi iktidarın, işçi sınıfı hareketinin sosyalist hareket ile bütünleşmesini engellemekten başka bir hedef gözetmediğini göstermektedir. İşçi sınıfı hareketinin gelişimini örtülü ve ustalık bir biçimde saptırmaya çalışan siyasi iktidarın, bugüne kadar gelip geçen iktidarlardan çok daha deneyli ve hazırlıklı olduğunu da Türkiye sosyalistleri hesaba katmak zorundadırlar. Bu gerçek unutulduğu ve hele bu siyasi iktidarın işçi sınıfından yana olduğu gibi boş bir hayale inanıldığı zaman, dünya devrimci pratiğinin geçmiş deneylerinden ders alınmamış olunacaktır. Ve bu dersi ödemek zorunda kalanlar da yine bu dersi unutanlar olacaktır.

Türkiye işçi sınıfı hareketinin hızlı gelişim sürecinde, Ül-

ker işçilerinin burjuvazi ve siyasal iktidarı karşısındaki yenilgisi kısa dönemdedir. Uzun dönemde ise, Marx'ın deyimiyle :

«bizzat burjuvazi, proletar-

yaya kendine özgü siyasal ve genel eğitim öğelerini sağlamakta, başka bir deyişle proletaryayı, burjuvaziyle savaşmak için bilemektedir.»

0

güney kore rejimi

Japon işgalinden kurtuluşun 29. yılı dolayısıyla 15 Ağustos'ta yapılan açık miting sırasında; Güney Kore faşist diktatörü Park Chung Hee'ye, Japonya'da yaşayan Koreli bir genç tarafından yapılan suikast sırasında karısının ölmesi ve gelişen olaylarla Güney Kore dikkatleri tekrar üzerine toplamıştır. Suikasti önleyemeyen hükümet istifa etmiş, 26 polis görevinden alınmış, Park Chung Hee'nin muhafızı ise harakiri yapmıştır. Japon hükümetinin suikastten haberdar olduğu iddiası ile ülkede anti-japon bir propaganda başlatılmış, Güney Kore'deki Japon elçiliği önünde büyük gösteriler düzenlenmiş, 31 faşist genç parmaklarını keserek Kore bayrağı içinde Japon Başbakanı Tanaka'ya göndermişlerdir.

Aslında faşist rejimin yıllardır süren baskı uygulamasına karşı yapılan bu suikast; rejimin savunucuları tarafından dıştan yapılan bir müdahale gibi gösterilmesine rağmen, bizzat faşist rejime karşı ülke içi direncin bir bölümünü yansıtmakta ve bütün bu olaylar, Park Chung Hee'nin kişiliğinde sembolleşen faşist rejimin, kitleler ve tüm demokratik güçler üzerine KMİT (Güney Kore Merkezi İstihbarat Teşkilatı) ve diğer baskı-terör kuruluşları ile uyguladığı genelleştirilmiş ve kurumlaştırılmış terörü maskeleyemeye yetmemektedir.

TARİHSEL GELİŞİM VE KORE SAVAŞI

Güney Kore'deki faşist rejim elbette ki gökten zembille inmemiş, bugünkü durumu hazırlayan koşullar 70 yıl önce başlayan, Japonya'nın önceleri koruyuculuk, sonraları ise Kore'yi ilhak etme-

barışı korumak için çok daha aktif davranacağı» (!) açıklaması yapılmıştı.

Haziran 1950'de, A.B.D. ve 16 müfettişi yada uydusu, Kuzey Kore'ye karşı savaşı başlatmışlardır. Bu savaşta hava güçlerinin üstünlüğünden yararlanan A.B.D. emperyalizmi, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti üzerinde, o zamana kadar görülmemiş bir «Top yekün savaş» sürdürmüştür. O zamanlar 400.000 nüfusu olan Kore Demokratik Halk Cumhuriyetinin başkenti Pyong-Yang üzerine, 420.000 adet bomba yağdırmışlar; Kuzey Kore halkı üzerinde bakteriyolojik silahları «denemekten» çekinmemişlerdir. Emperyalistler, işgal ettikleri topraklar üzerinde yaşayan 9 milyon nüfusun toplam 1 milyonunu sistemli olarak yoketmişlerdir.

Üç yıl süren savaş boyunca, A.B.D. ve 16 ülkeye karşı kahramanca çarpışan Kuzey Kore; Çin Halk Cumhuriyetinin ve Sovyetler Birliğinin, işçi sınıfı enternasyonalizminin en somut örneklerini vererek yaptıkları silah ve asker yardımı sonucu, emperyalist güçleri ateşkes imzalamak zorunda bırakmıştır. Türkiye hakim sınıf ve tabakalarının, işbirlikçi tavırlarına ve çıkarlarına son derece uygun olarak, Nato adına A.B.D. emperyalizminin hizmetine verdikleri Türkiyeli askerler de savaşa katılmışlardır. Bu dönemde, Türkiye'de emperyalist çıkarlar uğruna savaşılmasına karşı çıkan ilericiler ve sosyalistler tutuklanmış, işlerinden atılmış ve susturulmaya çalışılmıştır. (*)

Kore halkının gerçek temsilcisi, büyük devrimci Kim İl Sung, Kore savaşı hakkında şunları yazmaktadır :

«Onların yegane amacının Kore'yi işgal etmek ve Kore halkını esir etmek olduğu söylenemez. Amerikalılar, hain Syngman Rhee kliğini Kuzey Kore ile savaşta iterken, Kore'yi askeri bakımdan fethetmişlerdir. Onların amacı, sadece ülkeyi işgal etmek değil, onu bir üs olarak kullanmaktı.»

SAVAŞ SONRASINDA GÜNEY KORE

Savaş sonrası Kuzey Kore'nin ekonomik ve siyasal başarıları karşısında Güney Kore'nin Syngman Rhee'nin kişiliğinde ifadesini

(*) Adalet Bakanı Oğuzhan Asiltürk, Eylül ayı içinde Güney Kore'yi ziyaretinde, Kore Savaşında ölen Türkiyeli askerler anıtının açılışında bulunmuş; aynı dünya görüşüne sahip Güney Kore hükümetine, dostluk ve dayanışma vaadetmiştir.

bulan faşist rejimi, iflasa doğru yönelmiş ve dönemin A.B.D. dış işleri bakanı Dean Acheson'a şu sözleri söyletecek duruma gelmiştir: «Amerikan yardımı olmazsa Güney Kore iki-üç ay içinde batır».

Emperyalizmin uydu ülkelerde, yıpranan uşaklarını değiştirme siyaseti doğrultusunda, Güney Kore iktidarını 1960'da Syngman Rhee'den, bir askeri darbe ile Park Chung Hee devralmıştır. Emperyalizmin ve işbirlikçi Kore burjuvazisinin sadık bir kuklası olan ve bağınaz bir anti-komünist olarak tanınan Park Chung Hee, kendisini iktidara getirenlerin arzusu ile koyu bir faşist dikta rejimi kurmuş, işçi sınıfını ve emekçi kitlelerini A.B.D. ve Japon tekellerinin sömürüsüne terketmiştir. Ülkenin emperyalizme bağımlılığı o derece getirilmiştir ki, dünyanın en güçlü tekelci grubu Rockefeller grubuna bağlı Chase Manhattan Bank'ın 1967'de hazırladığı bir raporda şu satırları görebilmekteyiz :

«Aslında Güney Kore'nin ekonomik gelişmesini sağlayan esas neden, iş adamlarının ve yetkililerin kararlılığı ve azmidir. Amerikalılar, tekstil endüstrisinde 65 sent ve elektronik endüstrisinde 88 sent'lik ortalama nakit ücretle çalışan Kore işçilerinin hüner ve kabiliyetlerinden takdirle söz etmektedirler. Bu insani nitelikler çok verimli sonuçlar doğurmaktadır.»

A.B.D.'nin Vietnam'da sürdürdüğü emperyalist savaşta, 8 yıl müddetle 50 bin Güney Kore askerini A.B.D.'nin hizmetine veren faşist rejim, ülkede, sosyalist sisteme karşı üs olarak A.B.D. emperyalizminin 50 bin askerini bulundurmaktadır. Bu askerler, aynı zamanda A.B.D. yatırımlarının ve işbirlikçi ülke hakim sınıf ve tabakalarının sadık koruyuculuğu görevini yapmaktadırlar. Burada, uzun süredir Batı burjuva basınında ve bizdeki uzantılarında görülen bir olgudan söz etmek gerekmektedir : Güney Kore «ekonomik mucizesi.»

GÜNEY KORE «EKONOMİK MUCİZESİ»

Bu mucizenin temelinde yatan gerçek bize şu olmaktadır: Vietnam'da yenilen ve bir çok cephede çarpışmak zorunda kaldığı için zayıflayan A.B.D. emperyalizmi, «Dünya jandarmalığı»nı Güney Kore ve onun gibi bazı «uyduları» arasında paylaşdırmak zorunda kalmıştır. Bu nedenden, bu ve bunun gibi ülkeler, buldukları bölgelerde emperyalist sistemin «genel güvenliğini» sağlamak için ha-

zır bulunmak zorundadırlar. Bu da ancak ve ancak A.B.D. emperyalizminin ekonomik gücü ile desteklenen «güçlü iktidarlar» ile olanaklıdır. Böylece de bu ve bunun gibi ülkelerde sosyo-ekonomik değil, **sadece ekonomik, konjonktürel** ve **uzun vadede tıkalı** bir ekonomik büyüme gerçekleştirilmektedir.

Bu ülkelerdeki konjonktürel ekonomik büyümeyi genel hatlarıyla şöyle formüle edebiliriz :

«Bu tür ülkelerde ekonomik büyüme, baskı ve siyasal terör, sosyal sefalet ve emperyalizme bağımlılık paahasına gerçekleşmiştir. Ekonomik büyümenin ilk koşulu olarak emperyalizm bu ülkelerde, ya bir askeri cunta yönetiminde yada parlamenter görünümlü sivil, veya karma (sivil-asker) faşist yönetimleri ülke işbirlikçi hakim sınıfları ile ortaklaşa iktidara getirmektedir. Bu ilk aşamadan sonra bir yandan işçi sınıfı, emekçi kitleler ve sosyalist güçler yoğun bir baskı ve terör uygulaması ile sindirilmeye çalışılırken peşpeşe şu ekonomik tedbirler alınmaktadır: emekçilerin tüketimini en aza indiren ücretlerin dondurulması ve sosyal giderlerin dondurulması; böylece eğitim, halk sağlığı ve hizmetler harcamaları ve yatırımları en aza indirilmektedir. Ücretlerin dondurulması ve tüketim mallarının azaltılması, diğer hafif sanayi ürünleri yansısıra, ihraç edilebilir bir tüketim malları fazlası sağlamaktadır. Vergi politikası, dolaylı ve dolaysız vergiler ile işçi ücretlerinin sadece belli bir yüzdesine değil, fakat bütün ücretlere el koymayı sağlamaktadır, böylece de devletin elinde, ülke içi brüt gelirin önemli bir bölümüne denk değerinde bir bütçe toplanmaktadır. Devletin, enerji, ulaştırma, demir-çelik, petrol, petrokimya, hizmetler gibi altyapı yatırımlarının kaynakları buralardan gelmekte olup, devlet bu yatırımları yaptıktan sonra, bunları tekellere ve genel olarak sanayiye, maliyet fiyatlarına satmakta veya devretmektedir.

Ücretlilerin ücretlerine el koymak ve zorunlu tasarruf sağlamak için çeşitli mekanizmalar yaratılmaktadır. Bu mekanizmalar vergi temeline dayanan ücretlerin kesilmesi ile yaratılan çeşitli fonlar olup, kamu kaynaklarını özel kuruluşlara dağıtma aracı görevini görmektedirler.

Bu tedbirler ile, ülke ekonomisinde kâr oranları ve yatırım kapasiteleri artırılmakta ve böylece sermayele-

rin kullanılabilirliği yaratılmaktadır. Zamanla bu tedbirler ve bu siyaset, belli hacimde ve boyutlarda bir iç pazar yaratarak geliri suni olarak yoğunlaştırmakta bu da sanayinin gelişmesini ve yatırımların rantabilitesini artırmaktadır.

Yönetim bundan sonra, talebin gelişmesi için önemli bir faktör olan, tüketim için kredi formülleri uygulamaktadır.

Bütün bu tedbirlere rağmen, bu ülkelerde sınai üretimi emebilmeye yetenekli bir pazar yaratılmadığı için, paranın otomatikman devalüasyonu gibi parasal tedbirlerle ve vergi bağışıklığı temeli üzerinde vergi tedbirleri ile ülke ürünlerine, uluslararası pazarda rekabet edebilir bir düzey verilmeye çalışılmaktadır. Vergi bağışıklığı ve paranın devalüasyonu yüzünden uğranılan kayıplar, ithal edilen ürünlerin fiyatlarını da kendi fiyatlarına ekliyen ürünlerin fiyatlarının yükseltilmesi ile ve ihracatçılara verilen teşvik kredileri ile yine halka ödetilmektedir.

Bu rejimlerin tarım siyaseti de, ücretlerin dondurulması, sanayinin ve ihracatın büyümesi gözönüne alınarak uygulanmaktadır. Pratikte, mübadelelerin kontrolü, taban fiyatlarının saptanması ve ihracat için üretimin yapılması ile sermayelerin ve gelirlerin bu sektörde yatırım yapmaları yerine, transferlerini gerçekleştirmektedir.

Bütün bu gelişim içinde enflasyon, ulusal ekonomi üzerinde baskı yapmaktadır. Mali araçlar ve sermaye piyasası araçları gerçek bir üretici temeli olmadan sadece spekülasyon ve resmi tedbirler üzerine kurulmaktadır. Bunlar tamamen suni olup, enflasyonun büyüme ve kontrol edilemez bir spiral yaratma tehlikesi, bu rejimleri «hayat pahalılığına karşı mücadele» sloganlarını ortaya atmak zorunda bırakmaktadır. Bu konudaki bütün propagandalar boşa gitmekte ve enflasyonun gerçek kaynağı ortaya çıkmaktadır: iç pazarın elastikiyetinin olmaması, ürünlerin fiyatını çok daha pahalı kılan bir biçimde üretim araçlarının kapasitelerinin altında üretim yaptırmakla kalmayıp, aynı zamanda kendilerine en uygun gelen fiyatları saptayan tekellerin siyaseti.

Bütün bu suni ekonomik büyümenin temelinde ise,

başta A.B.D. olmak üzere diğer emperyalist ülkelerin yatırımları, borçları, kredileri ekonomide tayin edici rol oynamaktadır. İşte böyle baskı ve siyasal terör, sosyal sefalet ve emperyalizme bağımlılık pahasına gerçekleşen bu **sadece ekonomik büyüme**; halkın tüketiminin en aşağı düzeylere indirilmesi, yatırımların belli bölgelerde ve kentlerde toplanması ve bölgesel farklılıkların büyümesi, eğitimde, hak sağlığı ve halk hizmetlerindeki yatırımların felci ile bu ülkeleri siyasal ve sosyal çöküntüye götürdüğü gibi, ekonomik büyüme de konjonktürel nitelikte olup uzun yada kısa vadede tıkanmağa mahkumdur. (Yararlanılan Kaynak: ÜRÜN - Sayı I; BREZİLYA GERÇEĞİ)

Güney Kore ve benzeri olan diğer ülkeler için de ortak özellikler gösteren bu «ekonomik mucize»nin ne anlama geldiğini gördükten sonra, bu ekonomik alt-yapının yarattığı ve etkilendiği ülke üst-yapı kurumlarını da görmemiz konuya daha bir açıklık getirecektir.

GÜNEY KORE SİYASAL REJİMİ

1971 seçimlerinde Park Chun Hee faşist diktatörlüğüne karşı muhalefeti yürüten Kim Dae Jung, bir çok engellemelere ve tertiplere rağmen; Kuzey Kore ile biresmeyi savunmuş, aşırı sömürüye karşı çıkarak, ülkede tarımı ihmal ederek sanayiye ağırlık veren ekonomik tedbirleri eleştirerek, demokratik güçlerin desteğiyle oyların % 46'sını almıştır. A.B.D.'de ve Japonya'da yaşayan Korelilerden rejim aleyhtarı bir çok kuruluş oluşturmuş, 8 Ağustos 1973'te Tokyo'daki faaliyetleri sırasında, KMİT tarafından Seul'e kaçırılmış ve gözaltına alınmıştır. Japon muhalefetinin güçlü etkisi ile olay büyümüş ve Japonya siyasal iktidarı ile Güney Kore arasında göstermelik bir çatışma ortaya çıkmıştır.

G. Kore Merkezî İstihbarat Teşkilatı (KMİT), Park Chung Hee döneminde C.İ.A.'nın desteği ile kurulmuştur. KMİT, Güney Kore rejiminin polis-devlet yapısını yansıtan en köklü kuruluş olup, iki yüz bin personeli ile, C.İ.A., F.B.İ. ve MAFİA'nın çalışma yöntemlerini kullanarak sadece Güney Kore'de değil, A.B.D.'de, Japonya'da ve hatta bütün dünyadaki Korelileri etki alanı içinde tutmaktadır.

Örgütte çeşitli idari kısımlar birden dokuza kadar numaralandı-

rılmış 8 büro vardır. (4, Korelilerce uğursuz sayıldığı için numaralandırılmamıştır).

Birinci Büro, genel işler bürosudur: Personel alma, eğitime ve yönetme görevlerini yerine getirir. Ayrıca dergi ve gazetelerden dış haberler derleyip, diğer bürolara gönderir.

İkinci Büro: Kültürel faaliyetler bürosudur. Propaganda ve anti-komünizm propagandasını yürütmekte, gazeteleri ve radyo istasyonlarını yürütmekle görevlidir.

Üçüncü Büro: Karşı casusluk ve bozgunculukla uğraşır.

Beşinci Büro: Güney Korelileri en çok korkutan bürolardan biridir. Devlet dairelerinde, bankalarda, fabrikalarda, sendikalarda, iş çevrelerinde, askeri birliklerde, sanat ve kültür derneklerinde ajanları vardır. Dış İşleri Bakanlığı Pasaport Dairesinde de yurda giren Korelileri ve yabancıları denetliyen görevlileri vardır.

Altıncı Büro : Sabotaj, işkence ve adam öldürme gibi işlerle uğraşır. KMİT'in bu bürosu, diğer büroların da yardımı ile A.B.D.'de yaşayan yüz bine yakın Koreli'yi belli derecede kontrol ve baskı altında tutabileceğini her fırsatta kanıtlamıştır. Rejim aleyhtarı olan tüm yurtsever, demokratik ve sosyalist harekete katılanları izleyerek, tehdit ve işkence ederek sindirmeye çalışmış, hatta Federal Almanya'da faşist rejime karşı olan 17 Güney Koreli genci Seul'e kaçırmış, bir daha da bu gençlerin durumundan hiçbir haber alamamıştır.

Başbakan Kim Chong Pil, 1973 Ocak ayında yaptığı bir konuşmada şunları söylemişti :

«Geçmiş tarihimizde Güney Kore, hep başka ülkeleri taklit etmiştir. Elbiselerimiz uymamaktaydı, hepsi bize göre daha büyüktü. Şimdi işe ülkemizde bizim zevkimize uygun bir demokrasi kurmak istiyoruz.»

Yılda 200-300 milyon dolar A.B.D. yardımı alan KMİT'li «zevke uygun» Güney Kore demokrasisi (!) 1973 yılında politik karışıklıklara ve kitle hareketlerine sahne olmuş, Tayland'da Thanom Kittikatch'ı başka ekonomik ve sosyal etkenlerin yardımı ile iktidardan deviren geniş kitle ve gençlik hareketleri, Güney Kore'de de görünmeye başlayınca, faşist rejim bazı bakanların yerini değiştirerek nisbi tavizlerle iktidarı koruyabilmıştır.

KMİT'in Yedinci Bürosu : Kuzey Kore dışındaki yabancı ülkelere haber toplar ve bunları siyasi liderlerin yararlanacağı duruma getirir.

Sekizinci Büro: Kuzey Korelilere karşı radyo ve hoparlör yayınlarıyla, Kuzey Kore'ye bildiriler sokarak ve söylentiler yayarak psikolojik savaş yürütmekle görevlidir.

Dokuzuncu Büro: Kuzey Kore ile ilgili işleri yürütür. Kuzey ve Güneyin birleşmesi görüşmeleri sırasında bu büronun görüşmeleri saptırıcı çeşitli çalışmaları görülmüştür. Bu da, Güney Kore faşist rejiminin, birleşme yolunda Kore halkına vaadde bulunurken, aslında bunu hiçbir zaman istemediğini açıkça göstermiştir. Bu konudaki gelişmeleri şöyle izleyebiliriz :

KORE'NİN BİRLEŞMESİ SORUNU

Kuzey Kore devlet başkanı Kim İl Sung'un birleşme yolundaki önerileri uzun müddet Güney Kore faşist rejimi tarafından hasır altı edilmiş, 1972 yılında Kim İl Sung, birleşmenin üç temel ilke üzerinde gerçekleşebileceğini bildirmiştir. Bunlar: Bağımsızlık (Kore halkının sorunu, Koreliler tarafından herhangi bir dış müdahale olmaksızın çözülmelidir), Barışçı Beraberlik ve Ulusal Bütünlük'tür. 1972 yılında iki ülke arasında politik çevrelerde görüşmeler sürdürmek için bir anlaşma yapılmıştır.

Kuzey Kore Komünist Partisi organı «Dodong Şinmun» gazetesi, sınırın kaldırılması ve her iki Kore'de yaşayan halkın birbirlerinin yaşamını görmeleri teklifinde bulunmuştur. Kim İl Sung, 1973 Haziranında Pyong Yang radyosunda okunan bir konuşmasında ise, «Güney Kore ve Kuzey Kore'de bütün siyasi partiler, örgütler ve her yaşta insanların, diğer tarafta, serbestçe siyasi faaliyette bulunmalarına izin verilmelidir. Bütün Koreliler her iki Kore'de de mevcut gerçekleri gözleriyle görmeli ve bunlar hakkında kendi başlarına karar vermekte serbest bırakılmalıdır» demiştir.

Bütün bunlara rağmen, Güney Kore faşist rejimi, anlaşmayı sürekli olarak ihlal etmiş, yokuşa sürmüştür. Bununla da kalmıyarak, her iki Kore'nin de dünya kamu oyununda resmen ikiye ayrılması anlamına gelecek olan şu öneriyi yapmıştır: Kuzey Kore de Birleşmiş Milletlerde temsil edilmelidir. Kuzey Kore'ye karşı, Güney Kore faşist rejiminin takındığı bu tavır sonucu, Kuzey Kore'de, birleşme görüşmelerine devam etmenin sonuçsuz kalacağını görerek, görüşmelerden çekilmiştir.

SONUÇ

Güney Kore politikası, A.B.D. emperyalizminin, stratejik önem-

lerinden dolayı dünyanın bir çok diğer ülkesinde uyguladığı **uydu-
luk ve bölgesel jandarmalık** politikasının bir parçasıdır.

General Electric şirketinin bir sözcüsü, 22 Nisan 1964'teki konuşmasında bu politikayı tayin eden temel faktörü şöyle açıklamaktadır: «Komünizme karşı girilen soğuk harp'te hür dünyayı güçlendirme aracı olarak uluslararası ticareti geliştirmek amacı güden ulusal politikamıza uygun bir şekilde hareket etmemizi sağlayan şey, **kar peşinde koşmamızdır.**»

Emperyalist tekellerin sürdürdüğü dünya çapındaki bu politikanın, Güney Kore'ye yansıyan etki alanı ise, bu ülkenin faşist yönetiminin 1974 yılında da terör ve baskı uygulamalarını devam ettirmesini, rejim aleyhtarını aydın ve yazarların tutuklanmasını, işçi sınıfı ve emekçi kitleler üzerinde yoğun sömürü ve baskının artırılmasını sağlamış, polis-devletin temel kuruluşu KMİT'in alışılagelmış uygulamaları hızından hiçbir şey kaybetmeden devam etmiştir.

International Herald Tribune gazetesinin Güney Kore'deki son gelişmeler karşısındaki yorumu ise şöyledir: «Amerikanın Güney Kore'deki varlığı, ancak Doğu Asya'da istikrarın kurulması halinde değişebilir. Fakat Park'ın polis rejimi istikrarsızlığın baş nedeni-
dir.»

24 Ağustos 1974 tarihinde bir gazetecinin Güney Kore hakkındaki sorusunu Kissinger şöyle cevaplandırmıştır: «Milli çıkarların tehlikede olduğu bir yerde onaylamadığımız olaylar dahi olsa bu yolda ilerleyeceğiz».

Ancak, Kissinger'in sözünü ettiği bu ilerleyiş, tarihsel gelişimin objektif yasaları ile çelişmektedir. Bu çelişkinin doğal sonucu olarak, A.B.D. emperyalizminin Uzak Doğu'daki çıkarlarının bekçisi faşist Güney Kore rejimi, **Kore halkının gerçek temsilcisi olan Ku-
zey Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin** karşısında çökmeye, yok olmaya mahkumdur.

—0—
TÜSTAV

TÜSTAV

İNCELEMELER

türkiye toplumunun gelişim ve dönüşümü

—tezler ve teorik açılım—

NECANİ ÖZTÜRK

«Ürün'ün ilk üç sayısında yayınlanan N. Öztürk'ün yazıları, Osmanlı toplumu ve Kurtuluş Savaşı ile ilgili 6 tez getirmiştir. Elimizdeki yazı ile getirdiği tezlerin teorik açıklamasına girmekte, çalışmalarının marksist teorideki yerini vurgulamaktadır. Diğer bir deyişle, sunulan, birbirine bağımlı üç araştırmanın sonucu olmaktadır.»

TEZLER

- 1 — Yarı-feodal Osmanlı toplumunun kapitalist üretim biçimine yönelişi, Batı burjuva devriminin dünyaya yayılış süreci içinde; onun etkimesi ve aşısı, oluşan Osmanlı hakim sınıf ve tabakaları ile Batı burjuvazisi işbirliği eliyle gerçekleştirilmiştir.
- 2 — Üretim güçlerinin Batı'ya bağımlı gelişim sürecine girmesi sınıfsal yapıda aynı doğrultuda cevabını bulmuş, Batı burjuvazisi ile işbirliğine giren hakim sınıf ve tabakalar «hakim sınıf» niteliklerini koruyarak, yarı-feodal niteliklerinden arınmaya başlamışlar, «işbirlikçi nitelik» edinerek, «burjuvaya» dönüşür olmuşlardır.
- 3 — Toplumda kapitalist üretim biçimi yerleştikçe, hakim sınıf ve tabakaların arasından dönüşüme uğ-

rayan kitlenin niceliği ve dönüşüm hızları arttıkça, burjuva ideolojisi ağırlık kazandıkça, reform olarak Batı kurumları aktarılmaya başlanmıştır. Alt-yapıdaki değişikliği (şimdiye kadar söylenenin tersine) üst-yapıdaki değişiklik izlemiş ve oluşan şartlar altında Devlet yarı-feodal-şer'i karakterinden arındırılarak «Burjuva Devlet»e dönüştürülmüştür. Devletin niteliği değiştirildiğinden dolayı «Burjuva Devrimi» gibi ele alınamamaktadır.

- 4 — 1900'lerde başlayan süreç, burjuva sosyal devrim sürecidir. Fakat sürecin niteliği, toplumda sınıfsal anlamda devrim olayını gerçekleştirilememiştir.
- 5 — Türkiye Kurtuluş Savaşına öncülük eden (Dönüşüm süreci içindeki ve dönüşümlerini tamamlamayı amaçlayan), burjuva ideolojisine sahip Osmanlı hakim sınıf ve tabakalarıdır. Öncülükleri altında yürüttükleri savaşa sınıfsal nitelikleri ve hedefleri damgasını vurmuştur. Karşılarındaki silahlı güçlerin arkasında emperyalist ülkeler olmasına rağmen, içinde buldukları sürecin niteliği, anti-emperyalist öz ve bilincin oluşmasını önlemiş, savaş sonu kapitalist üretim biçimini geliştirme, emperyalizm ile işbirliği hedefi ve uygulaması, Türkiye toplumunun daha sonraki yönelişini belirlemiştir.
- 6 — 1923'le varılan aşama, 1908 Burjuva Devletine geçişin ve toplumun izlediği gelişim çizgisinin devamıdır. İktidarda sınıfsal bir değişiklik söz konusu değildir. «Devlet» aygıtında varlığını sürdürmekte olan şer'i ve yarı-feodal yanları arındırma yolunda ilerlenmesine rağmen, «Burjuva Devrim»i olarak nitelenmesinin mesnedi yoktur; devam etmekte olan sosyal devrim sürecinin, daha sonra da devam edecek olan aşamalarından biridir.

GİRİŞ

Türkiye toplumu, toplumsal gelişim sürecinin niteliğine uygun sınıfsal ve sosyal yapıyı oluşturmuş durumdadır. İçinde bulunulan durumun nedenlerini, sınıf ve tabakaların oluşumları sürecinde yükledikleri ve halen taşıdıkları nitelikleri göstermek; hem içinde bu

lunduğumuz durumu kavramak, hem de yönelişini görebilmek ve içinde taşıdığı çelişkileri sergileyebilmek için gereklidir.

Yapılan çalışma ve araştırmalar kafalarda yer alan sorulara cevap veremediği, sarsılmıyacak şekilde tatmin edemediği ve pratikte doğrulanmalarını getirmediği süre bu çalışma ve araştırmaların devam edeceği bilinmek zorundadır. Açık deyişi ile, cümleler noktalanmak zorundadır ki yeni cümleler söylenebilsin.

Günümüze kadar yapılan çalışmalar, gelişimin niteliğini açamadığı için pek çok soru cevapsız kalmıştır. Örneğin, Osmanlı toplumunda ilerici hareketlerden çok söz edilmiştir, fakat, her ilerici hareketten sonra niçin Batıya daha fazla bağımlı hale geldiği sorusu cevapsız kalmıştır. Türkiye Kurtuluş Savaşının anti-emperyalist savaş olduğu söylenmiş, yazılmış ve söylenmektedir. Fakat niçin tekrar emperyalizmin pençesi altında düşüldüğü sorusu tekrar cevapsız kalmış yada pekçok gerekçe, boşlukta cümleler; açıkça, cevap uydurmalar sıralanmıştır.

Türkiye kurtuluş savaşının değerlendirilmesinin abartılarak yapıldığı, daha doğrusu marksist açıdan değerlendirme yapılmadığı açıktır.

Konuya kişilerden yaklaşarak, liderlerden hareketle açıklama yapmaya çalışmak, hiç bir şey açıklamamak olmaktadır. Oysa Kurtuluş Savaşı da belirli sınıfsal yapıya ve özelliklere dayanmaktadır. Gökten zembille düşme, anti-emperyalist gelenekler— ilericilikler atfetme, hem kitleleri hem de söyleyenlerin (eğer inanılıyorsa) kendilerini yanıltmakta, tayin edici unsurların gözden kaçırılmasında önemli etken olmaktadır.

Objektif olgu olduğu için, Türkiye'de emperyalizm konusu üzerinde durulmuş, varlığı gene yazılmış, söylenmiş ve söylenmektedir. Oysa emperyalizme bağımlı duruma nasıl ve hangi etkenler altında gelinmiştir? Hangi ekonomik ve sosyal koşulların ne gibi sınıfsal ilişkilerin ve sürecin sonucudur? Sosyal sınıflar üzerindeki etkilemesi nedir? Sadece günümüzdeki durumu sergilemek yeterli midir? İleriye yönelik ne gibi açılımlar söz konusudur? Emperyalizm Türkiye'yi, nereden gelerek, nereye doğru ve nasıl yönlendirmektedir?

Sorular çoğaltılabilir. Gerçekte mesele, toplumsal olaylara, gelişim ve dönüşümüne yaklaşma metodundadır. Burjuva toplum biliminin de zayıflığı bu noktada kendini göstermekte, ellerinde toplumsal olayları inceleyecek, Bütün'ü kavrayacak, açıklıyacak metodolojinin bulunmayışı yaptıkları çalışmaları geçersiz kılmakta, sa-

hip oldukları dünya görüşü toplumsal olayları inceleyip açıklamasını yapabilecek, pratikte doğrulanacak, önerilerde bulunabilecek gerçek toplum bilimci olmalarını önlemektedir.

Toplumsal olaylar, toplumlar gelişim ve değişimleri, ilişkileri ancak marksizm-leninizmin bilimi ile yaklaşılarak açıklanabilir ve ileriye yönelik görüşler getirilebilir.

Türkiye açısından da mesele budur. Marksizm-leninizm bilimi yetkin olarak kullanılıncaya kadar yapılan çalışmalar, açıklamalar yetersiz kalma durumundadır. Üstelik Türkiye'de bu bilimin öğrenilmesi, kullanılır hale gelmesi sistemli olarak önlenmiştir. Durum bugün için de aynılığını muhafaza etmekte, dün olduğu gibi bugün de marksist yazarlar, Mussolini kanunlarının ağırlaştırılmış hükümlerinin tehdidi altında bulunmaktadır.

I — OSMANLI KAPİTALİST ÜRETİM BİÇİMİNE GEÇİŞTE İŞLEYEN TEMEL KANUNLAR, BURJUVA SOSYAL DEVRİM SÜRECİNİN NİTELİĞİ

19 ncü yüzyıl başlarında yarı-feodal Osmanlı toplumunda üretim güçleri, kapitalist üretim biçimine geçişi zorlayacak derecede gelişmiş ve yerli burjuva sınıfı doğmuş değildir. Fakat, 19 ncü yüzyıla kadar varan süreçte, temel üretim aracı toprağın tek elde tutulan özel mülkiyeti, özel mülkiyetin genelleştirilmesi demek olan, kişilerin özel mülkiyetine geçme dönemine varmış bulunmaktadır. Oysa Batı bu süreci çoktan aşmış, bilindiği gibi feodal üretim biçimi döneminde üretim güçlerinin gelişmesi mümkün olmuş ve burjuva sınıfı oluşmuştur. Karşısında gelişmesini engelleyen feodal sınıfı, verdiği kavga ile, kurumları ile beraber yıkarak bir üst üretim biçimine diğer halk kesimlerini de birlikte sürükleyerek geçmiş, kendi kurumlarını yerleştirmiş ve pekiştirmeye başlamıştır.

Osmanlı toplumu ise, vardığı düzeyde, dış sömürü kaynaklarından yoksun kalmakla, kendilerine karşı verilen **kurtuluş savaşlarıyla sarsılır** olmuştur. Yarı-feodal hakim sınıf ve tabakalar iç sömürüyü artırma çarelerine «yada temel üretim aracı toprağın kişisel özel mülkiyetine» yönelme ve miras hakkını elde etme sürecine girmişlerdir.

Kapitalist Batı ile temas, kendi iç objektif ve sübjektif şartlarına bağlı olmadan kendi dışlarında gelişmiş olmasına rağmen, belirttiğimiz üç unsur, Osmanlı hakim sınıf ve tabakalarını Batı burjuvazisi ile işbirliğine iten objektif nedenler olmuştur.

Kapitalist Batıda işgücü ve sermaye hareketlerinin gelişme derecesi ise, diğer geri toplumları olduğu gibi Osmanlıyı da kaçınılmaz olarak etki alanı içinde almıştır.

Batı mallarının-üretim araçları ve sermayesinin Osmanlı toplumuna girmesi, ücret-emek ilişkisinin hızlanması; Osmanlı toplumuna kapitalist üretim biçiminin aşılmasıdır. «Türk» olmayan, azınlıktaki Osmanlılarla başlayan işbirliği, «Türk» olan hakim sınıf ve tabakalara kadar uzanmış, temel üretim aracı toprağın ve miras hakkının tanınması ile, Osmanlı toplumu kapitalist üretim biçiminin kanunlarının hakimiyeti altına girmiştir.

Marx ve Engels, henüz 1848'de Manifesto'da, «Burjuvazi bütün ulusları burjuva üretim biçimini kabullenmeye zorluyor, tek kelimeyle burjuvazi kendine tıpatıp benzeyen bir dünya kurmaktadır», diyerek olayı belirtmişlerdir.

Batı burjuvazisinin, kendine tıpatıp benzeyen bir dünya yönünde aşılama yapması, birim-ulus içinde tüketim ve üretimi kozmopolit karakterli yaparken, toplumları kapitalist üretim biçiminin temel kanunları içine sokarken, sınıfsal yapıları ve tüm ulusun durumunu da belirlemektedir.

Batı burjuvazisinin, kendine tıpatıp benzeyen bir dünya yolları ile kurmaktadır. Üretim aracı sahipliğine, ticarete, özel mülkiyeti sömürü aracı olarak kullanmaya yönelen hakim sınıf ve tabakalar, kaçınılmaz olarak yarı-feodal niteliklerinden arınma yoluna girmektedirler.

Diğer bir deyişle, Osmanlı toplumunda da, toplumun aşılama yolu ile kapitalist üretim biçimine geçişi, sosyal sınıfları da sürecin niteliğine uygun dönüşüme uğratmıştır (Üretim güçlerinin Batı'ya bağımlı gelişimine uygun bir biçimde).

Üretim biçimi, kapitalist üretim biçimi haline gelirken, işbirliğine giren yarı-feodal sınıf ve tabakalar, «hakim niteliklerini» yani devlet aygıtının sahibi olma, sömürge olma niteliklerini muhafaza ederek, yarı-feodal niteliklerinden arınarak burjuva olmaya başlamışlardır. Bu, «hakim sınıfların dönüşümü» olayıdır.

Burjuvazisinin işbirlikçiliği pekiştikçe, bütün ulus kaçınılmaz sonuca, Batı'ya bağımlı olma sonucuna gitmektedir. Gene Marx ve Engels'in deyişiyle «Burjuvazi... nasıl köyü şehire tabi kılmışsa, barbar yada yarı-barbar ülkeleri nasıl uygar ülkelerin boyunduruğu altına almışsa, köylü halkları burjuva halklara bağımlı duruma getirmiştir. Doğu'yu, Batı'ya tabi kılmıştır.»

Ayrıca, üretim güçlerinin gelişimi ile toplum bir üst üretim biçimine geçerken, yâni kapitalist üretim biçimine geçmekle beraber, toplum geri kalmışlığa mahkum edilmektedir. Çünkü, Batı aynı zamanda, üretim güçlerinin serbestçe gelişmesini, artı-değeri götürerek toplumun sermaye birikimi yapmasını önlemektedir.

Osmanlı toplumuna bir yandan Batı burjuva kurumları taşınırken, diğer yandan ekonominin tamamen dışa bağımlı hale gelmesinin açıklaması budur. Açıkça, işbirliği geliştikçe, burjuva ideolojisi Osmanlı toplumuna taşındıkça, buna paralel olarak Batı üst-yapı kurumları da taşınmaktadır. Ve günümüze değin ilerici kabul edilen hareketlerin özü, Osmanlı toplumunu bağımlılığa götüren hareketler olarak belirlenmektedir.

İşbirliği içinde olan hakim sınıf ve tabakalar olunca, toplumda kapitalist üretim biçimine yol almayı engelleyecek bir «başka hakim sınıf» söz konusu, tabii ki değildir. Sadece kapitalist üretim biçiminin yerleşmesine engel, kurum olarak yarı-feodal Osmanlı devleti söz konusudur. Bu durumda da yıkılacak bir hakim sınıf değil, gelişimi engelleyen ve niteliğinin değişmesi gereken «Devlet» söz konusudur. «Devleti kurtarma» eylemleri de devletin burjuva devlet haline getirilmesi eylemi olarak belirlenmektedir.

Bu arada Osmanlı Devletinin şer'i-yarı-feodal karakterini kaldırarak, burjuva devletine geçmeyi hedefliyen işbirlikçi hakim sınıf ve «ilerici» adı verilen aydınlarla, Devletin şer'i ve feodal karakterini korumada çıkarları olan dini unsurlar arasında «ilerici-gerici» çatışması adı verilen sürtüşme başlamış ve yüz yıla yaklaşan bir süre boyunca devam etmiştir.

Devletin burjuva devleti haline getirilmesi, içerde işbirlikçi hakim sınıf haline gelenlerin güçlenmesi, burjuva ideolojisinin yerleşmesi sürecine paralel olarak gelişmiş ve yüz yılı aşan bir süre sonucunda, ancak 1908'de, hakim sınıf ve tabakalar eliyle Osmanlı Devleti, burjuva devleti haline dönüşümü doğrultusunda kurumlarını yerleştirmeye başlamıştır. 1908 hareketi ile, içerde iktidardaki sınıfların değişimi, yada yıkılan bir hakim sınıf yoktur. Böyle olunca da, sınıfsal bir devrimden söz etmek mümkün değildir. Bu gerçeği göz önünde tutarak, o zamana kadar devlet aygıtında ağırlıkları olan dini unsurların oluşturduğu tabakanın, karşısındaki rakipleri olan sivil-askeri bürokrasi ve işbirlikçi burjuva haline gelenlerin karşısında gerilediğini söyleyebiliriz.

Kısaca 1800'lerin başından itibaren, Osmanlı toplumunun Batı'ya bağımlı olarak girdiği değişim süreci ancak 1908'de Osmanlı

devletini değiştirebilmiş ve süreç onu, tamamen Batı'ya bağımlı kılmıştır. 1908'in programı da, aynı ikili açılımı içermektedir: Burjuva kurumlarının taşınması ve Batı'ya teslimiyet.

Osmanlı toplumunda hakim sınıfların dönüşümü önündeki iki engelin, şer'i-yarı-feodal devlet karakterini değiştirmek ve devlet aygıtında dini unsurların rolünü giderek azaltmak süreci 1908 sonrasında durmamış 1923'ten sonra da yoluna devam etmiştir.

Osmanlı toplumunun 1800'lerin başlarında girdiği toplumsal değişim süreci şüphesiz ki, burjuva sosyal devrim sürecidir. Ne var ki niteliği, sınırlaması sınıfsal devrim olayını meydana getirmekten yoksundur. Şartlar tamamen aynı olmamasına rağmen Rusyada burjuva devrim süreci bu konuda örnek olarak gösterilebilir.

Lenin, «Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi» isimli eserinin ikinci baskısının ön sözünde bu konuya açıklık getirmekte ve şöyle demektedir :

«Rus inkilâbının gelişmesi ve bir sonuca varması için, bu inkilâbın iktisadi temeli üstünde, objektif olarak iki ana çizgi mümkündür :

Ya, toprak köleliğine binlerce bağla bağlı olan eski derebeylik işletmesi devam eder ve yavaş yavaş tamamiyle kapitalist işletme, «toprak ağalarının işletmesi» haline gelir... Devletin zirai rejimi, derebeylik niteliklerini uzun müddet muhafaza etmekle birlikte kapitalist hale gelir. Yada eski derebeylik işletmesi, bilhassa büyük toprak mülkiyeti rejimi toprak köleliği kalıntılarının hepsini silip süpüren inkilâp tarafından parçalanıp atılır...

... Başka bir deyişle ya büyük toprak mülkiyetinin büyük kitlesi ve eski «üst yapı»nın belli başlı temelleri muhafaza edilir; buradan da kralcı liberal burjuvanın ve toprak sahibinin hakim rolü, hali vakti yerinde köylülerin bunların yanına geçmesi, yalnız malından mülkünden yoksun edilmekle kalmayıp gericiliğin hakimiyetiyle serseme döndürülen (...) köylü kitlesinin çökmesi gibi bir takım sonuçlar doğar (...) Yada, büyük toprak mülkiyeti ve bu mülkiyetle birlikte bu mülkiyete tekabül eden eski «üst yapı»nın belli başlı bütün temelleri yıkılır.»

Cümleler son derece açıktır. Rusya ile Osmanlı toplumunda, şartlar aynı değildir. Fakat Lenin'in Rusya için söylediği «iki ana

çizgiden birincisi», yâni altını çizdiklerimiz, Osmanlı ve devamı Türkiye toplumunun burjuva sosyal devrim sürecinin çizgisini belirtmektedir.

Buraya kadar yazdıklarımızı özetlersek, Osmanlı toplumunun gelişim ve değişiminde iki ana etken; Batı ve Osmanlı hakim sınıfları ve tabakalarıdır. Batı, kendi mamul malları ile içte üretim güçlerinin bağımsız gelişmesini önlemiş, onun yerine «kendine bağımlı olarak üretim güçlerinin gelişmesini», yâni toplumu tamamen kontrol altına alarak onu bağımlı kılacak süreci başlatmıştır. Sınıfsal yapıda da, doğrudan doğruya hakim sınıflarla işbirliğine girerek onların yarı-feodal niteliklerinden arınmalarını ve işbirliği burjuvazi yolunda ilerlemelerini olanaklı kılmıştır. Hakim sınıf ve tabakaların kapitalist üretim biçimini bilfiil ithal etmeleri sürecinde, karşılarında sadece dini unsurların oluşturduğu tabaka direnç göstermiş, aralarındaki sürtüşme uzun yıllar devam edegelmiştir.

Kapitalist üretim biçimi Osmanlı toplumuna girdikçe, Batı üst-yapı kurumları da aynı paralellik içinde taşınmış ve ancak 1908'de devletin niteliği değiştirilmiştir. Şimdiye kadar söylendiği gibi, «bütün reformlar yukarıdan yapılmıştır» sözü yanlıştır. Üretim biçimi Batı'ya bağımlı değişime uğradığı için, üst-yapı kurumları da dönüşüme uğrayan kitlenin niceliğinin artma-güçlenme sürecine uygun olarak uzun yıllar boyunca yavaş yavaş topluma taşınmıştır.

II — TÜRKİYE KURTULUŞ SAVAŞI

Türkiye Kurtuluş Savaşı, ülkede kapitalizmi geliştirmek, toplumu burjuva toplumu haline getirmek, özel mülkiyeti sömürü aracı olarak kullanmak isteyen hakim sınıf ve tabakaların yönetiminde gelişmiştir. Osmanlı toplumundaki gelişimden ve alınan miraslardan kopararak, bu sınıf ve tabakaların nitelik ve yönelişlerini kavramak olanaksızdır.

Bu sınıf ve tabakaların tarihsel gelişim düzeyleri, vardıkları gelişim noktaları ile belirlenmektedir. 1923 ile önlerine açılan imkânlar, temel üretim aracı toprağın özel mülkiyet olarak tanınması, dönüşümlerini engelleyen eski kurumların tasfiyesi, v.d. dir. Bu kurumlar, kendilerinin Batı ile işbirliklerini engellemektedir. Ne var ki toprağın özel mülkiyetini, özel mülkiyeti sömürü aracı olarak kullanmayı henüz elde etme durumunda olan bu sınıf ve tabakalar, işgal olayı ile topraklarının gasb edilme olayı ile karşı karşıya kalmışlardır. Başka bir deyişle, Batı ile işbirliğini devam

ettirerek «burjuva» olmaya çalışan Osmanlı hakim sınıf ve tabakalarının içinde yer aldıkları emperyalist safın yenilgisi ile, diğer emperyalist safın «paylaşma masası üstündeki pasta»nın son parçası haline gelmişlerdir.

Anlayışları ve taşıdıkları bilinç, tarihi gelişimlerinin ve içinde yaşadıkları objektif şartların oluşturduğu bilinçtir. Salt bilinç'e değinirsek, şunları yazabiliriz : Bilinç, «objektif realitenin sadece insanda bulunan en yüksek yansıma formu... insanın objektif dünyayı ve kendi kişisel varlığını anlamasına aktif olarak katılan zihni prosesüslerin toplamıdır. Ancak emek prosesü içinde, karşılıklı sosyal ilişkiler içindedir ki, insanlar objelerinin özelliklerini terkedip bunları ortaya koyarlar, çevreyle olan ilişkilerini kavrarlar... Bundan dolayı, Bilinç, sosyal gelişmenin bir ürünüdür.»

Bilincin ne olduğu kavranınca ve 1923'lerin Kurtuluş Savaşı'nı yöneten sınıf ve tabakaların niteliklerini burjuva olma sürecine devam edenler olarak belirleyince, sahip oldukları bilincin gerçekten de sınıfsal çıkarları ve yönelişleri doğrultusunda olduğu görülür. 1923'lerde Batı'ya bağımlı olarak değişimini ve dönüşümünü sürdüren hakim sınıf yerine, dünya tekellerinin rekabetinden zarar görebilecek «hakim-millî burjuva» sınıfı olsaydı, o zaman anti-emperyalist anlayış ve bilinçten söz etmek mümkün olurdu. 1923'lere varan Osmanlı hakim sınıf ve tabakalarının sosyal gelişimlerinin belirlenen dönemdeki düzeyi böyle bir bilincin oluşması koşullarını zaten yaratamamıştır. Savaşı yürüten hakim sınıf ve tabakaların; «savaş sırasında anti-emperyalist'iler, savaşın bitimiyle işbirlikçi oldular» şeklinde tanımlanması olanaksızdır. Çünkü, bir sosyal sınıfın bilincini oluşturan sosyal varlığının niteliği, bugünden yarına değişmez. Sözümlü ettiğimiz sınıf ve tabakalar, ülkenin içine düştüğü durumun nedenlerini, kapitalist dünya içinde yer almalarına değil, dini unsurların «gericilik» anlayışlarına dayandırmakta idiler. Unutmamak gerekir ki, anlama ve bilgi olmadan bilinç olayı söz konusu değildir. Emperyalizmi ise, silahlı işgal ile eş tutmak tamamen yanlıştır. Bu, tabii ki, emperyalizm silahlı işgal hareketini sürdürmez demek değildir. Fakat emperyalizm olgusunun kıstası değildir. Daha da ötede düşünce, olguların dış duyumsal görünümünün sadece yansıması değil, obje ve olguların oynadıkları rolün fonksiyonlarının, özlerinin anlaşılması yolunu da gösterir.

Oysa, Türkiye hakim sınıflarının gelişimi, «dönüşüm nitelikleri» anlaşıldıktan sonra, onlarda emperyalizmin ne olduğu, rolünün ve fonksiyonunun bilinmediğini, kavranmadığını dahi söylemek abes olmaktadır.

Osmanlı hakim sınıfları, Birinci Emperyalist Dünya Savaşına saldırgan anlayışları ve eski şaşaalarmı kazanma amacı, dünyanın diğer yerlerini sömürme isteğiyle katılmışlardı. Şu küçük gerçeği hatırlamak gerekir. Anadolu ve Trakya, Birinci Savaş sonu parçalananan koskoca bir imparatorluğun çok küçük bir parçasıdır ve Kurtuluş Savaşı, «hiç değilse» bu son parçanın silahlı işgalden kurtuluş savaşıdır.

Anti-emperyalist bilinç ve öz'ün varlığını iddia etmek, gerçekte son derece Hegel'ci bir anlayıştır. Emperyalist tekellerin baskısından kurtulma sorunu yerine, savaş içinde dahi onlarla işbirliği amaçlayan savaş yürütücüsü hakim sınıf ve tabakalara, böyle bir atıf yapmak, maksatlı, kitle bilincini saptırıcı bir atıf yada en iyi niyetle söylenirse sadece saflıktır.

Gerçekte Türkiye Kurtuluş Savaşı, samimi bir bağımsızlık hareketidir, ancak anti-emperyalist bilinç ve öz'ün olmayışı dolayısıyla iledir ki, 1923'lerle birlikte kapitalist ekonomik sistemin geliştirilmesinin ve yabancı sermaye ile işbirliği hedeflerine yönelinmiştir. Anti-emperyalist bilinç ve öz'ün olması için ülkede yabancı sermaye ile rekabet edecek, onun varlığına karşı çıkacak bir «milli burjuva» sınıfının daha önceden oluşmuş olması ve işçi sınıfı hareketi ile işçi sınıfı bilincinin kitlelerden cevap bulması gerekirdi. Yahut ta, en azından yukarıda belirttiğimiz gibi, geri kalmışlığın nede-nini kavrayan, siyasi kanalizasyonu yeterli, halk kitlelerinin emperyalizme ve onun «Türk» olsun olmasın, içerdeki işbirlikçilerine ve burjuva ideolojisine karşı güçlü organize bir muhalefeti gerekirdi. Oysa hem yerli zenginin niteliği ve yönelişi, hem halk kitlelerinin siyasi kanalizasyonu ve hem de işçi sınıfının niceliği ve örgütlenme düzeyi, anti-emperyalist öz ve bilinci oluşturacak koşulları oluşturmuş durumda değildi. Defalarca belirttiğimiz gibi, oluşmakta olan burjuvazi, zaten işbirlikçi karakteri içermekteydi.

Diğer yandan, Kurtuluş Savaşını yönetenlerin ve hakim sınıfların tavırları, savaş içinde açık ve nettir, herhangi bir kaypaklık kesinlikle söz konusu değildir. Bir takım sözlerde, emperyalizme karşı cümleler göstermek mümkündür. Bu cümlelerle somut olayları oluşturmuş durumda değildi. Defalarca belirttiğimiz gibi, oluş-gene, emperyalizmin ne olduğunu bilmedikleridir.

Kurtuluş Savaşını yürütenlerin ve hakim sınıfların gerçekçiliği ise, en azından Anadolu ve Trakya dışında diğer halklar üzerinde söz sahibi olmadıklarını bilmeleri ve böyle bir düşünce ileri sürmemeleri, maceracı hareketlere girişmemeleri, emperyalizmin kar-

şısında tayin edilmiş sınırlar içinde bağımsız devlete razı olmalıdır.

Ayrıca Kurtuluş Savaşı, bir burjuva devrimi de değildir ve böyle bir adlandırma, böyle bir terim kullanma geçersizdir. Olay, 1800'lerden beri süren sürecin devamı, özellikle 1908'in tam tamına devamıdır. Türkiye toplumunda iki kere burjuva devrimi olduğunu söylemek anlamsız olmakta, gelişi güzel söylenmiş söz olarak kalmaktadır. Önce, tekrar belirtmek gerekir ki, 1923'te iktidara geçen eski bir hakim sınıfı yıkan, herhangi bir sınıf yoktur. Burjuva sosyal devrim süreci ise devam eder durumdadır. Diğer yandan savaş süresi içindeki ilişkilerin gösterdiği gibi, burjuva sosyal devrim süreci içinde bulunduğu halde, belirli **farklılıklarından dolayı** da, burjuva devrimi terimini yerleştirmek doğru görülmemektedir. 7 Ağustos 1920'de, III. Enternasyonal'in İkinci Kongresinin bülteninde Lenin, şunları yazmıştı :

«... dünya nüfusunun aşağı yukarı yüzde yetmişi, ya doğrudan doğruya sömürge bağımlılığı içinde, yada, örneğin İran, Türkiye ve Çin gibi yarı sömürge olan veya büyük bir emperyalist kuvvet tarafından yenilerek barış anlaşmaları ile bu kuvvete büyük ölçüde bağımlı kalmış olan ezilen ulusların insanlarıdır... Özellikle geri ülkelerdeki burjuva demokratik hareket sorunu üzerinde durmak isterim. **Bu mesele, belli farklılıklara yol açmış bir meseledir.** Komünist Enternasyonal'in ve Komünist Partilerin geri ülkelerdeki burjuva demokratik hareketi desteklemeleri gerektiğini belirtmenin, ilke ve teori bakımından doğru olup olmayacağını tartıştık. Tartışmamızın sonunda, «Burjuva Demokratik Hareket» yerine «Ulusal Devrimci» hareketten bahsetmeye oybirliği ile karar verdik. Şüphesiz her hangi bir ulusal hareket geri ülkelerde ...ancak bir burjuva demokratik hareket olabilir... Ancak, burjuva demokratik hareketten söz ettiğimiz takdirde, reformist ve devrimci hareketler arasındaki bütün farkları ortadan kaldıracığımız yolunda itirazlar olmuştur. Oysa emperyalist burjuvazi, ezilen uluslar arasında reformist bir hareket yerleştirmek için elinden geleni yapmakta olduğundan bu fark son zamanlarda geri ve sömürge ülkelerde açıkça ortaya çıkmış, sömüren ülkelerin burjuvazisi ile sömürgelerin burjuvazisi arasında belli bir yakınlaşma olmuştu. Öyle ki, sık sık -belki de çoğu hallerde- ezilen ülkelerin burjuvazisi ulusal hareketi desteklerken, emperyalist burjuvazi ile de tam bir ahenk

İçindedir, yâni onunla bütün devrimci hareketlere ve sınıflara karşı güçbirliği yapmaktadır.

Bu, Komisyonda yürütülemez bir biçimde ispatlandı ve biz de, tek doğru tavrın bu farkı hesaba katmak ve hemen hemen her durumda burjuva demokratik terimi yerine «Ulusal Devrimci» terimini koymak olduğuna karar verdik.» (atını biz çizdik.)

Görüldüğü gibi Lenin'in belirttiği fark; emperyalist burjuvazi ile işbirliği, «gerçek devrimci» hareketlere karşı bir tavidir.

Türkiye Kurtuluş Savaşı, Lenin'in söylediklerinin tipik örneği olmaktadır. Savaş içinde dahi emperyalist burjuvazi ile işbirliği sürmüş, yabancı sermaye çağrılmış, imtiyazlar verilmiştir. Diğer yandan halk kitlelerinin yararına gelişebilecek her hareket kanlı olarak ezilmiştir.

Ayrıca, Türkiye toplumunun burjuva sosyal devrim süreci, hakim bir sınıfa karşı verilen sınıf kavgası sonucu gelişemediği için, sürecin gelişmesinde, burjuva demokratik hak ve özgürlüklerin tanınması söz konusu olmamıştır.

Batı burjuvazisi bu kurumları, yıktığı feodaliteyi, feodal sınıfı tamamen ortadan kaldırmak ve kendi gelişimini onun karşısında garanti altına almak amacıyla; öncülüğünü yaptığı harekette, diğer sınıf ve tabakalarla sürdürdüğü için getirmiştir. Oysa, Osmanlı hakim sınıflarının böyle bir kaygusu, karşısında yıktığı herhangi bir hakim sınıf yoktur ve üstelik emperyalist burjuvazi ile beraber yürüdükleri süreçte sadece dini unsurların oluşturduğu tabakayı geriletmişler ve kurumları lehlerine değiştirmişlerdir.

Böyle olunca, yıkılan sınıfa karşı getirilmesi gereken hak ve özgürlüklere de, yıkılmış bir sınıf olmadığı için gerek yoktur. Dönüşümünü tamamlamak için, emperyalizmle işbirliği ve çalışan kitlelerin aşırı sömürüsü gerekmektedir. Bu da, demokratik hak ve özgürlüklerin tanınmaması için yeterli bir nedendir.

Bütün bu verilerle 1923'e burjuva devrimi demek mümkün olmamaktadır. 1923 ile, burjuva sosyal devrim süreci Türkiye toplumunda devam edecektir. Fakat sürecin niteliği günümüze uzanan miraslarını kaçınılmaz olarak bırakacaktır. 1923'te, bir küçük-burjuva tabaka olan sivil ve askeri bürokrasi henüz hakim sınıf tavrı ile ağırlığını sürdürmektedir. Güçlenerek oluşmakta olan işbirlikçi burjuvazi ve toprak ağalarının lehine gelecek doğrultuda

filizlenen, sivil ve asker bürokrasi ile ortaya çıkacak kavga şimdilik ileriye kalmıştır.

Burjuva sosyal devrim sürecinin «niteliği», önce büyük toprak mülkiyetinin tanınmasını gerçekleştirmiş ve onun kitlesini, eski üst-yapı kurumlarını koruyarak devam ettirmiş; hakim sınıflar, hakimiyetlerini sürdürerek dönüşümlerine devam ederlerken, köylü kitlesi ve yoğunluğunu artıran işçi sınıfı hem sefalete itilmiş hem de gerici ideolojinin baskısı altında alınır olmuştur. Sürecin niteliği, ezilen bir ulusun milliyetçilik anlayışı olarak değil, hakim ulusların, diğer ulusları küçük gören milliyetçiliği, şovenist-ırkçı ideoloji ile belirlenmektedir.

Kapitalist üretim biçimi kanunlarının hükmü, ulusal sınırlar tanımadan yürümektedir. Mesele, kapitalist sistemin içinde yada dışında olmaktır. Kapitalist sistemin içinde bulunduğu taktirde, bu üretim biçiminin kanunları işlerliğini sürdürecektir. Osmanlı, bu kanunların alanı içine 1800'lerden itibaren kesinlikle girmiş, üretim biçimi bir üst üretim biçimine geçer olmasına rağmen, toplum geri kalmış ve bağımlı olmuştur. 1923'te ise, tekrar kapitalist üretim biçimini seçmekle, kapitalist sistemin bütünüünün tabi olduğu ekonomik kanunların hükmü altına girilmiştir.

Kapitalizmin eşitsiz gelişme kanununu dikate alırsak, birim -ülke içinde olduğu gibi, kapitalist sistemin bütünüünde de bu kanunun geçerliliğini görürüz. Sermaye birikimini yapmış, ham madde kaynaklarına, pazarlara, işgücüne uzanma durumundaki ülke, kendisinden daha geri ülkeyi hükmü altına alırken, gene bu kanun işlerliğini sürdürmekte, dünyanın belli bölgeleri, eşitsiz gelişme kanununun hükmü altında geri kalırken, diğer bölgeler gelişmelerini daha fazla hızlandırabilmektedirler.

Geri kalmış bir ülke, kapitalist sistem içinde yer alınca, gelişim sürecini ve geleceğini kendi eliyle çizmiş, ilerde yarı-sömürge durumuna gelmenin imzasını başından atmış olmaktadır.

— 0 —

TÜSTAV

çokuluslu şirketler üzerine

ERDİNÇ GÜRSOY

GİRİŞ

Günümüzde kapitalist dünyanın en önemli olgularından biri olarak çokuluslu şirketler ele alınmaktadır. Sosyalist dünya bütünü dışında kalan, dünyanın diğer bölümünde son derece önemli sonuçlar yaratan etkilemeleri görülmektedir. Fonlara kur değiştirerek mübadele oranlarını, malları bağımlı şirketler arasında transfer ederek fiyatları ve milli ödemeler dengesini etkilemektedir. İhracaat düzenini altüst etmekte, yatırım alanlarını ve yerlerini, yatırım miktarlarını oynatarak, üretim araçları taşıyarak ülkelerin ekonomik büyüme veya kalkınmalarında olumlu, olumsuz yönlendirmeler yapmaktadır.

Dünyanın 2/3 ü bu etkilenme içinde siyasi patlamalar, baskı ve demokratik açılımlar, savaşlar, ihtilaller, kurtuluş savaşları oluşturmuş, gelişim ve değişimlerini sürdürmektedir.

Kökene Kuzey Amerika ve Avrupa olan şirketlerin yanına, Japonyalı şirketler de katılır olmuştur.

Kapitalizmin bu devleri arasında, tarihî gelişimleri açısından Kuzey Amerika ve Avrupa şirketleri özel yer almakta ve hükümlerini sürdürmektedirler. Japonya, kendi sınırları dışına taşmakta olan yeni olgudur.

Geniş pazarlar, uluslararası ticaret, para fonları, kur transferleri, çeşitli milletten insanı çalıştırması, hükümetlerle ilişkileri vb., bütünleşmiş dağıtım sistemi ile yeni boyutlara varmış durumdadırlar. Çokulusluların arasında da ağırlığı, bütünü kapsamaları ve ticareti kontrolleri altına almaları ile «imalat» devleri özel yer tutmaktadır.

Yıllık satışları öylesine yükselmiştir ki, değil az gelişmiş, geri kalmış terimleriyle adlandırılan kapitalist ülkelerin, gelişmiş kapita-

list ülkelerin dahi gayri safi milli hasıllarının üstüne çıkabilmektedir; yada bazıları ile eşitlik göstermektedir. Büyüme oranları ise tek tek ülkelerin büyüme oranının üstünde olmaktadır. Geri kalmış ülkelerin kalkınma hızı sözkonusu olursa, cümleyi ters söylemek, geri kalmış ülkelerin geri kalma oranından söz etmek daha doğru olmaktadır.

Örneğin 1969 yılı rakamlarına göre, Hollanda'nın 28,24 milyar dolar, İsveç'in 27,85 milyar dolar, Danimarka'nın 13,99 milyar dolar, Norveç'in 9,73 milyar dolar gayri safi milli hasıllarına karşılık; ABD kökenli, General Motor'un 24,30 milyar dolar, Standart Oil'in 14,95 milyar dolar, Hollanda, Büyük Britanyalı, Royal Dutch/Shell'in 9,74 milyar dolar, Unilever'in 6,03 milyar dolar yıllık satışları, bize yeterli fikir vermektedir (*).

Yıllık büyüme hızları ise, %12 olarak hesaplanmaktadır. %7'lik kalkınma hızı hesaplayan bir ülkeye bu açıdan yaklaşırsa, yılda %5'lik bir gerileme hızından söz edilebilir. Geri kalmış ülkelerin gayri safi milli hasılları ile bu devleri karşılaştırma ise yersizdir.

Burjuva iktisatçılar tarafından aksi iddia edilmekle birlikte, çokuluslular yeni olgu değildir. Kapitalist üretim biçiminin kanunlarına bağımlı, onların hükmü altında olan ve gelişmelerine tâbi kurumlardır.

Çokuluslu terimi kullanılmakla birlikte, kullanılan terimler arasında tam bir uygunluk yoktur; uluslararası (international), transnational gibi terimler de kullanılmaktadır. Fakat çokuluslu deyimini; bir Ana şirketin, onun yayılışı ve etkenlikleri ile birlikte, çeşitli ülkelerde, o ülkenin sermayesini de emri ve kontrolü altına almasıyla belirlenmektedir. Somutlarsak; Ford, General-Motors, Pirelli, Good-Year, Singer, British Petroleum, Shell v.b.'ni çokuluslu şirketler olarak adlandırmaktayız.

TARİHİ GELİŞİM

Çokuluslu şirketlerin geçmişleri, kapitalist üretim biçiminin doğuşuna, dünyaya yayılma sürecinin başladığı dönemlere kadar uzanmaktadır. Britanyada I. Elisabeth tarafından kurulmuş olan «Doğu Hindistan Şirketi»nin Hindistanı belirli bir dönem yönetimi altına aldığı 19. yüzyılda, ABD, Büyük Britanya ve Avrupa şirketlerinin uluslararası ticareti egemenlikleri altına aldıkları bilinmektedir.

(*) Fortune Dergisi ve OECD Main Economics Indicators'den yararlanılarak hazırlanan tablodan Multinationals: G. Tugendhat. 1971 London.

Ne var ki, 19. yüzyılda bu şirketler, girdikleri ülkelerde tramvay, elektrik ve gaz işlerini yükümlenmişler, maden çıkarma işleri ve ham maddelerine el atmışlardır. 1860'larla birlikte, imalat şirketleri kendi anayurtları dışında, yatırım ve üretime geçmiş bulunmakta idiler. Birinci Emperyalist Dünya Savaşının patlaması sırasında, bugünün pekçok devi, değişik ülkelere yerleşmiş durumda idiler.

Somut görünüm ile, ne iki dünya savaşı, ne de savaş arası büyük buhran dönemi, büyümelerini durdurmamaları olarak belirlenmektedir.

Günümüzde ise, devlerin değişik uluslarda «alt yapı» yatırımı adı verilen alanlar yerine, tayin edici özelliği ile imalat alanını doldurmalarını görüyoruz. Bu süreçte, elektrik, gaz, tramvay gibi yatırımlar ülkelerin kendilerine belediye hizmetleri olarak terk edilmiştir.

Diğer yandan, eskiden bağımsız işletmeler olarak çalışabilen kolları yerine, İkinci Dünya Savaşı sonu havacılığın, telefon, telsiz, telgraf ve teleks sisteminin gelişimine paralel merkezileşme olmuştur. Eskiden merkezinden bağımsız olan işletme, günümüzde, bütünleşmiş ağ içinde merkezinin tam kontrolü altında fonksiyonunu sürdürmektedir.

Gerçekte teknik gelişim, merkezileşmenin kullandığı araçlar olarak belirlenmektedir. Merkezileşme önünde zorluk, özellikle iki savaş arasında, uluslararası ticareti düzenleyen ortak kuralların olmaması idi ve bu dönemin uluslararası ticaretinde, karşılıklı değişim anlaşmalarının imzalanması, karakteristik olarak belirlendi. Bu anlaşmalarla kapitalist ülkeler bütünlüğünde, bir ülkedeki fabrika, diğer ülkedeki tesis için tamamlayıcı mal üretebildi. Fakat tam bir bütünleşmeye gidilemedi. II. Savaş sonu, ortak kural olmama engeli, Gümrük ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) ile büyük ölçüde aşıldı ve merkezi yönetim gerçekleştirilebildi. Kilit Sanayiler ana merkeze bağımlı, çeşitli ülkelerde bağımlı şirketler kurabildiler. Böylece yatırım alanı ticaret, kamu hizmetleri, tarım ve ham madde alanlarından imalata kaydı. Geçmişte bütün bunlar çoğunlukla koloni, yarı sömürge ülkelere yönelmişti. Savaş sonrası şartlarda —Avrupanın yaralarını sarması— döneminde, yatırımların niteliği de değişerek yeni açılımlara sahne olundu.

II. Dünya Savaşı sonu, çokulusluların rolleri, gelişmiş batı ülkelerinde de çoğaldı. Örneğin Avrupada 1929'da, her çeşit alana yapılan ABD yatırımı 1.400 milyon dolar idi. 1946'larda bu rakam 1.000 milyon dolara düşmüştü. 1969'larda ise 21.554 milyon dolara

yükseldi. Bu rakamın 12.225 milyon doları imalat yatırımlarına, 4.805 milyon doları petrol şirketlerine aittir.

Çokulusluları bugünkü seviyeye getiren sürecin içindeki somut olaylar, özellikle 1860'lardan itibaren görülmektedir. Ana ürd- ları dışına çıkararak yatırım yapan yada başka ülkelerdeki, hazır ça- lışmakta olan işletmeleri yükümlenerek yayılan dev şirketlerin ön- cüleri olarak, Alman Bayer, ABD Singer sayılmaktadır. Çokulus- lu şirketler çeşitli ülkelerde değişik isimler kullanarak kendilerine bağımlı şirketler kurmaktaydılar. Fakat Singer ilk olarak kendi is- mi ile dünyanın dört bir yanına yayılan şirket oldu. İlk açılımların- da Alman Bayerin 1865'de New York'da anilin tesisi hisselerini, 1866'da İsveçli Alfret Nobel'in Hamburgta patlayıcı maddeler te- sisi kurması, 1867'de Singer'in Glaskowda ilk denizaşırı imalat fab- rikasını kurma somut olaylar olarak gelişti.

Çok u ketlerin bu gelişiminde itici unsur, hiç şüphesiz temel an aşıırı kâr (maksimum kâr) elde etme istemeleri, geniş paza yayılma ihtiyacı oldu. Ulaşım kolaylaştıkça, teknik ilerledikçe, dış fırsatlar görünür olmuştu. Uzak alanlardaki bağımlı şirketler üzerinde kontrol imkanları büyüdükçe, ucuz iş gücünün, pazarın bulunduğu yerde imalatın ve o pazara cevap vermenin kâr- lılığı görüldü. Bir yerden ulaşım masraflarından kurtulunulurken di- ğer yandan ucuz iş gücü ile maliyet minumunda seyretti.

Diğer yandan gümrük duvarlarının konulması, çokuluslulaşma yolunda ihracaat yerine, ülkelerin içlerinde yatırım tercihini etkile- di. Hükümetler, ülkeleri içinde yabancı sermaye yatırımı için teşvik tedbirleri getirdiler. Güçlü milli sınıfları olan ülkeler ve hükümet- ler ithalata ikame sanayi şartını ileri sürerlerken; bir kısmı ülke- ler, ithalatı da çoğaltan yatırımları teşvik etti ve gümrük duvarı ko- yup teşvik tedbirlerinin artırılmasının somut sonuçları, çokuluslulaş- manın hızlanması olarak ortaya çıktı.

1887'de Bismark, Almanya margarin Sanayisini korumak, teş- vik etmek için gümrük koyunca, Hollandalı margarin imalatçısı Jur- gens, Almanya içinde yatırım yaptı. 1914'de, üç Hollandalı marga- rin firması Almanya içinde 7'şer fabrikaya sahip olmuştu. Bayerde, ithalat yerine 1876'da Moskova'da, 1882'de Fransa'da, 1908'de Bel- çika'da tesisler kurmayı tercih etti.

Avrupalı şirketlerin böylesine geliştiği dönemde, ABD de sa- nayi konsantrasyonuna girmiş, 1880'lerden sonra 1890 başlarında 5000'in üstünde şirket, 300 tröst içinde erimişti. Bunlardan Standart Oil, United States Steel, International Harvester günümüzde kuruluş isimleri ile devam edenlerdir.

Avrupaya sıçrayan ABD şirketleri, daha 1900'lerde karşılardaki Avrupalılara üstünlüklerini kabul ettirmeye başlamışlardı. Henüz 1901'de Kuzey Amerikalı Westinghouse, Büyük Britanyanın en büyük sanayi tesisi, Standard Oil Avrupanın en geniş şirketi olmuştur. 1914'de Amerikalı «Ford», Britanya'da imal edilen tüm arabaların 1/4'ünü imal eder durumdaydı.

Avrupa sermayesi Amerikaya giderken, Amerikalılar da Avrupa'ya geliyordu. Dev şirketlerin rekabetli gelişimleri içinde, ABD şirketleri üstünlük göstermeğe başladı. Onların yatırımları araştırma ve yenilikler üzerine dayandırdıkları telefon, ağır elektrik araçları, dikiş makineleri ve otomobil sanayilerinde yoğunlaştı ve diğer ülkeler üzerinde üstünlük kazandı.

Çokuluslulaşma sürecinin pratiği iki yoldan olmuştur. Ya, belli bir ülkedeki iş adamı, diğer ülkeye giderek kendi ülkesinde tesis kurulmasını istemiş, yada ana şirket yabancı ülkede ortak bularak orada yatırım yapmıştır.

Örneğin, Kanadalı iş adamı Gordon Mac Gregor 1903'de Henry Ford'a giderek, «Ford»un Kanadada kurulmasını sağlamıştı. Büyük Britanyadaki Ford kuruluşu için de Perceval Perry Amerikaya gitmiştir.

Genel olarak, 1914'lerde çokuluslu şirketlerin artık yerleşmeye başladığı kabul edilmektedir. Fakat bu dönem, sürecin belirli anında, çokulusluların birim ülkelerin ekonomilerinde boyutları henüz çok küçüktü.

Çokuluslular, otomobil, petrol, kimya ve alüminyum sanayilerinde ağırlıklarını duyurmalarına rağmen, kömür, demir-çelik, gemi yapımı, tekstil, tarım ürünleri sanayilerinde herhangi bir varlık gösterememiş durumdaydılar. John Dunning 1914'de, uluslararası şirketlerin %90 yatırımının mali kazanç (portfolio) yatırımı olduğunu ileri sürmektedir.

Bu ara önemli olan, gelişmiş kapitalist ülkelerde, çokuluslulaşma süreci karşılıklı olarak gelişirken temel şirketler, mahalli mülkiyetli şirketlerin elinde kalıyordu. Fakat Doğuya yada Latin Amerikaya uzanan şirketler, her türlü yatırımı kendi mülkiyetlerine geçirmekte idiler.

Çokuluslulaşma süreci, Birinci Emperyalist Savaş içinde ve savaştan sonra da yayılmalarını sürdürdü. General Motor, Ford, Avrupada yeni tesislerini kurmaktan geri kalmadılar. Hoover, Reming-

ton, Procter ve Gamble savaş içinde yayıldı. 1939'da Philips'de çalışanların yarısından fazlası Hollanda dışındaydı. (*)

Gerçekte, pek çok şirket, iki savaş arası, uluslararası plandan çekildi ve dönemin şartları, ülke sınırları içinde sanayilerini yeterli hale getirmeleri çabasına yöneldi. Diğer bir deyişle yeni bir savaşa hazırlanmaya çalışıldı ve yabancı mülkiyetli şirketler baltalandı.

Uluslararası şirket adına bu olumsuz etkene döviz şartlarının da eklenmiş olmasına ve büyük krizin gelmesine rağmen, çokuluslu şirketler yayılmalarını durdurmadılar.

Uluslararası sanayi şirketlerinin iki savaş arasında karteller şeklinde ortaya çıktıkları görülmektedir. Birinci Savaştan önce örnekler gösterilebilirse de, karakteristik olarak varlıkları iki savaş arasına rastlamaktadır. Karteller, fiatlar ve yatırımlar üzerinden haberleşmeye dayanmaktan, ortak pazarlama yapmaya kadar uzanabilecek çeşitli görünümlemlerle ortaya çıktılar. Her kartelin özel amacı değişik olmasına rağmen belirlenen somut hedef, hepsinde fiatların tesbiti ile kâr garantisiydi. Aralarındaki çatışmayı yumuşatacak bir mekanizma sağlamaya çalışıyorlardı ve bu eğilim pazarların bölüşümünü, rakip pazarlarda yatırımı önlüyordu. Rekabetten kaçarak uzlaşmayı aramaktaydılar.

İlk uluslararası kartel, ABD Alcoa ve İsveçre AIAG şirketlerinin 1896'da anlaşmaya varmaları ile olmuştu. Daha sonra 1901'de üç üreticiyi daha içlerine aldılar.

Birinci Savaştan önce Nobel, iki diğer teşebbüsle birlikte patlayıcı madde karteli meydana getirmiş ve dünya pazarını paylaşmıştı.

Fakat karteller ancak 1916'dan sonra gelişti ve zamanla büyük sanayiler içinde yayıldılar (**). Kağıt üzerinde, uzak hedefleri tesbit etmeleri ile, modern çokuluslara, çeşitli ülkelerde tesisi bulunan şirketler gibi çalışmayı hedef alanları kuruldu.

1928'de Shell, British Petrol (o zamanlar Anglo-Persilan) ve Standart Oil (New Jersey) resmen petrol kartelini kurdular. Ortak fiatları koruyarak birbirlerinin pazarlarına girmeyecekleri anlaşma-

(*) The American Take-over of Britacin/by James Mc Millan and Bernard Harris

(**) Cartels in Action. by George W. Stocking and Myron. W. Watbings (The Twentieth Century Fund)

sına vardılar. Kartel işleyişini geliştirerek Kontrol ve Birleşmiş Komite oluşturmaya dahi karar aldılar. Çalışmaları rekabeti azaltırken fiyatları da yüksek seviyede tutabildi.

Fakat herhangi bir sarsıntıda yada diğer kartel üyesi şirket aleyhine öteki şirketin gelişmesi, kâr etme olanağında kural ve anlaşmaların geçerliği kalmıyordu. Kartellerin en önemli zayıflığı olarak merkezi yönetime yeterli organik bağın olmadığıydı.

Kartellere, günümüzdeki çokuluslu şirketlerin vardığı biçimin bir basamağı gözüyle bakılabilmektedir. Uluslararası planda çalışma tecrübesi, elemanlarına, uluslararası farkları hesabederek meselelere yaklaşım; diğer yandan, iç pazara cevap verme ve ihracat kavramı yerine, uluslararası planda üretim ve dünya pazarı ve problemlerine yaklaşma alışkanlığı kazandırdı.

İkinci Dünya Savaşında, Amerika ve Avrupa sermayesinin bu deneylerden önemli sonuçlar çıkararak yararlandıkları görülmektedir.

Günümüzdeki çokulusluların merkezileşmesi, kartellere basarak attıkları adımı belirlemektedir. Yatırımların niteliği, imalata ağırlık vermek değişmiş, «portfolio» (mali kazanç) yatırımları yerini doğrudan yatırıma bırakmıştır. 1970'lere varıldığında doğrudan yatırım tüm yatırımların % 75'ine ulaşmıştı(*).

GÜNÜMÜZDE ÇOKULUSLULAR

İkinci Dünya Savaşı sonu Avrupa ve Amerikan sermayesi kıtalar arası hareketini hızlandırdı. Avrupa sermayesi ABD'ye yatırım yaparken ABD Avrupaya yöneldi. 1956'lara kadar ABD şirketlerinin ağırlığı, 1957 ile gerilemeye başladı. Aynı tarihler ABD'nin Orta Doğuda da ağırlık kazandığı yıllar olarak belgelenmektedir. 1957'de ABD'nin Avrupadaki doğrudan yatırımları 4.151 milyon dolara yükselirken ABD'deki Avrupa yatırımları 3.753 milyon dolar kadar oldu. ABD, dünya çapında ileri fırladı. 1946'da bütün yabancı yatırımı 7.200 milyon dolar iken bu rakam 1969'da 70.763 milyon dolara yükseldi ve günümüzde ABD'nin, tüm yabancı yatırımlar içinde payı %60-65 olduğu ileri sürülmektedir. ABD'nin Avrupa içindeki yatırımı ise 1969 rakamlarına göre 21.554 milyon dolar iken, Avrupanın ABD'deki yatırımı 8.510 milyon dolar olarak görülmektedir.

ABD'nin bu öne çıkışı, İkinci Dünya Savaşında Avrupanın sarılsmış olması ve ABD sermayesine Avrupanın, rakip olarak değil,

(*) The Multinational Enterprise. John H. Dunning. George Allen and Unwin. London 1971.

yara sarıcı olarak bakmasıdır. Temel sorun sanayileşme ve istihdam sorununun çözülmesi haline gelmiş, kurulan sanayinin mülkiyeti önemi üzerine durulmamıştır.

Diğer yandan, İkinci Savaş sonrası, Batı burjuvazisi, kapitalist sistemi koruma endişesi içine daha fazla girmiş, birbirlerine karşı milliyetçi tavrı bırakarak siyasi ve ekonomik yakınlaşma yoluna girmişlerdir. Uluslararası ticaret artarken, birbirleri ile karşılıklı özel anlaşma yerine uluslararası ticareti düzenliyen ortak ilkeleri, yani Uluslararası Ticaret ve Gümrük Anlaşmasını (GATT) kabul etmişlerdir.

Siyasi ve ekonomik yakınlaşma, GATT'm kabulü, çok ulusluların geçmişteki farklarının oluşmasını sağlamıştır. Eskiden yalnız kuruldukları pazarın talebine cevap vermek için tesisler kurulmakta iken, iki faktörün etkisi ile farklı ülkelerde karşılıklı ilişkisi ve işlerliği olan tesislerin kuruluşu yolunun açılmasını sağlamıştır. Böylece bir ülkedeki ana ürünün diğer ülkede tamamlayıcı parçasını üreten bağımlı şirketlerin kuruluşuna gidilmiş, birim ülkelerde ana ürünü üreten şirkete bağımlı endüstriler kurulmuştur. Çizilen bu eğri, geride kalan sınırları da zorlamaya başlamıştır. Önceleri bir ülkedeki ana şirketin ürünü diğer ülkedeki birim için zorunlu olduğundan bağımlı şirketin bulunduğu ülkelerde, ana ürünü ham madde olarak kabul eden ve gümrük koymayan kanunlar çıkarılmıştır. Ve daha sonra çizilen eğri, sınırların tamamen kalkmasını zorlamıştır. Oluşumun bu karakteri, Avrupa Ekonomik Topluluğunun ve Avrupa serbest ticaret bölgesinin oluşmasına yolaçmış olarak görülmektedir.

Avrupa şirketleri, 1960'lara kadar kendilerini pekiştirme ve ABD'li dostlarından yararlanma yoluna gitmişlerdir. Bu ara boş alan, ABD kökenli şirketlere kalmıştır.

ABD şirketleri, Avrupa Ekonomik Topluluğunun kuruluşunu son derece olumlu karşıladı ve teşvik etti. Böyle bir topluluğu ABD'nin Avrupaya ihracaatına sekte vuracağı muhakkaktı; fakat tek tek ülkeye ihracaat yada tek tek ülkede bağımlı tesis yerine, kıt'a pazarı içinde yatırım ve sistem kurmanın kârını, Amerika tecrübesinden geçmiş, ABD şirketleri daha iyi bilmekteydiler ve ABD için birim ülke içinde tesis kurma yerine, topluluk içinde tesis kurma çekiciliğini artırdı. Avrupa Ekonomik Topluluğu 1957'de kurulduktan sonraki ilk beş yıl içinde, 1962'de ABD sermayesi Avrupada iki mislinden fazlaya çıktı. İkinci beş yılda 1967'ye varıldığında olay tekrarlandı. Diğer yandan İngilteredeki Amerikan sermayesi de topluluğa yayılmaya başladı. Diğer yandan Avrupa Serbest

Ticaret Bölgesi de, Avrupadaki diğer büyük pazar olarak imkanları açmıştı.

Avrupadaki ilk ABD yatırımları, daha önceden kıtaya adımını atmış, Standart Oil (New Jersey), General Motor, Ford gibi kıdemliler tarafından yapılmıştır ve bunları diğer daha küçükleri izlemiştir. 1967 rakamlarına göre, Fransa, Batı Almanya ve Büyük Britanyadaki tüm ABD yatırımlarının % 40'ını yukarıda belirttiğimiz üç şirket elinde tutmaktadır. Tüm yatırımın 2/3'ü ise toplam 20 şirketin elindedir(*). Büyük Britanyadaki yatırımlarının % 40'ı ise, gene büyük beş şirket elinde tutmakta; diğer % 40, 25 şirketin kontrolü altında bulunmaktadır(**).

ABD şirketleri, içerde üretim ve ihracat yerine, talebi olan pazarda yatırımı tercih ederlerken gerekçelerini de açıklamaktadırlar. «Chas, Pfizer and Co.» İlaç ve Kimya Şirketinin Başkanı John J. Power şöyle demektedir: «Eğer temel üretim ünitesi yoksa mahalli pazarda, en azından satış bürosu biçiminde, paketleme ve birleşmiş tesisler için doğrudan yatırım ister. İçinde bulunduğumuz Yirminci Yüzyılın ikinci yarısında, uzun dönem faktörünü hesaplamadan yer almak, sadece ihracatçılık mümkün değildir» (**).

ABD şirketinin yabancı ülkede mahalli birim kurmak, kurmak gibi herhangi bir tartışması olmamaktadır. Konuları pazarı kaybetmemek üzerinde toplanmıştır. Yada yabancı pazarları elde etmek zorunluğu üzerine.

«Du Pont» Şirketi yetkilisi, durumlarını açık dille ifade etmiştir; «Biz tesis kurmama şeklinde bir seçme yapamayız, ...aynı zamanda iş kaybetme tehlikesi ile karşı karşıyayız. Ya mahalli üreticiler, ya kendimiz; biz ikincisini tercih ederiz»(***)

Artık dev şirketler için uluslararası sahada varlıklarını sürdürmek zorunlu olmuştur. Uzak pazarlara gidip elde ettikleri imkanlarla büyümelerini devam ettirirlerken maliyetlerini son derece düşürmekte, hatta ana yurtları dışında ürettikleri mallarla kendi iç pazarlarındaki rakiplerini tehdit eder olmuşlardır. Kendi iç pazarını korumak için de dış yatırım gerekli olmaktadır. Bir çok

(*) Transatlantic Investment. Christopher Hayton. Second Edition. January 1968. (The Atlantic Institute).

(**) The Pole of the Amerikan Investment in the British Economy. J.H. Dunning. PEP Broadsheet 507. February 1967.

(***) Association, New York, November 27, 1967.

(****) Investment in the Commun Market. Be la Blassa Quarterly Review, June 1966

uluslu yöneticisi, zorunluk durumunu şu sözlerle noktalamaktadır : «Bizim rakiplerimiz deniz aşırı gidiyorlar. Biz, onların zengin potansiyeli olan pazarlarda öne geçeceklerinden veya ucuz arz kaynakları temin ederek ABD'ye ihracat yapabileceklerinden, böylece bizim, pazardaki durumumuzu sarsabileceklerinden korktuk» (*).

Gerçekten de uluslararası planda harekete geçmede geç kalanlar belirli zorluklarla karşılaşmışlardır. 1964'de General Electric IBM ile çatışmaya girmiş ve ilk 42 ayda 47 milyon dolar kaybetmiştir. Chrysler'in dışardaki çalışması toplam üretiminin dörtte birini, toplam satışının % 50'sini sağlamasına rağmen; 1968'de vergi öncesi kârının sekizde birinden azını temin etti.

ABD'nin dış yıllık yatırım artışının 1965'te en uç noktaya vardığı 1965 sonrası düşüş eğrisi üzerinde olduğu görülmektedir. Fakat bu olay sadece gelişmenin yavaşlamasıdır. Avrupalılar ilk temel yatırımlarını yapmış ve ABD'liler ile rekabetleri hızlanmaya başlamıştır. ABD'nin yayılma hızı 1964-67 arasında % 10 düşmüştür.

ABD Avrupada önce, ağırlıklı Büyük Britanya'da yatırıma geçmişti. 1950'de ABD'nin, bugün Ortak Pazar içinde birleşmiş olan ülkelerdeki yatırımı 637 milyon dolar iken sadece Büyük Britanyada 847 milyon dolar idi. Büyük Britanyadaki yatırım, ağırlığını 1962'ye kadar sürdürdü. Bu tarihte, Ortak Pazar çerçevesindeki ABD yatırımı 3.722 milyon dolara çıkmış, Büyük Britanyadaki ise ancak 3.805 milyon dolara çıkmıştı. 1963 ile birlikte Ortak Pazar çerçevesindeki yatırım arttı ve 1969'da, Ortak Pazar'daki 10.194 milyon dolara karşılık Büyük Britanyadaki yatırım 7.158 milyon dolara düştü ve Büyük Britanyanın Ortak Pazara katılması ile bu iki sermaye, ABD sermaye bütünlüğü ile, Ortak Pazara dahil oldu.

ABD'nin Avrupadaki yatırımları, düşük maliyetini muhafaza etmektedir ve Avrupadaki ABD şirketleri, üretimini, ABD'deki ana işletmesinden daha düşük maliyetle sürdürmektedir. Dışardaki üretim, içteki üretimi geçer olmuştur. Örneğin Singer'in ABD pazarında sattığı her 5 dikiş makinesinden 3'ü dışarda üretilmektedir.

ABD; Kanada, Avrupa, Latin Amerika ve Üçüncü Dünya Ülkelerine doğru yayılımını sürdürmüştür. 1974'lerde ise bir düşüş eğrisi üzerinde olduğu açıkça görülmektedir. Fakat düşüşün hızı fazla değildir. Yalnız, günümüzde ABD çokulusluları, karşısında Av-

(*) The Rewarding Strategies of Multinationals. By Sanford Rose Fortune. September 15. 1968.

rupalı devleri de bulmağa başlamışlardır. Ve kapitalist sistem içinde devlerin mücadelesi de sürmektedir.

Avrupanın Amerikaya yatırımı, göçlerle paralel gelişmiştir. 1913'de Büyük Britanyanın ABD'de yatırımı 754,6 milyon sterling'e çıkmıştı. Almanlar (Kanadaya dahil) 1.819 milyon sterling, Fransızlar (Kanadaya ve Avustralyaya yaptıkları dahil) 79,3 milyon sterling yatırım yapmışlardı (*). Bu yatırımların karakteristiği de mali kazanç (portfolio) yatırımları olmasıdır. Yatırımların çoğunu bankalar ve mali kurumlar ile kişiler yapmıştı. Kurulan şirketlerin idaresi ve kontrolü ABD'lilerin elinde tutuldu. Ve ilk yabancı yatırımcı önce Kuzey Amerikalılar tarafından davet edildi. Alman Bayer, İsviçreli Hoffmann, La Roche gibi Avrupa şirketleri ABD'de doğrudan yatırım yaparak kendilerine ait tesisler kurmalarına rağmen bunlar bu alanda egemen olamadılar. Kurulan sanayinin büyük çoğunluğu mahalli yurttaşların mülkiyeti ve kontrolü altında gelişti.

1967 yılı hesaplarına göre, ABD'de 11.818 milyon dolar yabancı sermaye yatırımı vardır. Bunların 2.834 milyon doları Kanada, 3.496 milyon doları Büyük Britanya, 5.014 milyon doları Ortak Pazar ve Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi ülkelerine, 176 milyon doları Latin Amerikaya ve 105 milyon doları diğer ülkelere aittir. Oysa aynı yıl ABD şirketleri yabancı ülkelere yönelik yeni tesisler ve araçlar üzerine yaptığı tüketim aynı rakamı, yani 12 milyon bulmaktadır. Buna rağmen, Avrupalı çokulusluların ABD'ye yaptıkları yatırım artmakta, bunlar arasında Avrupalı Shell, SKF, Lever Brother'e bağlı şirketler Amerikada genişlemektedir.

Diğer yandan önceden Avrupada da, ABD'lilere göre geride kalmış olan bazı sanayilerde Avrupalılar tekrar ilerlemiş, özellikle kimya sanayisinde, Bayer, Hoechst ve BASF adamaklı güçlüklerini kabul ettirmişlerdir. Peşlerinden Du Pont ve Union Carbide gelmektedir.

Sentetik iplikte İngiliz Courtaulds, İkinci Dünya Savaşı içindeki sarsıntısından kurtularak çokuluslu yarışına katılmıştır. Alüminyumda Fransız Pêchiney, ek üretim tesisleri kurmaktadır. İtalyan Olivetti, ABD'li şirketlere, ABD içinde de karşı durmaktadır. British Petrol ise girdiği ABD içinde arka arkaya sürdürdüğü devralma, satın alma ve bütünleşme ile ABD içinde kontrol sahibi oldu.

(*) The Problems of International Investment. A report by a study group of members of the Royal Institute of International Affairs (Oxford University Press. 1937)

Avrupalı BASF, ABD'li «Wyandotte Chemical»i devraldı. Hollandalı KZO ise, ABD'nin ikinci büyük tuz şirketi olan International Salt'ı eline geçirdi.

Avrupalıların bu saldırısı, Avrupa ile ABD'lilerin ileriye yönelik rekabetlerinin derecesini gösterebilmektedir.

1945'lerden 1965'lere kadar tek yönlü olan hareket ABD şirketlerinin yayılışı, artık karşılarında Avrupalıları bulmakta, gerileme izleri de gösterebilmektedir. 1950'nin Avrupası kendi içine dönmüşken artık yayılmaya başlamıştır. Avrupanın meydan okuması, sadece ABD'ye yönelik olma durumunda değildir. Öncelikle Orta Doğu ve Afrika bu saldırıyı, yayılmayı yeni politik olaylarla tanıma durumundadır. Yada, Orta Doğu ve Afrikada, Asyada ABD ve Avrupa tekelleri çatışır duruma gelmektedir. Britanyalı H.G. Lazell, «Bu memlekette (Britanyada) ve yarıştığımız bu pazarda Amerikalılar çok kuvvetliydi. Önce onlarla karşılaşmaya teşebbüs etmezsek saf dışı olacağımızı anladım. Dünya çapında bir işletme olun ve Amerikan pazarını ihmal edin. Bunu düşünmek size dünyanın birçok diğer bölgesinde etki eder. ABD şirketleriyle dünyanın her yerinde rekabete gireceksiniz»(*), sözlerini Bechamm'dan aktarmaktadır.

Avrupanın bu çıkışı henüz oldukça zayıftır. Fakat siyasi olaylarla somut olarak izlenilebilir. Ne var ki, henüz ABD'ye tam kafa tutacağı düşünülemez. 1969'da yıllık satışı 3.000 milyon dolar veya daha fazla olan ABD'nin 23 şirketine eş, ancak 6 Avrupalı vardı. Bunlar, Shell, Unilever, Philips, Volkswagen, British Petrol ve Imperial Chemical Industries'dir.

Gerçekten bugün için Avrupa şirketleri ABD için sadece potansiyel tehlikedir. Amerikan pazarı dahil, her yerde karşılıklarına çıkacakları anlaşılmaktadır. Ne var ki, ABD pazarı içinde bağımlı tesis kurmak, maliyeti yüksek üretimde bulunmak demektir. Büyük miktar, yüz milyon dolarlık yatırımlar bu pazar için büyük değildir. Oysa kapitalist dünyanın ucuz işgücü ve kaynakları olan geri kalmış ülkeleri de Avrupalı şirketler için önemli alanlardır ve ABD ile rekabet buralarda daha elverişlidir. Avrupalı devlerin muhtemel stratejileri bu olacak, kapitalist dünya safını seçmiş geri kalmış kapitalist ülkeler, dünya devlerinin savaş alanı olacaktır.

(*) The Years With Bechamm's by H.G. Lazell. Management to day, November 1968.

ÇOKULUSLU ŞİRKETLERİN ETKİLERİ

Çokuluslu şirketler, hem tarihi süreçleri boyunca, oluşumlarına paralel, hem de son dönemde vardıkları düzeyleri ile içinde yer aldıkları ülkelerin sosyal, sınıfsal yapılarına etki etmekte, siyasi rejimlerini yönlendirmektedirler. Örneğin, önce teşvik tedbirleri ile çağrılmakta, gümrük imtiyazları tanınmakta, karları, kar transferleri garanti altına alınmakta, ülkede denge diye, halklar üzerinde baskı artırılmakta, her türlü tedbirle çok uluslu şirketlerin istediği «siyasi denge» sağlanmaktadır. Ülke içine yerleşildikten sonra da, günümüzde sınırların kaldırılmasına çalışılmakta, uluslararası ilişkilerde söz sahibi olacak hukuksal kurumların da yerleştirilmesine çalışılmaktadır.

Büyük şirket, girdiği pazarda yatırımını iki biçimde sürdürmüş, eklentilerini, bağımlı şirketlerini kurmuştur. Ya tam yeterli sanayi kurmakta, yada ana ürünün son tamamlayıcı parçasını üreten ve son ürünü biçimlendirerek bulunduğu pazara süren sanayi meydanına getirmektedir.

Tam yeterli sanayi kurulan bölgeler, ekonomik üs haline getirilmiş, buradan diğer ülkelere yayılma, ihracat olanakları açılmıştır. Batı Avrupa'da kurulmuş sanayiler arasında bu örnekleri görmek mümkündür. Geri kalmış kapitalist ülkelerde ise, kurulan sanayi, yetersiz teknolojiye dayanan, tamamlayıcı mal üreten ve iç pazarı doldurmayı hedef alan sanayidir.

Birinci durumda, içinde buldukları ülkenin kalkınmasında fonksiyonel oldukları söylenmek zorundadır. İkinci durumda ise, içinde buldukları ülkeyi tamamen kendilerine bağımlı değişime soktukları görülmektedir.

Özellikle, daha önceden pazar mekanizmasını kurmuş, sanayileşmiş, milli burjuva sınıfı oluşmuş ülkelerde, ülkenin küçük sermayesini yıkarken, büyükleri ile ya bütünleşmişler, bir kısmını kontrolleri altına almışlar yada onlarla rekabete girmişlerdir. Ve bu rekabet sürmektedir.

Kapitalist üretim biçimine Batı etkisi ile, daha doğrusu, bilfiil kendilerinin oluşum ve yayılma süreci etkisi ile geçen ülkelerde, ülkelerin hakim sınıf ve tabakaları ile işbirliğine geçmişlerdir.

Dünya boyutunda çalışan şirket, girdiği her yerde varolan fakat kendi başına büyük işletme kuramıyacak olan sermayeyi, kurduğunu tesisin mülkiyetini ona bırakarak, hissedar yaparak kendisine bağlamış ve onu kontrolü, emri altına almıştır.

Etki alanı altına aldığı ülkelerin rejimlerini, meydana getirdiği, etki altına aldığı sınıfsal yapıyı ve oluşumları yönlendirmektedir.

Diğer yandan, eski burjuva milliyetçiliğini tamamen yıkmakta, bir burjuva enternasyonalizmi anlayışını oluşturmaktadır.

İsviçreli Nestle'nin direktörü Max Glor'un sözleriyle, bu yeni anlayışlarına yaklaşılabilir: Max Glor, «Biz dünya boşluğuna yayılmış böylesine bir olgu olduğumuza göre, saf İsviçreli veya çok uluslu olarak mütalaa edilemeyiz. Bu ikisinin arasında kendimize has olan başka bir şeyiz. Tek sözümüz şudur : bize özel Nestle yurtdaşı denebilir.» (*) demektedir. Max Glor, ana şirket sözcüsüdür. Bağımlı şirket sözcüleri ise, bu sorunun eklentilerdeki cevabını verebilmektedirler. İngiltere'deki bir bağımlı şirket direktörü olan V.F. Kenyon Jones, kendilerinin anlayışını şöyle dile getirmektedir: «Ana şirketin hissedarı olabilmek için herhangi bir milliyetçi tavır bir kenara bırakılmalı ve sonuna kadar ona bağımlı olmak kabul edilmelidir. Çalışmalarımız, içinde bulunduğu ülkenin milli çıkarları lehine olmasa bile, ana şirketin çıkarları korunmalıdır. Milli kriz döneminde, fonların transferi üretimin bir bağımlı şirketten bir diğer bağımlı şirkete transferi veya ihracat işinin transferi gibi meselelerde açık tartışma meydana gelebilir» (**). Bu sözler, bu yeni anlayışın niteliğini ortaya koymaktadır.

Çokuluslu şirketin gelişimi, içinde bulunduğu ülkenin tüm ekonomisini kontrol altına alma şeklinde yönelmekte ve kapitalizmin devamında yararı olan sınıf ve tabakaların hakimiyetlerinin sürdürülmesinde fonksiyonel olmaktadır. Diğer yandan, ana şirketlerin hükümetleri, ana şirketlerin yayılması yönünde siyasi ve askeri hareketlerini sürdürmektedirler. Diğer bir deyişle, çokuluslu şirketler ve ana ülke hükümetleri ve diğer ülkelerdeki işbirlikçileri, bir yandan aralarındaki rekabeti sürdürürlerken, asıl önemli olan kapitalizmin devamının kavgasını vermektedirler.

— 0 —

TÜSTAV

(*) Men and Money by Paul Fernis «Hutchinson»

(**) The shape of America challenge by Rex Winsburg: Managment today. Feb. 1967.

DÜZELTME

ÜRÜN'ÜN ÜÇÜNCÜ SAYISINDA, YİNE ÖNEMLİ DİZGİ YANLIŞLIKLARI OLMUŞTUR. DÜZELTİR ÖZÜR DİLERİZ.

1 — 44. SAYFADA, SONDAN İKİNCİ PARAGRAFİN DOĞRUSU ŞÖYLE OLACAKTIR :

Reaya, tam olarak «serf» özelliği, dirlik sahibi de tam olarak «feodal» özellik taşımamaktadır. **Ve, Engels bu toplum için, «Türk yarı-feodal sistemi» demektedir.**

2 — 83. SAYFADA, 19 VE 20. SATIRLARIN DOĞRUSU ŞÖYLE OLACAKTIR :

buradan da tekrar spekülâtif metafiziğe kayan iki uç görüş olup, burjuva dünya görüşü bu iki uç görüşün dışına taşamamaktadır.

TÜSTAV

TÜSTAV

ÇEVİRİLER

gençlik problemleri (*)

Günümüzde genç kuşak, eskiden olduğundan daha çok üzerinde konuşulan ve çeşitli spekülasyonlar yaratılan bir toplumsal tabakadır. Kapitalist düzenin pisliğini görüp yeni açılımlar, yeri çözümler arıyan genç kitlelerin her eylemine, «yurt dışından yönetim merkezi arıyan» burjuvazinin yanı sıra; bu kitlenin eylemlerini sorumsuzca ve kolaylıkla, «anarşist, buharinci, v.s.» şeklinde suçlayan ve soruna çözüm getirdiklerini sanan çevrelere de rastlamak mümkün. Öte yandan, işçi sınıfından kopuk, hatta işçi sınıfını inkar eden eylemlerin, kapitalist dünyada sürüp gittiği de gerçek.

Toplumun tüm kesitlerinde olduğu gibi, gençlik kesimindeki olaylara da yaklaşım, sınıfsal temelden hareket etmek zorundadır ve hayatta bu, zaten böyle olmaktadır. Tüm analizler, aslında, olayı yorumlayanların sınıf ideolojilerinin damgasını taşımaktadır.

Aşağıdaki yazı, 41 ülkenin komünist ve işçi partilerinin katıldığı ve konusu «gençlik» olan bir konferansın çevirisidir. **ÜRÜN**, bu bilimsel çalışmanın çevirisini yaparken; dünyanın önemli bir kesiminin, bu konudaki görüşünün öğrenilmesi konusunda, bir görevi yerine getirdiği kanısındadır.

«Nouvelle Revue Internationale» dergisi, 6 Mayıs 1974'ten 8 Mayıs 1974'e kadar süren, «Gençliğin sosyal eylemi ve komünistler» konulu teorik bir konferans düzenlemiştir. Konferansın açılış söylevini, derginin baş redaktörü K. Zarodov yapmıştır. 41 ülkenin işçi ve komünist partisinin temsilcileri bu konferansa katılmışlardır: Güney Afrika, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Kanada, Şili, Kıbrıs, Kolombiya, Danimarka, İspanya, A.B.D., Fransa, Yunanistan, Guatemala, Macaristan, Hindistan, Endonezya, Irak, İran, İsrail, İtalya, Japonya, Ürdün, Lüb-

(*) Bu yazı, «LA NOUVELLE REVUE INTERNATIONALE» dergisinin, Temmuz 1974 tarihli sayısından çevrilmiştir.

nan, Moğolistan, Panama, Paraguay, Filipinler, Polonya, Portekiz, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Federal Alman Cumhuriyeti, Romanya, Senegal, Sudan, İsveç, Çekoslovakya, S.S.C.B.

Üç gün süren tartışmalar, gençliğin güncel teorik ve pratik problemleri konusunda şu görüşlerin tartışılmasını sağlamıştır: bugünün dünyasında gençliğin yeri; devrimci süreçte ve yeni sosyalist toplumun kurulmasında gençliğin rolü; gençliğin sosyal eyleminin kaynakları, karakteri ve yasaları; gençliğin komünist hareket için duyduğu büyük ilgi, gençlik içinde komünistlerin çalışma biçim ve metodları, gençlik örgütlerinin rolü. Konferans süresince konu ile ilgili 90 söylev yapılmıştır. Görüşlerin tartışılması bir kez daha kardeş partilerin genç kuşağın problemlerine en büyük ilgiyi gösterdiklerini ispatlamıştır. Konferans bir dostluk havası içinde geçmiş, somut ve yaratıcı olmuştur.

K. ZARODOV'UN KONFERANSA SUNDUĞU RAPOR

Dergimiz, bir defadan çok olmak üzere, komünistlerin gençlik içinde çalışmaları ile ilgili uluslararası kollokyumlar düzenlenmiştir. 1961'de, «komünistler ve gençlik» konulu geniş bir tartışma yapılmıştır. 1971'de, kapitalist ülkelerde gençlik hareketleri problemleri konusu ile ilgili bir toplantı yapılmıştır. Bundan sonra da ayrı ayrı, konu üzerine başka tartışmalar düzenlenmiştir. Sadece 1973 yılında, derginin 7 sayısı gençlik konusunu işlemiştir.

Derginin gençlik problemlerine gösterdiği dikkat, her kardeş partinin eylemlerinde, komünistlerin uluslararası tartışmalarında bu problemlerin tuttuğu önemle doğru orantılıdır. Avrupa komünist partileri temsilcileri, gençlik içinde çalışma konusunu tartışmak için bir yıldan daha fazla bir zaman önce Moskova'da toplanmışlardı.

Bu teorik tartışmayı düzenlerken, derginin redaksiyon komitesi ve konseyi önceden yapılmış olan bütün bu çalışmaları hesaba katmıştır. Bu tartışmanın, eğer deyim yerindeyse, «ulaşmış düzeyden» hareketle sürdürülmesini istedik. Bugün gençlik içinde çalışmanın önemi hakkında birbirimizi karşılıklı ikna etmenin, çağdaş dünyada gençliğin artan rolü hakkında ayrıntılı konuşmanın gerekli olmadığı apaçık ortadadır. Sadece, yeryüzü nüfusunun % 50'den fazlasının gençlerden oluştuğunu; birçok ülkelerde bu oranın % 60 ve hatta bazen % 70'e vardığını hatırlatacağım. Sosyalist ülkelerde, yeni toplumun kuruluşunda gençlerin etkin katkısı ise, hiç kimse bilmemezlikten gelemez.

Örneğin XVII. S.S.C.B. Komsomol Kongresi bunu yadsınmayacak kesinlikle göstermiştir. Burjuva toplumunun içine girdiği krizin sonuçlarının kendine büyük zararlar verdiğini gören kapitalist devletlerin gençliği, iki misli artan bir enerji ile mücadeleye girmiştir. 1966'dan 1973'e kadar, genç grevcilerin sayısı 3 misli artmıştır. Üçüncü Dünya ülkelerinde, gençliğin etkin, hatta tâyin edici katkısı olmadan gerçekleşen tek bir önemli sosyal hareket yoktur.

Bütün bunlar herkes tarafından bilinen şeylerdir. Bununla beraber, son zamanlarda gençlerin sosyal eyleminin gelişimi o denli hızlı bir tempoda devam etmektedir ki, marksist-leninistler, gençlerin hareketlerinde beliren yeni eğilimleri inceden inceye incelemek zorundadırlar.

Eğer müsaade ederseniz, benim düşünceme göre bu günkü koşullarda ihmal edilemeyecek teorik ve pratik önemi olan bazı sorunlar üzerinde duracağız.

Herşeyden önce, **sosyal grup olarak gençliğin özelliklerini, toplumda ve devrimci süreçteki yerini** inceleyelim. Bu sorun, konusu olduğu tartışmalarla, bizzat gençliğin içinde meydana gelen değişikliklerle ortaya çıkmıştır.

Bugünün gençliği, çöşkün devrimci çalkantılar çağında, kapitalizmin sosyalizm ile dünya çapında çatışma çağında hayata girmiştir, yada girmektedir. İki sistemin, iki yaşama biçiminin tarihsel yarışı, sınıf mücadeleleri ve ulusal kurtuluş mücadeleleri, gençliği kaçınılmaz olarak en derin sosyal süreçlere katılmaya zorlamaktadır.

Bu tarihsel yarış, gençliğin moral ve sosyal fizyonomisine, ideallerine, eylemlerinin ve araştırmalarının karakterine damgasını vurmaktadır. Bugün, gençler çok daha duyarlı olup, kendileri üzerinde güçlü etki yapan çağın büyük siyasal olaylarına, yaşlı kuşaklara göre daha dolaysız tepki göstermektedirler.

Bilimsel ve teknik devrim, bizzat gençliğin sosyal yapısını ve oluşumunu, hayati özlemlerini ve olanaklarını, sosyal davranışının özelliklerini etkilemektedir. Bilimsel ve teknik ilerlemenin etkisi ile, işçi sınıfının eğitim düzeyini yükseltmenin objektif olarak gerekli olduğunu biliyoruz. Bilimsel ve teknik devrim, köylülük ve bütün sosyal tabakalar üzerinde de aynı şekilde etkiyi göstermektedir. Sosyalist, kapitalist ve Üçüncü Dünya ülkelerinde bu süreçler farklı biçimde olmakla beraber, bütün bu ülkelerde de durum herşeyden önce gençler üzerinde yansımaktadır.

Bu yeni olgulardan çeşitli sonuçlar çıkarılabilir. Bazı burjuva ideologları, gençliği bağımsız bir sınıf olarak, hatta modern toplumun «en ileri sınıfı» olarak göstermek için büyük gayret sarfetmişlerdir. Özellikle Marcuse'ün düşüncelerinin etkinliğinin açıkça azalmasının gösterdiği gibi, son yıllarda bu düşünceler üzerindeki tartışmalar önemli ölçüde değerini yitirmiştir. Bununla beraber, gençlik sorunları ne güncelliklerini ne de pratik önemlerini yitirmişlerdir; bugün, gençliğin devrimci olanakları hakkında daha açık bir düşünce sahibi olmak için bunları analiz etmek zorunludur.

Gençliğin sosyal grup olarak göreceli bağımsızlığı, gençliğin «kuşaklar sisteminde» özgül yeri, marksistler için açıktır. Çeşitli ülkelerin sosyologları gençliğe özgü karakterler olarak; enerjiyi, heyecanı, romantik duygusallığı ve hatta dış görünümü belirtmektedirler. Gençliğin bu karakteristikleri bütünüyle ele alındığında, belli bir ölçüde yaşının özelliklerine bağlıdır. Bununla beraber, gençliğin yaşının özelliklerinin ve çizgilerinin bütününe, genç kuşağın sosyal, ekonomik ve siyasal hayatının objektif koşulları ile bağlantılı olarak incelemedikçe, gençliğin ne bilimsel karakteristiği verilebilir, ne bugünkü sosyal hayattaki rolü aydınlatılabilir, ne de gittikçe büyüyen sosyal eyleminin faktörleri belirlenebilir. Sadece marksist-leninist sınıfsal yaklaşım, gençliğin toplum içindeki yerinin ve rolünün analizinde tayin edici olabilir.

Bu yaklaşım, bizi, bugün sosyalist toplumda bile, gençliğin tam bir sosyal bütünlüğü (homojenliği) olmadığını görmeye zorlar. Sosyalist toplumda gençlik dost sınıfların temsilcilerinden oluşmuştur: İşçiler, köylüler ve entelektüeller. Sosyalizmin zafer kazandığı koşullarda ve bundan da öteye gelişen bir sosyalizmin koşullarında büyüyen ve eğitilen işçi sınıfının, köylülüğün ve entelektüellerin genç kuşakları için sosyal ve sınıfsal farklılıkların, yeni sosyalist toplumu kurmak için mücadeleye yeni başlayan emekçi kuşaklarına göre daha az olduğu mutlaktır. Bununla beraber, bu farklılıklar sosyalist toplumlarda da vardır. Bu farklılıklar, son tahlilde toplumun bütününe gelişiminin belli bir aşamasındaki sosyal yapıya uygun düşer. Sosyalist olmayan ülkelerde, gençlik, toplumun bütününe özgü bütün çelişkileri, uzlaşmaz sınıfların çelişkilerini taşır. Bundan da, kapitalizmde, gençliğin ve hareketinin, sınıfsal çıkarların keskin çatışması dışında gelişemeyeceği, emekçilerin genç kuşaklarının hayati ihtiyaçlarının ve hedeflerinin emperyalizme karşı mücadelenin dışında sağlanamayacağı gerçeği çıkar.

Ulusal kurtuluş hareketleri deneyleri de, gençliği özel ve ho-

mojen bir tabaka olarak kavrayan soyut yaklaşımı reddeder. Gerçekten de, bu ülkelerin gençliği, ulusal kurtuluş hareketlerinin çökün atılım dönemlerinde bir bütün gibi hareket eder. Bununla beraber, anti-feodal ve anti-emperyalist devrimlerden sonra, ulusal kurtuluş hareketi bu ülkelerde giderek sömürü ilişkilerine karşı mücadeleye dönüştükçe, gençlikte sınıfsal çıkarlar farklılaşması da daha açık belirginleşir.

Marksist-leninistler, gençliğin toplum içindeki yerinin değerlendirilişinde ortaya çıkan iki aşırılıkla mücadele ederler: bir yandan gençliğin göreceli olarak bağımsız bir grup bütünlüğünü bilmemelikten gelen ve gençliğin içindeki sosyal farklılaşmayı mutlak olarak kabul edenlere karşı. Diğer yandan ise, gençliğin bütünlüğünü abartanlara karşı, gençliğin sosyal özerkliği efsanesine karşı, toplumun sınıflara bölünmesine rağmen gençliğin bu sınıflardan bağımsızlığını iddia edenlere karşı.

Bizim düşüncemize göre, ancak sınıfsal bir yaklaşımdan hareketle, gençliğin sosyal eyleminin objektif yasaları sorununu doğru olarak belirlemek olanaklıdır.

Sosyalizmde, görebildiğimiz gibi, gençliğin sosyal eylemi, herseyden önce işçi ve komünist partilerinin yönetiminde ulusal hareketler temel üzerinde, yeni bir toplum kurmaktaki objektif çıkarları temeli üzerinde gelişir. Kapitalist ülkelerde ve Üçüncü Dünya ülkelerinde, gençliğin hareketi, yeterince uzun süreli zaman dilimleri alınırca, işçi hareketine, demokratik ve ulusal kurtuluş hareketine bağlıdır.

Gençliğin sosyal eylemi, köklü sosyal süreçlerinin gelişiminin yoğunlaşması ile, çağın temel siyasal akımları ile derinliğine tayin edilmiştir.

Bu durumun, gençliğin sosyal eyleminin, her zaman ve zorunlu olarak çağın en ilerici hareketlerinin yanında olacağı anlamına gelmediği açıktır. Sosyalist ülkelerde, bazen gençler arasında gerçek bir çalışma kahramanlığına, yüksek bir yurtstverliğe rastladığımız gibi, bazen de küçük-burjuva zihniyete, parazitizme yönelen eğilimlere, çalışmaya saygısızlığa, aptalca «zaman öldürme» özelemlerinde de rastlarız. Burjuva toplumunda, gençliğin devrimci güçler safında etkin olarak mücadeleye girdiği görülebildiği gibi, bazen de gerici hareketlere katıldığı görülebilir. Bazı genç demokratlarda, bazen, avan-gardizme (öncülüğe) yönelim; ileri ideallerin

hemen anında gerçekleştirilebileceği olanağına, tarihsel akışı «hızlandırma» ve gelişimin zorunlu aşamalarını «atlamak» olanağına inanca eğilimleri dikkati çeker.

20 nci yüzyılın sınıf mücadeleleri tarihinde, gençliğin sosyal çyleminin çelişkilerine gözlerini kapayan ve gençlikten yararlanmaya çalışarak, gençliğin «tamamen devrimci karakteri»ni ileri süren bir çok siyasal akımlar olmuştur. Örneğin, S.S.C.B.'de sosyalist toplumun kuruluş çağında troçkizm, gençliğin işte bu «tamamen devrimci karakterine», proletaryaya ve köylülüğe karşı muhalefetine dayanıyordu. Fakat, genç kuşağın atılğanlığının, sınıfsal çıkarlardan daha güçlü bir itici güç olduğuna inanmak saçmalaktır. Tarihten bu konuda çok farklı bir ders almaktayız. Gençlik hareketi çağın temel devrimci akımı ile geleceğini birleştirmeksizin ve büyük bir güç olmaksızın gerçek başarılar elde edemez. Bunun aksi durumunda, en parlak gençlik eylemleri sonuçsuz kalır, yada çoğu kez olduğu gibi, gericiliğin ve karşı-devrimin oyuncağı olur. Bunun objektif bir yasa olduğunu düşünüyorum.

Yaş grubu olarak gençliğin tipik davranış biçimlerinin sosyopolitik içeriğini tayin eden yasaların da olup olmadığını bilmemiz önemlidir.

Örneğin, gençliğin «eleştirici» zihniyetinden sözedilir. Bu nitelik, genellikle sosyal anlamda değil de daha çok biyolojik ve psikolojik anlamda kavranılmaktadır. Gerçekten bu nedir? Sosyalist toplumda, söz konusu «eleştirici» zihniyet, genel kural olarak, genç erkeklerin ve genç kızların, sosyalizm ve komünizm idealine uygun olmıyan herşeye karşı takındıkları uzlaşmaz tavrıdır. Gençlerin, çocuksu romantik atılğanlıkları, bazen onları, gerçek hataların ve güçlüklerin üstesinden gelmeye hiçbir katkıda bulunmayan girişimlere ve tavırlara isteler. Fakat bütünüyle ele alındığında, gençlik, sosyalist ve komünist rejimi güçlendirmeye ve geliştirmeye çalışır.

Ve bu durum kolayca anlaşılabilir. Gerçekten de sosyalist ülkeler gençliğinin ilk ve temel karakteristiği; emekçi halkla organik bütünlüğünün, gençliğin hayati çıkarları ile, özel mülkiyetin egemenliğine ve insanın insan tarafından sömürüsüne son veren bütün toplumun ilkeleri ve idealleri ile arasındaki yokedilemez bağıdır. Bu ülkelerde gençlerin davranış ve bilinç özelliklerinin biçimleri ve belirtileri ne olursa olsun, bunlar, bütünüyle ele alındığında, yeni rejimin yaratılmasının, ilerleyişinin ve güçlenmesinin gücünü temsil eder. Yanılmaktan korkmaksızın şu da ilâve edilebilir: gençler, bu ülkelerde aynı zamanda devrimci bir güçtür. Çünkü, geniş bir

perspektif içinde, yaratıcı eylemleri ve çalışmalarını, yaşama biçimlerinin temel karakteristikleri ile dünya sosyalizminin güçlenmesi-ne, burjuva rejimi ile çatışmasında yeni başarılar kazanmasına gerçekten katkıda bulunmaktadır.

Eğer kapitalist ülkelerde gençlerin ilerici başkaldırma hareketlerini değerlendirecek olursak, bu eleştirici zihniyetin kökeni; sömürü, yabancılaşma, ahlaki ve entellektüel sefalet, kişilerin sosyal bilincinin bozulması üzerine kurulu bir toplum olarak kapitalizmin objektif karakteridir. Ve bu başkaldırış hareketleri gitgide durumun düzeltilmesi ve düzenlenmesinden daha fazla şeyler istemektedir. Kapitalist rejimin bizzat temellerinin üzerine kurulduğu ülkeleri, ekonomik ve sosyal sistemini, hayat biçimini, ahlâkını ve kültürünü reddeden gençlerin sayısı gitgide daha fazla olmaktadır. Bu «eleştirici» zihniyetin derecesi ve içeriği, sermaye iktidarının yarattığı geniş toplumsal hoşnutsuzlukla belirlenmektedir.

Bunun sonucu olarak, gençliğin sosyal eyleminin objektif yollarından söz ederken, genç kuşağın eylemlerinin, bu eylemlerin içeriklerinin ve yönelimlerinin dolaylı ve dolaysız olarak somut sosyal koşullara bağlı olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

Şimdi, komünistlerin gençliği kazanmak için yapmaları gereken mücadeleyi inceleyelim. Bu sadece pratik planda değil, fakat teorik planda da önemli bir problemdir.

Bilindiği gibi, Lenin, Partinin gençlik üzerindeki ideolojik etkisinin en büyük koşulunun, gençlerin devrimci mücadeleye, Parti çalışmasına aktif olarak katılmalarını sağlamak olarak değerlendirmiştir. Gençlerin Partiye cesaretle alınmalarında ısrar etmiştir. Daha ilk Rus devriminde, Lenin şunlara işaret ediyordu :

«..... Devrimci inisiyatifli olanları en büyük çabuklukla gruplandırmak ve harekete sokmak gerekir. Onların hazırlıksız olmalarından korkmayınız, deneysizlikleri ve kültürlerinin eksikliği karşısında cesaretinizi kaybetmeyiniz..... Sadece daha çok ve daha cesaretle ve daha da çok cesaretle ve daha çok genci partiye almak gereklidir.» (V.İ. Lenin-Bütün Eserler, Cilt : 8)

Gençlik problemlerine leninist sınıfsal yaklaşım, gençliğin çeşitli bölümlerinin devrimci olanaklarının, gençliğin çeşitli kesimlerini marksizm-leninizm düşüncelerine kazanmak perspektiflerinin açık bir biçimde anlaşılmasını gerektirir. Lenin bu konuda şunları yazıyordu :

«Gençlik, öğrenci gençlik ve daha da çok işçi gençlik, mücadelenin sonucunu tâyin edecektir.» (V.I. Lenin-Bütün Eserler, Cilt : 8)

Gördüğümüz gibi, Lenin işçi gençliğin rolüne özel bir önem atfetmekteydi.

Proletaryanın genç kuşağı ile çalışmak, özellikle önemli olup, komünistlere önemli perspektifler sağlar. Bu çalışma süresince iki görev aynı zamanda yerine getirilebilir. İlk önce işçi sınıfının nöbet değiştiricisini eğitmek, yâni, bilincini, örgüt zihniyetini yükseltmek, bizzat kendi saflarını sağlamlaştırmak. İkinci ise, işçi gençlik aracılığıyla genel olarak gençliğin en sağlam ve en dengeli elemanları ile ilişkiler kurmak. O halde işçi gençliğe öncelikli bir önem vermek; sosyalist devrimin genel leninist teorisinden, itici güçlerinden (motor güçlerinden) doğmaktadır.

Bununla beraber, bu durum, gençliğin diğer bölümleriyle yapılacak çalışmanın önemini hiçbir zaman azaltmaz. Çünkü, böyle bir çalışmanın amacı, her durumda, demokratik ve anti-emperyalist güçlerin birliğini güçlendirmektir. Komünistler gençliği iyi örgütledikleri ölçüde, sadece genç işçilerden değil, fakat emekçi gençliğin diğer gruplarından da, özellikle de köylü gençlerden anlayış ve geniş bir destek bulacaklarını ummakla haklıdırlar.

Bazı gelişmiş kapitalist ülkelerde ve az-gelişmiş bir çok ülkede, ilerici öğrenciler, 60 yıllarının ikinci yarısından sonra, demokratik, anti-tekelci, anti-emperyalist mücadelede, anti-militarist hareketlerde, ırksal ve ulusal baskıya karşı mücadelede önemli bir rol oynamışlardır. Öğrencilerin artan siyasal etkinliği, her zaman ve her yerde komünistlerin durumunun öğrenci çevrelerinde güçlenmesi ile çakışmamıştır. Bu nedenden de, öğrenciler arasında çalışmanın yetkinleştirilmesi için duyulan istek anlaşılmaktadır. Bu alanda kazanılmış başarılar yeterince bilinmektedir.

Öğrencilerin ve gençliğin bütününün devrimci potansiyelinde temelli olarak değerlendirecek şey, işçi sınıfının mücadelesi siyasal eylemdir. Uluslararası işçi sınıfı, çağımızın odak noktasıdır. Çağımızın temel içeriğini tâyin eden uluslararası işçi sınıfıdır: kapitalizmden sosyalizme geçiş, insanlığın ilerleyişinin yolları ve perspektifleri.

Gördüğümüz gibi, leninist gençlik kavramı, sosyalizmin ve komünizmin kuruluşunda yönetici güç ve kapitalizme karşı mücadelede temel güç olan işçi sınıfı ve müttefikleri doktrininin genel

gerçevesi içinde değerlendirilebilir ve değerlendirilmek zorundadır.

Gençliği kazanmada ulaşılan başarılar herkesçe bilinmektedir. Fakat, yetersizlikleri görmeyip, kazanılanla da yetinecek olursak hata yaparız.

Sosyalist ülkelerde gençlik bizimle beraberdir, gençliğin büyük çoğunluğu komünistler tarafından yönetilen gençlik örgütlerinde toplanmışlardır. Fakat, bazı sosyalist ülkelerde ortaya çıkan ve gençliğin bir kısmının sınıfsal olgunluğunun yetersizliğini yada siyasal tutarsızlığını ispat eden çok iyi bilinen olaylardan ders almamız yanlış olacaktır. Apolitik, sosyal yönden cansız, hareketimizin dışında kalan gençliği hesaba katmamak hatalı olacaktır. Kapitalist ülkelerde ise, gençliğin bazen önemli bir kısmı, çeşitli derecelerde olmak üzere, burjuva partilerinin ve hatta faşist örgütlerin etkisi altında bulunmaktadır.

Bu durumun nedeni olarak objektif koşulların varlığı bir gerçektir. Bunların arasında, kapitalist ülkeler ve az-gelişmiş ülkelerden örnek olarak şunlar gösterilebilir: gelişebilmesi için hakim sınıf tarafından kendisine empoze edilen düşünce ve kavramlardan kurtulmak zorunda olan gençliğin geniş tabakalarının bilinç olgunluğunu kısırlaştıran burjuva ideolojisinin tarihsel hakimiyeti ve gençliği kazanmak için yapmamız gereken mücadelede, çok büyük mali kaynakları, güçlü bir propoganda makinası, etkinliği denenmiş saptırma ve demogoji metodları olan çok güçlü bir düşman ile karşı karşıya bulunmaktayız. Sosyalist ülkelerin gençliği de, hiç şüphesiz belli faktörler tarafından olumsuz yönde etkilenmektedir.

Gençlik için mücadelede sübjektif faktör ve ilk önce de komünistlerin örgütsel ve siyasal eylemi en büyük önemi taşımaktadır. Bu konuda, şu tarihsel değerlendirişi nakletmek istiyorum :

Birçok Avrupa ülkesinde faşizm bir gerçeklik durumuna geldiğinden, 1935 yılında bu durumu analiz eden Dimitrov şöyle diyordu :

«Gençliğin devrimci eğitimine istenilen dikkati vermiyoruz. Bütün bunlar, bazı ülkelerde, özellikle de Almanya'da gençliğin büyük bir kısmını anti-proleter yola sokan faşizm tarafından çok ustalıkla sömürülmüştür.»
(G. Dimitrov-Seçme Eserler, Cilt: II).

Genç kuşak için mücadelenin somut yolları sorununa geçerken sadece gençler arasında yapılacak çalışmanın güçlendirilmesi açı-

sından değil, fakat bu çalışmanın yeni niteliği açısından da dikkatimizi çeken üç önemli problem üzerinde durmak istiyorum.

İlkönce, bazen, şurada veya burada, komünist idealler, gençliğe güncel sorunların yada bugün önüne çıkan önemli problemlerin çözümünü sağlamayan soyut şemalar gibi, veya gençlerin bilinç düzeyleri ile henüz özümleme yeteneği olmadığı saf teorik kavramlar gibi gösterilmediğidir. Bu durumda, bu idealler çekiciliklerini yitirmekte yada o kadar uzak bir gelecekte gerçekleşebilir bir nitelik kazanmakta ve böylece ne mücadele için ne de yaratıcı çalışma için harekete geçirebilmektedir.

Bazen ise tam tersine, beceriksizce somutlaştırma eğilimleri, bu idealleri çoğu kez küçültmekte, günlük ihtiyaçlar düzeyine indirgemektedir; böylece amaç artık adına güçlüklerin üstesinden gelineceği, mücadele edileceği bir yükseklikte görünmemektedir. Bu problemlerin sosyalist, kapitalist ve Üçüncü Dünya ülkelerinde farklı farklı ortaya çıktığı mutlaktır. Sosyalizm için yapılacak propogandayı örnek olarak alalım.. Eğer gelecek toplumun kuruluşunun başlangıcında, bunun için yapılacak propoganda bazen komünist toplumdaki maddi koşulları işlerse bu anlaşılabilir ve doğru olabilir; bütün hayatları boyunca yokluğu ve sefaleti tanımış kişiler için, böyle bir gelecek adına mücadele edilebilir bir şeydir. Fakat bugünkü propoganda «komünizmde herşey parasız olacaktır» diyerek orada durursa, bunu dinleyen genç tatmin olmayacaktır; çünkü ulaştığı hayat düzeyi kendini bütünüyle tatmin etmese bile, belli bir rahatlık içinde yaşamakta ve «insanın sadece ekmeğe ihtiyacı olmadığını» anlayacak kadar gelişmiştir. Bu nedenden, hayatın maddi yönünün bütün önemine rağmen, iki sistemin tarihsel yarışının ölçütlerinden (kriter) söz ederken sadece maddi tüketim düzeylerinin kıyaslanması ile yetinilemez. Bu ölçütlerin demokrasinin gelişim yeteneğini, insanın manevi ihtiyaçlarını tatminini kişiliğin uyumlu gelişimi için gerekli koşulların yaratılmasını içerdiği bilinmektedir.

Devrimci ideal (sosyalist, kapitalist ve az-gelişmiş ülkelerde) gelecek hakkındaki yeni bilgilere, gençliğin yeni bilinç düzeyine, ve bu ülkelerin herbirinin kendi somut sosyal koşullarına uygun biçimde sürekli olarak somutlaştırılmalıdır. Bu çetin bir problemdir. Bu alanda bir sürü sorun ortaya çıkmaktadır: Marksizm-leninizm klasikleri tarafından söylenen ve yazılan bilimsel öngörülerini, gençlerin bugünkü bilinç düzeyi ile «çakıştırma» sanatı; geleceğin bilimsel öngörüsü (prospeksiyon), gençliğin ihtiyaçlarının incelenmesi ve formasyonu; bugünün geçici çıkar ve ihtiyaçlarına aldanmadan, hiç bir zaman gerçeklikten kopmaksızın her zaman temel

amacı gözetmek sanatı; gelişmiş sosyalist aşamada, kapitalist ülkelerde, devrimin demokratik ve sosyalist aşamalarının diyalektiği, az-gelişmiş Üçüncü Dünya ülkelerinde ulusal kurtuluşa geçmek için yararlanılması gereken yollar ve biçimler ile ilgili sorunların gençliğe açıklanması.

Günümüzde, çeşitli ulusal gençlik örgütleri arasındaki karşılaşmalar daha sık ve temsil yeteneği daha büyük olmakta, gençler arasında dolaysız ilişkiler gelişmektedir. Bu ilişkilerin olumlu büyük içeriğini bilmemezlikten gelemeyiz. Komünistler bunların gelişmesi için etkin olarak çaba göstermektedirler, çünkü, bunun, bütün dünyada marksist-leninist ideolojinin, gerçek sosyalizmin propagandasının yayılmasının koşullarından biri olarak görmektedirler.

Fakat, gerici emperyalist çevreler, kendi sınıfsal amaçları için yeni uluslararası durumu sömürmektedirler. «Kişilerin ve bilgilerin serbest mübadelesi» düşüncesi, sosyalist topluluk ülkelerine burjuva dünya görüşünü, ahlâkını ve kültürünü sokmak, aynı yöne yönelme teorisini yaygınlaştırmak için bir bahanedir. Gerçekten de bugün çeşitli anti-komünist akımların eylemlerinin yoğunlaşması gözlenebilmektedir. Ve bundan da öteye ideolojik hasımlarımız, özellikle emekçilerin farklı kuşakları arasındaki devrimci bağları yıkmaya çalışmaktadırlar. Bu koşullar içinde, marksist-leninist ideoloji temeli üzerinde genç kuşağın sınıf bilincini eğitmek, yurtseverlik ve enternasyonalizm ilkelerini uygun biçimde bu genç kuşakla birleştirmek en önde gelmektedir.

İkinci sorun gençlik ve örgütleri ile ilgilidir. Hiçbir sosyal hareket, hiçbir tutarlı kitle eylemi örgütsüz düşünülemez. Gençlik te bunu gitgide daha iyi anlamaktadır. Fakat aynı zamanda, örgütün kendisine empoze ettiği kısıtlamalardan, bundan da daha çok vesayet altında tutulmaktan, gözetim altında olmaktan kurtulmayı özlemektedir. Bu yeni bir problem değildir. Burjuvazi ve goşistler (gauchisme-sol sapma) ya devrimci eylemi frenlemek için, yada gençlerin devrimci eğilimlerinden kendi çıkarlarını pekiştirmek amacıyla maceracı eylemler kotarmak için yarattıkları sözde-örgütlere kapitalist dünya gençliğini çekmek için çırpınmaktadırlar. Sonuçta bu durum, genel olarak örgüt konusunda bir hayal kırıklığı yaratmaktadır.

Sosyalist toplumda gençler, doğru yönetilmediği, çıkarları, ihtiyaçları, olgunluk dereceleri göz önüne alınmadığı zaman örgütlerinden memnun olamazlar. Komünistlerin gençlik örgütlerine karşı davranış ve tutumları bu yüzden özel bir önem taşır. Bu alan-

da şöyle bir sorun ortaya çıkar: gençlik örgütlerinin bağımsızlığına saygı göstermek. S.B.K.P.'nin VI ncı kongresinde alınan kararlarla partinin gençlik örgütleri karşısındaki tavrının bir vasılık niteliği taşımaması gerektiği açıkça gösterilmiştir; Parti kararları, gençlik örgütlerinin örgüt açısından kendisine bağlı olmayıp sadece kendisiyle ortak zihniyette olan bağımsız örgütler olması gerektiğini belirtmektedir. (Pravda, 24 Nisan 1974)

Komsomol'un XVII. Kongresinde yayınlanan bildiride de bu ilke belirtilmektedir :

«Bizde, komsomol, bütün genç erkekler ve genç kızlar yaratıcı güçlerini ve inisiyatiflerini ortaya çıkarabilmek için sınırsız olanaklara sahiptirler. Gençlere güvenmek, herkesin iyiliği için çalışmaya duydukları soylu özlemlerine ve heyecanlarına destek olmak, hayatta yollarını doğru bulmalarına yardımcı olmak, yaşlı kuşakların deney ve bilgilerini gençlere aktarmak; işte bütün bunlar komünistlerin gençlik ile ilgili her zamanki gelenekleridir. Parti, gelecekte de bu gelenekleri sağlamlaştırmaya devam edecektir.»

İster sosyal-demokrat, ister dinsel yada sendikal olsun her sosyal hareket gençlik içinde çalışma için kendine özgü metodları yaratır. Komünistlerin metodları farklı ilkeler üzerine kurulmuştur; ve bunlardan bazı örnekler verebiliriz: gençliğin çıkarlarını hesaba katarak gençlik üzerine etkide bulunmak, gençlikle kurulacak diyalogda dürüstlük ve içtenlikten şaşmamak, önemli sorunlarla oynamama sanatı, gençliğe henüz uygun gelmeyen ve bir örnek olan metodlardan sakınmak. Konferansımızda şüphesiz, gençlik örgütleri alanında hasımlarımızdan daha güçlü ve daha becerikli olup olmadığımızı inceleyeceğiz. Gençlerin özelliklerini dikkate alabiliyor muyuz ve onlarla ilişki kurabiliyor muyuz?

Üçüncü sorun gençliğin çeşitli tabakalarının çıkarları ve eylemlerinin birliği mücadelesi ile ilgilidir. Genç kuşağın sosyal eylemine sınıfsal yaklaşım, kaçınılmaz biçimde, genel olarak gençlik ve çeşitli tabakalar karşısında doğru bir çizgi izlememizi gerekli kılar. Karşımızda çeşitli sosyal tabakaların farklı yaklaşımı ile beraber eylem birliğine katkısı olacak olan gençliği birleştirici yaklaşım sorunu bulunmaktadır. Bu yaklaşım en sonunda gençliği bir bütün olarak sosyalizm düşüncelerine kazanmakla sonuçlanır.

Bu konuda, örneğin işçi ve köylü gençlik, öğrenciler, genç memurlar ve askerler için oluşturulacak eylem programlarının önemi

küçümsenemez. Soyut sloganlarla değil, işte ancak böyle çalışmalarla, sosyalist ülkelerde gençlerin yeni toplumun kuruluşuna katkıda bulunmaları ve kapitalist ülkelerde daha henüz burjuva ideolojisi ve ahlâkının, kilisenin, sosyal-reformizmin, «gauchiste»lerin etkisi altında bulunan gençliğin kazanılması mümkün olur. Fakat bütün bunlar, komünistlerin sınıf mücadelesinin önemini azaltmak şöyle dursun, daha da artırır; öneğin, sosyalist ülkelerde, gençliğin çeşitli tabakalarını aktif ve somut bir biçimde birbirine yaklaştırır, aralarındaki sınırları ortadan kaldırır.

Kapitalist ve az-gelişmiş ülkelere gelince, gençliğin eylem birliğinin, örgütünün, siyasal sınıf ittifakları ve anti-emperyalist halk cepheleri yaratılmasındaki önemi üzerinde tartışmak bile gereksizdir.

Bizler, gençlik için daha önce görülmemiş bir savaşın, bu mücadelede iki temel sosyal gücün, iki sosyal ideolojinin, iki sosyal sistemin çarpışmasının şahitleri ve taraflarıyız. Bu savaşın sonucu, bu yüzyılın sonunda ve gelecek yüzyılın başlangıcında insanlığın geleceğini büyük ölçüde tâyin edecektir. Geleceğin bize ait olduğunu biliyoruz, çünkü, tarih yasaları bizim yanımızdadır. Bu kadar özlenen bu yarınlar, gençlik için iyi yönetilmiş bir mücadele sayesinde, fedakârlık dolu bu mücadele sayesinde yaklaşmaktadır.

GENÇLİĞİN EYLEMİ VE KOMÜNİSTLER

Modern toplumlarda, gençliğin problemleriyle şu ya da bu tarzda ilgilenmeyen sosyal gruplar, sınıflar, siyasal partiler veya yetişkinler varolabilir mi? Hayır, ve bunun nedeni de son derece doğaldır: insanlık, yeni kuşakların davranışlarını inceleyerek geleceğini inceden inceye saptamaya çaba gösterir. Kapitalizmden sosyalizme geçişin tarihsel çağını yaşayan bugünkü insanlık için, genç kuşağın sosyal eyleminin gelişiminin daha da yoğunlaşması ile, bu durum özellikle canlı bir önem kazanmaktadır.

Sosyalist ülkeler gençliğinin yapıcı ve yaratıcı insiyatifi, giderek daha önemli bir sosyal olgu olmakta ve dünya sosyalizminin güçlenmesine önemli bir katkıda bulunmaktadır. Ulusal kurtuluş mücadelesi veren ülkelerde gençliğin eylemi gelişirken, aynı zamanda, gelişmiş kapitalist ülkelere de gençliğin kendiliğinden yada örgütlü eylem dalgaları olmaktadır.

Gençlerin sosyal eyleminin gelişiminin derin kaynaklarını anlamak ve açıklamak son derece doğal olmakla beraber, bunları anlamının ve açıklamanın farklı farklı tarzları vardır. Bazı kişiler, «gençliğin tuhafıkları», gibi basit formüllerle yetinmektedirler. Diğer bazıları, faşist ve gerici güçlerin yaptıkları gibi, gençliği harekete iten iç atılımları kavramakta ve kendi bencil amaçları doğrultusunda sömürmek için çaba göstermektedirler.

Komünistlerin, ilkeler planında bu probleme farklı bir yaklaşımı vardır. Komünistler, gençlik hareketleri içinde beliren yeni olguları inceleyerek, genç kuşakların temel çıkarlarını derinliğine anlamaya, gençlerin enerjilerini ve heyecanlarını, insanlığın en aydınlık ve bilimsel idealleri lehine mücadele doğrultusunda yönlendirmeye çalışırlar.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, 41 kardeş partinin temsilcileri dört seksiyondan oluşan tartışmalara katılmışlardır :

B. AVRAMOVA (Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi Yedek Üyesi, Sosyalist Ülkeler Seksiyonu Başkanı) :

Gençlerin gelişmiş sosyalist toplumun kuruluşuna katılmaları, bu katılmanın önemi ve dünya devrimci süreci ile birbirinden ayrılmaz bağı, herkes tarafından bilinmektedir. Çağımız, sosyalist ülkelerin genç kuşaklarından, özellikle, yüksek düzeyde isteklerde bulunmaktadır ve komünistler her yeni kuşağın yeni tarihsel görevlere uygun düzeyde olmasını beklemektedirler.

Uluslararası detant (yumuşama), ideolojik hasımlarımızın saldırılarının iki misli artmasına yol açmıştır. Sosyal rejimimize karanlık olarak gençlerin sosyalizme olan inançlarını saptırmaya çalışmakta ve bunun için de gençlerin hayat hakkında yetersiz deneylerini, ateşliliklerini ve sabırsızlıklarını, gençliğe özgü eleştirici zihniyeti, gençliğin eleştiri ile inkar arasındaki sınırı aşma eğilimlerini istismar etmektedirler.

Gençlik sorunları ile ilgili deneylerin uluslararasılaştırılması, komünist Partilerin işbirliğinin gelişmesi; genç kuşağı kazanma mücadelesinin, yani komünist hareketin geleceği için ortak başarımızın temel koşuludur.

J. PITTMAN (A.B.D. Komünist Partisi Merkez Üyesi — Gelişmiş Kapitalist Ülkeler Seksiyonu Başkanı) :

Seksiyonumuz, şu soruna büyük bir önem vermektedir: marksizm-leninizmin ve gerçek sosyalizmin gençler tarafından yararının daha fazla değerlendirildiğini, objektif faktörlerin gençliği her za-

mankinden daha fazla devrimci eylemlere yönelttiğini, gençliğin devrimci mücadeleye katılımının büyüdüğünü belirtirken; belli sayıda gencin neden daha hâlâ hareketimizden uzakta kaldığını ve hareketimizle birleşmediğini açıklamak gerekir.

Gençliğin kapitalizm karşısında büyüyen hoşnutsuzluğunun devrimci mücadele ile birleşmesini engellemek için, burjuvazinin her türlü vasıtaya başvurduğu genel olarak kabul edilmektedir. Burjuvazi, mistisizmi, uyuşturucu zehir kullanımını, açık saçık eserleri, karamsarlık zihniyetini, şiddet kültürünü (şiddete tapmayı) yaymakta ve canlı tutmaktadır. Gençliğin idealizmi, daha doğru ve daha insancıl bir toplum için beslediği romantik hayaller ve aynı zamanda bu hayalleri gerçekleştirmek için gereken tutarlı ve kararlı mücadele pratiğine sahip olmayışı; işte bütün bunlar, genç kızları ve genç erkekleri, burjuvazi tarafından kurulmuş tuzaklara itelemektedir. Aynı şekilde, uzlaşım zihniyetinin, sınıfların işbirliği düşüncesinin ve sağ oportünizmin de etkisini hesaba katmamız gerekir. Bütün bunlar, gençliği davamıza kazanmada üstesinden geldiğimiz, fakat daha da fazla üstesinden gelmemiz gereken güçlükler yaratmaktadır.

S. MİTRA (Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi Üyesi — Asya ve Afrika Ülkeleri Seksiyonu Başkanı):

Gelişmekte olan ülkelerde gençlik, nüfusun, sosyal hayata etkin biçimde katılan, en büyük kısmını oluşturmaktadır. Bir çok kitle örgütlerinin ve siyasal partilerin (komünist partileri de dahil) içinde bir çok genç vardır. Gençliğin karmaşık sosyal yapısı, gençlerin bugünkü hareketlerindeki politik eğilimler farklılığını yaratmaktadır. Hakim sınıfların güttüğü politika, gençlerde sosyal sorumluluk ve çalışan kitlelerle dayanışma duygusunu boğmayı hedef almaktadır.

İşte bu nedenden, seksiyonun çalışmaları boyunca söz alan yoldaşlar, ideolojik çalışmayı, gençliğin büyük bir kısmı üzerinde etki yapan karşıt düşüncelere —tutucu ve maceracı— mücadele çabalarını güçlendirmenin gerekliliğini belirtmişlerdir.

J. SCHMİRGELD (Arjantin Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi — Latin Amerika Ülkeleri Seksiyonu Başkanı):

Latin Amerika'nın bugünkü nüfusu 300 milyondur. Son yirmi beş yılda nüfus iki misli artmıştır. Bu demektir ki, halklarımız gençtir; gençliğin %50'si üretim sürecine katılmakta, geri kalanı ise işsizliğe mahkum olmaktadır. 1973 yılındaki grevlerin genişliğini belli edecek rakkamlar henüz elimizde yok, fakat 50 milyon emekçinin 1972 yılında bu hareketlere katıldığı söylenebilir.

Latin Amerika gençliği sınıf mücadelelerine etkin olarak katılmaktadır. Köklü toplumsal dönüşüm istekleri ülkelerimizde büyükmektedir. S.S.C.B. ve diğer sosyalist ülkeler gençliği kazanmakta, marksist düşünceler gençliğin bilincine nüfuz etmektedir. Sosyalist Küba, emekçi ve öğrenci gençliğin en iyi bölümünün desteğini kazanmıştır.

Seksiyonumuz, emperyalizmin ve gericiliğin, Latin Amerika'da, özellikle gençlik içinde bir kitle hareketi örgütlemeyi başaramadığını büyük bir memnurlukla saptamıştır. Tam tersine Latin Amerika'da varolan diktatörlükler, askeri ve polisiye terör ile, para ve emperyalizmin desteği ile tutunabilmektedirler. Bununla beraber, belli durumlarda şoven bir propagandanın gençliğin farklı tabakalarının yönünü şaşırtabileceği tehlikesini küçümsemememiz gerekir.

★ ★

BUGÜNKÜ DÜNYADA GENÇ KUŞAK

Konferansa katılanların işaret ettikleri gibi, gençliği kazanmak için verilecek mücadele, sınıf mücadelesinin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır ve başarı gençliğin problemlerini, bugünkü dünyadaki durumunu, kuşaklar sistemi ve toplumdaki sınıflar içindeki yerini doğru anlamaya önemli ölçüde bağlıdır.

«Gençlik» kavramının arkasında bulunan gerçeklik nedir? Çağımız gençlik imajına damgasını nasıl vurmıştır? Tutarlı bir komünist olarak gençliğe nasıl bir yaklaşım yapılmalıdır? Uzun zamandan beri çözümlenmiş olduğuna inanılan bu sorunlar, giriş raporunda işaret edildiği gibi tekrardan şu yüzüne çıkmıştır. Bizzat toplum değişirken, gençlerin durumunun da değişmesi aslında son derece doğaldır. Fakat çağımızda bu değişikliklerin dinamik karakteri nedeniyle, gençlik ve toplum arasındaki bağlar ve ilişkiler bütünüyle ele alındığında çok daha karmaşık bir duruma gelmektedir. Bu durum, çoğu kez ideolojik hasımlarımız tarafından perdelenmektedir. Bu nedenden, bugünün gerçekliklerinin analizinden hareketle durumu aydınlatmak, o kadar büyük bir önem taşımaktadır.

SOSYAL DEĞİŞİKLİKLERİN UÇ NOKTASINDA

Konferans, «gençlik ve toplum» ve ilişkilerinin diyalektiği problemini birçok yönüyle incelemiştir. Tartışmayı başlangıcından itibaren, «ulaşılmış düzeyden hareketle» sürdürmek uygun bulunduğundan konferansa katılanlar hareket noktası olarak şu ilkeleri kabul etmişlerdir :

— Gençlik, daha yaşlı kuşaklarla beraber, aynı sosyal olguların ve süreçlerin etkisinde kalmakla beraber, bunları başka türlü algılayabilir, bunlara başka türlü tepki gösterebilir; yaşının şu özellikleri nedeniyle daha kolay etki altında kalabilir: heyecanlı zihniyet, olgunluğun yokluğu ve B. Abramova ve J. Pittman'dan başka bir çok konuşmacının da belirttiği diğer özellikler.

— Gençlik sadece sosyal değişikliklerin, üzerinde etki yaptığı bir nesne değil, fakat aynı zamanda kendine özgü bir çok nitelikleriyle sosyal değişikliklerin aktif bir öznesidir de; örneğin M. GODARD'ın (Belçika Komünist Partisi) işaret ettiği gibi, sosyal ilişkilerin yeniden üretimine katılan gençlik, bugünün gerçekliklerini, geçmişle kıyaslayarak değil, fakat bir «kalkış» pozisyonundan hareketle kavramaktadır; bu da onların bu gerçeklikler karşısında çok daha titiz olduklarını ve değişiklikleri çok daha büyük bir içtenlikle arzuladıklarını açıklamaktadır.

— Gençlik, aynı zamanda hem kendi ülkesinin sosyal hayatının faktörleri ile hem de bütün dünyada meydana gelen çeşitli süreçlerin gelişimi ile etkilenmektedir; I. ANDREOPULOS'un (Yunanistan Komünist Partisi) dediği gibi, farklı sosyal sistemlerde yaşayan gençliğin bir çok ortak ideallerinin olması sebepsiz değildir.

Günümüzde bütün bunlar ne şekilde vücut bulmaktadır? Konferansa katılanlar; sosyal süreçlerin uluslararasılaşmasının, ulaşımın, mass media'nın (kitle haberleşme araçları) hızlı gelişiminin, ve özellikle son zamanlarda —uluslararası detant sayesinde— çok çeşitli uluslararası ilişkilerin gelişiminin, farklı ülkelerin gençlikleri üzerinde global süreçlerin etkisini önemli ölçüde artırdığının açıkça görüldüğünü söylemişlerdir. İki zıt sosyal sistemin tarihsel çatışması genç kuşak üzerinde her zamankinden fazla bir etki yaratmaktadır.

Bu konu M. MERCUS (Alman Komünist Partisi Yönetim Organı Yardımcısı) tarafından ayrıntılı bir biçimde işlenmiştir. Burjuva dünyasında durmadan keskinleşen sınıf çelişkileri, sistemin çürümelerini ve sınıf mücadelelerini olanca açıklığıyla ortaya çıkaran emperyalizmin krizleri; gençliğin gittikçe daha geniş tabakalarını, kapitalist sisteme bir alternatif aramaya yöneltmektedir. Diğer bütün alanlarda olduğu gibi, tarihsel inisiyatifi bu koşullarda da emperyalizmin elinden çekip alan, gerçek sosyalizmin çekim gücünü değerlendirememelik edemeyiz.

Sosyalist ülkelerin gerçekleştirdikleri somut örnekler, C. ROME-RO'nun da (Kolombiya Komünist Gençlik Merkez Komitesi Genel Sekreteri) işaret ettiği gibi gençlerin bilinci ve mücadele iradeleri üzerinde büyüyen bir etki yaratmaktadır. Ulusal kurtuluş hareketlerinin başarılarının, halkların emperyalizme ve bütün dünyadaki gerici diktatörlüklere karşı mücadelelerinin de bunun kadar etki yaptığı söylenebilir.

A. WİGDOR da (Kanada Komünist Gençlik Birliği Merkez Yürütme Kurulu Üyesi), sosyalist topluluğun barış hücumunun, dünyada yeni bir durum ve yeni yetişen kuşak için de yeni hayat ve gelişim koşulları yarattığını söylemiştir. Bu global etkiler, her ülkenin kendi özel durumuna göre değişen bir etki yapmaktadır; bu durum da bu etkinin sonuçlarının, her zaman önemli olmakla beraber, her ülkede aynı olmadığını açıklamaktadır.

Fizyolojistlerin, sosyologların ve psikologların kaydettiği gibi, aynı zamanda bizzat gençliğin kendi içinde de temelli değişiklikler olmaktadır. Örneğin N. PEROUNE'nin (S.B.K.P. Merkez Komitesinin Örgüt Seksiyonu Yardımcı Başkanı) belirttiği gibi, günümüzde gençlerin fizyolojik ve entelektüel gelişimleri hızlanmıştır. Bu hızlanma süreci göze görünür bir biçimde gençlerin çıkarlarının niteliğine, isteklerine ve ihtiyaçlarına yansiyarak, bunların yönelimlerinde değişiklikler yaratmaktadır. Gençlerin entelektüel formasyonu sürecindeki, psikolojilerindeki ve hayat görüşlerindeki yeni özellikler, maddi ihtiyaçların artan büyümesi ile ortaya çıkmaktadır.

G. WASERMAN (Fransız Komünist Partisi), genç erkeklerin ve genç kızların daha erken gelişen fizyolojik ve psikolojik olgunluklarının, sosyal problemlere karşı erken gelişen tepkilerinin, siyasal olgunlaşmalarını hızlandırdığını, siyasal hayata daha erken ve daha etkin bir biçimde katılmalarını sağladığına dikkati çekmiştir. Fransa'da liselilerin ve kolejlilerin mücadelelerinin önemli ölçülerde gelişimi bu durumun ilginç bir örneğidir.

K. PAFİTİS'in (Kıbrıs Emekçi Halkın İlerici Partisi —AKEL— Merkez Komitesi Üyesi) dediği gibi, hatta ilkokul öğrencileri (13 yaşından ufak) ve ortaokul öğrencileri (18 yaşından ufak) bile, örneğin son Kıbrıs olaylarının ispatladığı gibi, siyasal hayatta aktif bir rol oynamaktadırlar.

Böylece gördüğümüz gibi yeni objektif ve sübjektif faktörlerin karmaşık bir biçimde iç içe geçmesi sonucu gençliğin sadece yeni özelliklerini ortaya çıkarmakla kalmamakta, fakat aynı zamanda farklı ülkelerin, kıtaların ve sosyal sistemlerin gençliklerinin yeni

özelliklerinin oluşumunun da güçlenmesini sağlamaktadır. Söz alan bir çok konuşmacı, gençlerde gelişen ortak çıkarlar, ortak dünya görüşü ve ortak özelemleri belirttikten sonra, bunların kuşak farklılığından doğan özgüllüğü (spécificité) üzerinde ısrarla durmuşlardır.

K. MROUE (Lübnan Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri ve Siyasi Büro Üyesi) kendi düşüncesine göre bütün toplumların gençliklerine özgü bazı temel karakteristikleri şöyle belirlemiştir: değişikliklere özlem duyma, kendini feda etmeye hazır olma, etkilere açık olmakla beraber gerçeklere ve kavramlara karşı çıkmaya eğilim, hayallerini hemen gerçekleştirmek için duyulan özlem Diğer yandan, farklı koşullarda ortaya çıkan bu karakteristikler farklı amaçlar doğrultusunda kullanılabilirlerdir.

L. FÖCZE (Macaristan Komünist Gençlik Birliği Merkez Komitesi Sekreteri), gençliğin özgür niteliklerinin küçük görülmesinin teorik açıdan olduğu gibi, pratik açıdan da bir hata olacağına işaret etmiştir.

D. TCHOBANOV (Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi Örgüt Seksiyonu Başkan Yardımcısı) da, teorinin aynen pratik gibi gençliğin biyolojiko-sosyal yaş ortaklığının özelliklerinin vede varolan sosyal deneyi özümleme özelliklerinin, her zaman dikkate alınması gerekliliğini gerçekten ispatladığını söylemiştir.

A. SZABO (Romanya Komünist Partisi Merkez Komitesi Propaganda ve Basın-Yayın Seksiyonu Yardımcı Başkanı) biz, Romanya'da, gençliği ülkenin gelişimini sağlayan topluluğunun ayrılmaz bir parçası olarak ve fakat aynı zamanda kendine özgü karakteristikleri olan özgül bir bölüm olarak kabul ediyoruz, diyerek bu konudaki önemli bir gerçeği belirtmiştir.

Modern burjuva biliminde (bazen olayların yanlış yorumlanması nedeniyle, fakat çoğu kez sahtekarca nedenlerle), sosyal gelişimde gençlerin rolünü abartan bilimsel olmayan yada spekülatif teoriler ortaya çıkmaktadır.

Gençlik, çoğu kez herhangi bir sosyal topluluk olarak kavranılmıştır; ilk önce, birbirine taban tabana zıt iki sosyal sistemin karakteri ve farklı ülkelerde varolan sosyal koşulların temel farklılıkları hesaba katılmadığı için; ikinci olarak ta, gençlik homojen bir sosyal grup (hatta gençliği «yeni devrimci sınıf» olarak göstermek bile denmektedir) olarak, herhangi bir toplumun sınıfsal yapısı ile hiçbir bağlantısı yokmuş gibi gösterilmektedir.

Bu tür kavramlar, konferansta kanıtlı bir eleştiri ile ele alınmıştır. Aynı zamanda, gençliğin gerçek problemleri ve karakteristikleri, sosyalist, kapitalist ve gelişmekte olan ülkelerde sosyo-ekonomik ve siyasal hayatı analiz edilmiştir.

Konferansa katılanlardan bir çoğunun gösterdiği gibi, gerçek sosyalizm, gençliğe başka hiçbir sosyal sistemin veremeyeceği koşulları sağlamaktadır. Gerçek sosyalizm, gençliğe sadece hayat, her türlü sömürü ve baskıdan kurtulma değil, fakat aynı zamanda kişiliğin uyumlu gelişimi için de sınırsız olanaklar sağlar. Çalışma hakkı, eğitim hakkı, ülkenin yönetimine en geniş biçimde katılma, her insana gelişme ve kendi kendini gerçekleştirme olanakları : bütün bunlar iktidarda bulunan kardeş partilerin takip ettikleri politika ile garanti edilmiş olup, sosyalist Devletin yasalarıyla da tanınmıştır. Ve gençlik sosyalist toplumun kuruluşunda aktif bir görev almaktadır.

G. NAUMANN (S.E.D.'nin Merkez Komitesinin Gençlik Seksiyonunun Yardımcı Başkanı) bu gerçekleri somutlamak için bir kaç örnek vermiştir: Demokratik Alman Cumhuriyetinde 770.000 genç emekçi ve köylü kooperatifi üyesi, 62.000 gençlik kuruluşunun gerçekleştirilmesinde çalışmaktadır. Ülkede 266.000 gencin katıldığı 22.000 gençlik brigadı (gençlik kolu) vardır.

N. PEROUNE'ye göre, gelişmiş sosyalizm döneminin genç kuşağı geçmişe göre önemli ölçüde değişmiştir. Peroune, Sovyetler Birliğinin bugünkü genç kuşağının milyonlarca kalifiye işçiden, mühendisten ve teknisyenden, köy emekçisinden, bilimciden, kültür ve yönetim emekçisinden meydana gelen bir bütün olduğunu söylemiştir.

P. MİTEV (Bulgaristan Dimitrovcu Komünist Gençlik Birliği Merkez Komitesi nezdinde Sosyolojik Gençlik Araştırmaları Merkezi Direktörü), Bulgaristan'da gerçekleştirilen bir sosyolojik etüd ile ilgili anlamlı verileri nakletmiştir. Sosyalist toplumun gelecekteki gelişimi ile ilgili bir sondaj yapıldığında, gençlerin ana ve babalarının büyük çoğunluğu gelecekteki toplumun herşeyden önce daha gelişmiş maddi ve manevi bir uygarlığı olacağını söylerken, gençlerin yarısından fazlası bu toplumun en önemli karakteristik özelliklerinden biri olarak, insanlar arasındaki ilişkilerin daha yetkin olacağını söylemişlerdir.

D. TSOLMON (Mongol Gençliğinin Devrimci Birliği Merkez Komitesi Sekreteri), gençliğin bu kaygısının, kendisini, dünya tarihinin gelişimine durmaksızın etki eden dünya sosyalizminin organik bir parçası olarak görmesinden ileri geldiğini söylemiştir.

Kapitalist ülkelerin partilerinin temsilcileri, kapitalist sistemin krizinin derinleşerek gençlik üzerine nasıl bir etki yaptığını, gençliğin bugünkü karakterlerini, dünya görüşü kavramını ve sosyal davranışını belirlediğini anlatmışlardır.

P. SOLDİNİ (İtalya Komünist Gençlik Federasyonu Merkez Komitesi Üyesi) analizini, bir yandan üretim sürecinde yer alan emekçi gençliğin artan yetenekleri, diğer yandan ise kapitalizmin bu yetenekleri değerlendirmedeki yetersizliği arasındaki çelişkileri üzerinde geliştirmiştir. Zenginlikler böylece yok pahasına heba edilmektedir.

Kapitalizm gençliğe, hayatta temel amaç olarak, başarı ve tüketim için bireysel yarışını önererek, gençlerin kendi içlerine kapanmalarını ve böylece bencilleşmelerini zorlamaktadır. İtalya'nın bugün geçirdiği sosyal ve politik kriz, aynı zamanda hakim ideolojinin değerleri ve düşüncelerinin bir krizi, manevi ve kültürel bir krizdir de. Gençlik artık şu seçimi yapmak zorundadır: ya bu sisteme karşı çıkmak yada manen ve ahlaken çökmek.

J. CHRISTENSEN (Danimarka Komünist Partisi), kapitalist toplumun temellerinin krizini gerçekten de ekonomik ve siyasal çerçeveyi aştığını belirtmiştir. Kapitalizmin sosyal problemleri çözümlenemedeki yetersizliği, alışılmış kavramların çok geniş bir biçimde tekrardan gözden geçirilmesine yol açmaktadır. Eski sosyal düzenin ayakta tutulması için yapılan tutucu propaganda gitgide etkisini yitirmektedir.

Emperyalizmin bütün insanlığın sırtına çöktüğü, kapitalizmin genel krizinin derinleştiği, sosyalizmin bütün dünyada yayıldığı günümüzde gençlik artık siyasal tavır almaktadır. Gençliğin yeni sosyal davranışının hareket noktası, bugünkü sosyal gelişim tarafından yaratılan gerekliliklerin karakteri düzeyindedir. Danimarka Komünist Partisinin XXIV. Kongresinde işaret edildiği gibi, gençler ihtiyaçlarını düne başvurarak değil, fakat bugünün ölçüğünde ölçmektedirler; işte bu nedenden de bugünün karşısında özellikle memnuniyetsizlik duymaktadırlar.

M. GODARD, ekonomik kriz, işsizlik ve enflasyon koşullarında «genel refah» hakim ideolojisinin hergün gerçeklikle çelişkiye girmekte ve bu çelişkinin özellikle gençlikte hissedildiğini belirtmiştir.

Üniversitelerin modern fonksiyonu (ücretli emekçilerin, «beyaz yakalıların» oluşturulması) ile geleneksel fonksiyonu (kapitalizmin

ideologu entelektüel bir elitin oluşturulması) arasındaki çelişki keskinleşmektedir. Yüksek öğretimde diplomalı uzmanları bekleyen gerçek statü (kâr yasalarına boyun eğme) ile toplumun kollektif yetkinleştirilmesine sınırsızca katkıda bulunmaları olanakları arasında büyük bir uyumsuzluk doğmaktadır. Bu çelişkiler, gençlerin borçlarını ödeyebilir ve savunmasız tüketiciler ve bu toplumun fetişi durumuna gelen marketing eşantyonları olma perspektifi ile beraber sistemin genel bir ideolojik krizi üzerinde bütün ağırlığıyla hissedilmektedir.

J. SCHMİRGELD, hemen hemen bütün Latin Amerika ülkeleri gençliklerinin, özellikle 30 yıllarından beri, emperyalizm tarafından kurulmuş diktatörlük yada yarı-diktatörlük rejimleri ortamında doğduğuna ve yaşadığına dikkati çekmiştir. İşte bu nedenden işçi sınıfının ve halkların düşmanı olan emperyalistlerin kendi uygulattıkları «demokrasiyi», bir alternatif olarak ileri süremedikleri için, sosyalist demokrasinin niteliği üzerinde yapılacak propaganda ile bağlantılı olarak, demokratik özgürlüklerin kazanılması doğrultusunda verilecek mücadelenin örgütlenmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Tartışmalar boyunca az-gelişmiş ülkelerin bir çok temsilcisi dünyadaki global değişikliklerle çok açık bir zıtlıkta olan eğitim sisteminin geriliğinden ve bunun haklı olarak gençliğin hoşnutsuzluğunu yarattığını ifade etmişlerdir. Eğitimlerini tamamlayabilenler genel olarak bilgilerini uygulayabilecekleri iş alanları bulamamaktadırlar. Bu durumdan da çok iyi bilinen «beyin göçü» denilen problem doğmaktadır.

Bugünün dünyasında gençliğin durumuna geniş bir bakış, konferansa katılanların belirttikleri gibi, bizi kaçınılmaz olarak önemli bir metodolojik sonuca ulaştırmaktadır : genç kuşağın bir çok karakteristik ortak özelliğine rağmen, gençliğin sosyo-demografik özgül bir grup olarak yapısını anlayabilmek için toplumdaki yerini ve rolünü belirliyebilecek gerçekten bilimsel bir analiz, sosyal rejimin karakteri, sosyal koşulların bütünü gözönüne alınmadan yeterli olamaz.

ÖZGÜL BİR TOPLULUK VE SINIFSAZ ANALİZİ

Tartışma boyunca, gençliğin toplumun sınıfsal yapısı içindeki yerinin incelenmesi önemli bir yer tutmuştur.

A. WİGDOR, gençliği «yeni devrimci sınıf» gibi gösteren tezlerin etkisini kaybettiğini işaret ettikten sonra, tamamen gençliğe öz-

gü karakterlerin abartılması probleminin, gençliğin sosyal homojenliği ve toplumun sınıflara bölünmüşlüğü karşısındaki bağımsızlığı iddiası yanlış düşüncesinin etki gücünden pek az şey kaybettiğini belirtmiştir.

A. SHAMAH'ın (Irak Demokratik Gençlik Birliği Yüksek Komitesi Başkanı) kanıtlayıcı bir biçimde gösterdiği gibi, yeni sosyal olguların spekülâtif analizine ve «sosyal barış», sınıfların işbirliği ve diğerleri gibi burjuva teorilerine bağlı olan bu çeşit kavramlar tutarsızdır ve gençlik hareketine zarardan başka bir şey vermez. Burjuvazi gençliğin mücadelesini saptırmak, gençliği gerçek devrimci güçlerin, işçi sınıfının karşısına çıkarmak için bunlardan yararlanmaktadır.

F. MALAYA (Filipinler Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi), gençliğin problemlerinin marksist-leninist bilimsel analizinin, gençliğin herşeyden önce bütün sınıfların, sömürücü ve sömürülen sınıfların temsilcilerinden oluştuğunu dikkate almak zorunda olduğunu söylemiştir. Gençliğin bileşimi, içinde bulunduğu toplumun bileşimini yansıtır. Örneğin, az-gelişmiş ülkelerde köylü gençlik, genç nüfusun yarısından fazlasını oluştururken, geri kalanı çoğunlukla işçi sınıfından ve orta tabakalardan gelir; bu ülkelerde sömürücü sınıfların gençliği, gençliğin bütününün sadece çok küçük bir kısmını temsil eder.

Gençliğin bileşiminin analizi, iki muhtemel yanıttan korunmak için özel bir dikkat gösterir: darlık ve basitleştirme.

C. ROMERO'nun şaret ettiği gibi, siyasal pratikte bazen genç ve yaşlı kuşakların aynı koşullarda yaşadıkları ve üretim sürecindeki yerlerine ve sınıf kökenlerine göre birbirine tamamen benzer biçimde hareket ettiklerini öne süren bir görüşle karşılaşmaktadır. Bu görüş, gençliğin kendisine özgü niteliklerini ve devrimci sürece katılış özelliklerini yeterince değerlendirememektedir. Bu durumda, önemli nüfus gruplarını devrimci mücadelenin dışında bırakma tehlikesini içermektedir.

Diğer bazıları ise, gençlikle beraber çalışmayı zorunlu olarak kabul etmekle beraber, bu çalışmayı ikincil, zaman zaman gerekli, şimdiki ve gelecekteki devrimci eylemle bağlantısız bir çalışma olarak kavramaktadırlar. Oysa Kolombiyalı komünistlerin Kolombiya gençliği içinde çalışmalarını, 30 yaşından küçük olan nüfusun çok önemli bir bölümünün harekete katılabilecek ve işçi sınıfının devrimci hedeflerini gerçekleştirmeye katkısı olabilecek geniş rezervlere (yedeklere) sahip olduğunu göstermiştir.

ture) bir bölümünü oluşturan bilinç olgularını da içermesiyle özetlenebilir.

S. SUDİMAN (Endonezya Komünist Partisi Yönetim Kurulu Üyesi), gelişmekte olan ülkeler gençliğinin en genel düzeyde dört temel gruba bölünebileceğini işaret etmiştir: işçi gençlik, köylü gençlik, demokratik burjuva gençlik ve komprador büyük burjuvazi gençliği. Bununla beraber bu gruplar arasındaki sınırlar her zaman birbirinden kesinlikle ayrılmamıştır ve bu grupların sosyal eylemleri ulusal kurtuluş hareketinin çeşitli aşamalarında farklı farklı olur.

Endonezya'da koloniyalizmin hakimiyeti ve yabancıların işgali döneminde ilk üç grup ortak düşmana, yâni emperyalizme karşı birleşik bir cephe oluşturmuşlardır. 40 yıllarında gençliğin anti-faşist cephesinin bel kemiği işçi gençlik ve ulusal genç entelijansiya tarafından oluşturulmuştur. Günümüzde ise, bizzat 1965-1966'da gerici askeri rejimin kurulmasına aktif olarak katılan gençlik grupları bile bu rejim karşısında hoşnutsuzluklarını belirtmeye başlamışlardır.

Gençlik ve öğrenci eylemlerine katılanların sosyal kökeni çeşitlidir ve siyasal planda aşırı-sol ve aşırı-sağ akımların unsurları bulunur.

Böylece bu problemin analizinden çıkan sonuç; konferansa katılanların gösterdikleri gibi, gençlik ve toplumun karşılıklı etkileşimini basit bir biçimde inceleyen vülger biyolojizm de, vülger sosyolojizm de, marksist-leninistler için aynı biçimde, kabul edilemeyecek iki görüştür.

Gençliğin sınıf analizi problemlerini inceleyen birçok konuşmacı, gençlik sorununun herhangi bir toplum içinde sadece sosyal tabakalar farklılaşmasına indirgenmesinin basitleştirici karakterinin kabul edilemez bir şey olduğunda birleşmişlerdir.

L. BATRLA (Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi Sosyal Örgütler ve Ulusal Komiteler Seksiyonu Yardımcı Başkanı), gençliğin düşünceleri ve sosyal davranışı sadece herhangi bir toplumun çelişkilerini ve problemlerini değil, fakat aynı zamanda içinde yeni sosyalist toplumun doğduğu ve zafer kazandığı dünya arenasındaki sınıf mücadelelerinin de etkisinde kalır, demiştir. Biz kendi ideolojik çalışmamızda, sürekli olarak 1968-1969 yıllarında Partimizin ve toplumumuzun geçirdiği acı deneyi işlemekteyiz.

Bu dönemde, sağcı güçler, 60 yılları boyunca gençlerin yönetiminde; gençlerin düşünsel yapılarının özelliklerinin eksik değerlendirilmesini, ideolojik eğitimlerinin yetersizliğini gençliğin bizzat ken-

disinin sosyalizme varması için, sosyalist toplumun gençliğin bilincinin oluşumunda otomatikman ve yeteri kadar güçlü bir etki yapacağına sanılması gibi hataları ve yetersizlikleri istismar etmeye çaba göstermişlerdir. Partimiz bütün bunlardan üstüne düşen dersleri çıkarmıştır.

Tartışmaya katılanlar, marksis-leninist sınıf analizi metodunun, gençliğin toplum içindeki yerinin ve rolünün saptanmasında tek doğru metod olduğunda birleşmişlerdir. Bu metodu uygulayarak gençliğin sadece sosyal sınıflara bölünmüşlüğü üzerinde duran basitleşici teorilere ve burjuva ve revizyonist kavramların karakteristiği olan gençlerin özel bir topluluk olarak rolünün ve yerinin abartılmasına, sınıflar karşısında sosyal özerkliği olduğunu ileri süren efsaneye karşı başarı ile mücadele edilebilir.

SOSYAL EYLEMİN OBJEKTİF YASALARI VE KARAKTERLERİ

Gençliğin sosyal hareketlere girişmesinin objektif temelleri nelerdir? «Gençliğin devrimciliği» nedir, «goşızmin» (gauchisme — sol sapma) kökenleri nelerdir? Gençlik hareketlerinin kabarmasını ve sakinleşmesini, doğrultusunu, karakterini tayin eden nedir?

Konferansa katılanların birçoğunun düşüncesine göre bu bir grup sorunun açıklanması, komünist partilerinin gençliği dünya devrimci süreci ile bütünleştirme doğrultusundaki eylemleri için çok büyük bir önem taşımaktadır.

GENÇLİK NEYİ YADSIYOR VE NEYİ ONAYLIYOR?

K. MROUE, gençlikte görülen protesto ve olumsuzlama olgularını burjuva ideologlarının evrensel ve başlangıçsız ve sonsuz bir karakteri varmış gibi göstermeye çalıştıklarını söylemiştir. Burjuva ideologları böylece gerçek nedeni saklamayı denemektedirler. Kapitalist sistemin ağırlaşan krizi ve sosyalizmin başarıları, gençliği, kitle olarak kapitalist ideolojiden ve kapitalist sistemden uzaklaştırmakta ve giderek daha fazla özgürlük, demokrasi, barış ve sosyalizm saflarına yöneltmektedir.

P. SOLDİNİ, aynı düşünceler doğrultusunda, gençliğin kapitalist toplumu reddetmesinin, aynı zamanda uyuşturucu zehirin, mistisizmin, v.s. gibi olumsuz eğilimlerle atbaşı giden yeni değerler arama süreci ile beraber geliştiğini söylemiştir. Bunun nedeni zehirinin gençler üzerinde tehlikeli bir etkisi olan kapitalist toplumun, sosyal

çöküşü olmaktadır. Bu gençler eski ideallere artık inanmamakla beraber, daha henüz yeni idealleri de bulamamışlardır.

Henüz siyasal yönden olgunlaşmamış gençlerde bile —çelişkili bir biçimde— giderek daha olumlu bir duyarlılıkta değerler değişikliğini gösteren olgulara şahit olmaktadır. Bu gençlik kapitalist sistemin refah efsanesini yadsımakta, yalancı burjuva iyimserliğini, burjuva demokrasisini reddetmekte, hiçbir otoritarizm belirtisine hoşgörülü davranmamakta, ailede, işte, erkek ve kadın arasındaki ilikilerde gerçekten insanca ilişkiler araştırmakta, yönetime demokratik katılma olanaklarını genişlemesini özlemekte ve kültür ve sanat alanında yeni olan herşeye karşı çok dikkatli olmaktadır.

G. WASERMAN, Fransa gençliğinin toplumsal krizin önüne çıkardığı problemlere tutarlı bir cevap arayışı içinde olduğunu ve gençlerin bu cevabın solun Ortak Programı içinde bulunduğu bilincinde olduklarını söylemiştir. Bu da bize, Fransız halkının tekellerin iktidarına karşı, giderek daha büyük demokratik değişiklikler için yürüyüşüne gençlerin de katıldığını göstermektedir. Bu gerçeklik başkanlık seçimleri sırasında gençlerin büyük çoğunluğunun (sondajlara göre %60'dan fazlası) solun ortak adayını desteklemeleri ile ispatlanmıştır.

N. TROUCHENKO (Komsomol Merkez Komitesi nezdinde Komünist Gençlik Yüksek Okulu Rektörü), tarihsel sürecin insanın dönüştürücü eylemini organik olarak içerdiğini söylemiştir. Bununla beraber toplum hayatının somut tarihsel koşullarını gözetmeksizin bilimsel olarak bunun yapısı anlaşılabilir. İşte bu nedenden sosyalist ülkelerin ve kapitalist ülkelerin gençliklerinin eylemleri arasında bir eşit işaret konamaz. Bir toplum gençlere sosyal insiyatiflerini gösterebilmeleri için ne kadar çok gerçek olanak sağlarsa, o toplum o kadar kusursuzdur. Bunun sonucu olarak gençliğin sosyal eyleminin tarihsel tiplerinden söz edilebilir. Aynı sosyal ve ekonomik gelişim düzeyinde bulunan farklı ülkelerde de gençliğin aynı tarihsel tipin sosyal eyleminin her zaman bu ülkelerin gelişim özelliklerini ifade ettiğini kaydetmemiz de aynı şekilde önemlidir.

Örneğin S.B.K.P. ve Sovyet halkı tarafından bugün yerine getirilen görevlerin devcesine genişliği ve çeşitliliği, Sovyet yurttaşlarının sosyal eylemlerinin belirir biçimleri, motifleri ve içeriği sorununu yeni bir tarzda ortaya çıkarmaktadır. Söz konusu olan sosyal hayatın olgularına karşı gösterilen basit bir reaksiyon değil, fakat Sovyet yurttaşlarının temel hedeflerine, dünya kavramlarına ve kalmalarına cevap veren siyasal olarak tutarlı ve bilinçli eylemdir.

SUDİMAN yoldaş, S.B.K.P. delegasyonuna şu soruyu sormuştur : «Sovyetler Birliği Komünist Gençler XVII. Kongresi tarafından belirlenen gençliğin sosyal eylem biçimleri nelerdir?»

G. YANAEV (S.S.C.B. Gençlik Örgütleri Komitesi Başkanı), Kongrenin, işte, eğitimde, orduda ve yurtseverlik etiğimde farklı sosyal ve siyasal eylem biçimlerini incelediğini söyleyerek cevap vermiştir. Bugün Komsomol'de aşağı yukarı % 56'sı ulusal ekonomide çalışan 34 milyon genç vardır; Komünist Gençlikler'de 11 milyon işçi, 1.650.000 teknisyen, 800.000'den fazla doktor ve öğretmen bulunmaktadır. Bir çok şeyin de gençliğin siyasal ve sosyal eylemine ve çalışmasına bağlı olduğu mutlaklıdır.

Sosyalist ülkelerin kardeş partilerinin temsilcileri, gençliğin yeni sosyalist toplumun kuruluşuna fedakarca katılımlarından söz ettikten sonra, gençlerin sosyal davranışlarında bazı olumsuz belirtiler saptamışlardır.

P. MİTEV tarafından açıklanan sosyolojik araştırma verilerine göre, Bulgaristan gençliğinde gerçek inisiyatif örneklerine paralel olarak, tek tek konformizm, şüphecilik, hayal kırıklığı olgularına rastlanmaktadır.

T. BARANYAİ (P.S.O.H. Merkez Komitesinde Kitle ve Parti Örgütleri Seksiyonu Yardımcı Başkanı) Macaristan gençliğinin büyük kısmının görevini dürüstlükle yerine getirdiğini ve sosyalizmin düşüncelerine karşı duyarlı olduğunu, fakat bunun bizi varolan durumu idealize etmeye götürmemesi gerektiğini, söylemiştir.

BARANYAİ, bazı olumsuz olguların nedenlerini açıklarken, genç kuşağın kapitalizmin kötülüklerini kişi olarak çekmediklerini ve genç kuşağın yeni sosyalist toplumun kuruluşundaki katkısının daha henüz yeterince derin ve olgunlaşmış olmadığını belirtmiştir. Gençlik, geçmişin kalıntılarıyla, burjuva ideolojisiyle, sosyalist toplumun kuruluş pratiğindeki yetersizliklerle olumsuz yönde etkilenmektedir.

Bazı kişiler, gençliğin artık rahatlık içinde büyüyebileceğini varsaymaktadırlar. Konuşmacıya göre ise, gençliğin bugün elbetteki geçmişinkilerden farklı olmakla beraber yine de, başka biçimde de olsa bir çok sınavdan geçmesi gerekmektedir. Örneğin başdöndürücü bilimsel, teknik ve sosyal ilerleme, giderek ilerleyen bilgilenme, eğitim gerekliliklerini çoğaltmakta, bu da gençliğin önüne yeni problemler çıkarmaktadır.

Tartışma süresince konuşmacılar, günümüz gençliğinin sosyal eyleminde ortaya çıkan bazı önemli eğilimler üzerinde durmuşlardır. Örneğin sosyalist ülkelerin genç kuşakları sosyal gelişimin yasalarını her zaman için daha derinliğine anlamalarıyla ve sadece üretici çalışmaya değil, fakat üretimin yönetimine ve bütün sosyal süreçlerin yönetimine her zaman daha bilinçli katılışlarıyla diğer ülkelerin genç kuşaklarından ayrılmaktadırlar.

M DOCKAL (Çekoslovakya Sosyalist Gençlik Birliği Merkez Komitesi İkinci Başkanı), K. ZAHN (Demokratik Alman Cumhuriyeti-Özgür Alman Gençlik Birliği Merkez Konseyi Sekreteri), S. İGNATOV (Bulgaristan Komünist Gençlik Merkez Komitesi Sekreteri) gelişmiş sosyalizmin kuruluşuna katılmanın, gençlik tarafından, uluslararası sınıfsal görev olarak kabul edildiğini belirtmişlerdir.

W. HEİL (Avusturya Komünist Partisi) toplumdaki değişikliklere, kapitalist ülkelerin gençliklerinin giderek artan bir duyarlılıkta olduklarını ve bu değişiklikleri giderek daha gerçekçi bir biçimde değerlendirdiklerini saptamıştır.

A. ASHUR (İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi), N. ASSHAB (Ürdün Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi), B. GONZALEZ (Panama Halk Partisi Merkez Komitesi Yedek Üyesi), M. OSMAN (Sudan Komünist Partisi Merkez Üyesi), O. SANCHEZ (Guatemala Emek Partisi'nin Dergideki Temsilcisi) ve M. HARMEL (Güney Afrika Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi), yoldaşlar, ulusal kurtuluş hareketinin geliştiği ülkelerde sosyal gelişime daha geniş ufuklar açan yolların gittikçe yoğunlaşan araştırmalarından bahsetmişlerdir.

GOŞİZMİN (GAUCHİSME-SOL SAPMA) PROBLEMLERİ

Sosyalist olmayan ülkeler seksiyonunun çalışmalarında ortaya çıkan bu sorun, daha sonra bütün seksiyonların katıldıkları oturumlarda da dikkatle analiz edilmiştir. Tartışma üç yönde yürütülmüştür : «gauchisme»in sosyal kökleri; ideolojisi; bununla mücadele çareleri.

P. SOLDİNİ, gençliğin büyük politizasyonundan söz ederek, bu olgunun yeni analiz metodlarından yararlanılarak çok dikkatle analiz edilmesi, bu olgunun yorumlanmasında geçmişte yararlı olmuş fakat bugün artık yetersiz duruma gelmiş bazı şemaların terkedilmesi cesaretinin gösterilmesi gerektiğini işaret etmiştir. Bugünkü politizasyonun geçmişte olmayan özellikleri vardır. 60 yıllarının sonları-

na doğru hemen hemen bütün Batı Avrupa'da gençliğin —özellikle öğrenci gençliğin— mücadelelerindeki patlamalar, şüphesiz gençliğin eyleminde çelişkileri ortaya çıkarmış, fakat bütünüyle ele alındığında gençliğin bilinçlenmesinin hızlandığını da göstermiştir.

İtalya'da sol düşüncelere sahip olan bir gençlik kitlesi vardır; fakat sınıf örgütleriyle bağlarının olmayışı, bunların düşüncelerini sosyal eyleme sokmalarında, karşılıklarına çok büyük güçlükler çıkarılmaktadır. Bu gençlik ideolojik basitliğe düşme, taktik bir oyuna, sektör dogmatizme yada maceracılığa kapılma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır.

Komünistler, gelişmiş kapitalist ülkelerin hemen hemen bütününde görülen bu «sol» aşırılığa (extrémisme) karşı çetin bir siyasal ve ideolojik mücadele yürütmektedirler. Bu mücadele, aşırı eğilimlerin gerilediği İtalya'da ürünlerini vermiştir. Bununla beraber biz, siyasal ve ideolojik mücadelenin daha hâlâ yetersiz olduğunu kabul ediyoruz. Kendi kendimize bu konuda şu soruları sormamız zorunludur : gençliğin bir bölümü neden «sol» aşırılığı seçmiştir? İşçi hareketi karşısında bazen olumsuz olarak beliren bu tavır nasıl açıklanabilir? Bu durum, bizim, gençliğin ekonomik, sosyal, kültürel ve ahlaksal problemlerini analiz etmemizde yetersizlikten mi ileri geliyor? «Gauchisme»e karşı mücadele **haklı bile olsa** aforozlar, mahkum etmeler yetersiz kalmaktadır. Herşeyden önce bu olguyu anlamaya çalışmamız gerekmektedir.

A. CRÍBAS (İspanya Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi) yoldaş, «gauchiste» hareketlerin nedenlerinin ve gelişiminin incelenmesinde derinleştirilmiş bir yaklaşımın gerekliliğine işaret etmiştir. A. CRÍBAS, ben bazı yoldaşların «gauchiste» grupları bir numaralı düşman olarak kabul ettikleri kanısındayım, demiştir. Oysa, bizim temel düşmanımız emperyalizmdir, faşizmdir. Bir çok olaylarda (tekrar ediyorum: bir çok olaylarda) «gauchiste» gruplar, komünist partilerinin etkilerinin az olduğu, komünist partilerinin zaıflıkları olduğu yerlerde ortaya çıkmaktadırlar.

Bu problemi, 60 yıllarının sonlarındaki öğrenci hareketinin çok canlı atılımının doğumunun açıklanmasına bağlayan Guetamala Emek Partisi temsilcileri, G. WASERMAN yoldaşa şu soruyu sormuşlardır : «1968 olaylarına katılan Fransız öğrenciler ne olmuşlardır?»

G. WASERMAN, bu öğrencilerin çoğunluğunun bugün çalıştıklarını söylemiştir. Bunların hemen çoğu ücretli emekçi tabakalardan,

yâni tekellerin hakimiyetine karşı giderek daha geniş kitleler halinde mücadeleye giren tabakalardan gelmektedir. Bu öğrencilerden bazıları daha hâlâ «gaushiste» düşüncelerin etkisinde olmakla ve diğer bazıları cesaretsizliğe kapılıp mücadeleyi terketmekle beraber, ülkemizde varolan siyasal demokratik değişiklik perspektifleri, bu eski öğrencilerin çoğunluğunu sol güçlerin Ortak Programının zaferi için mücadeleye itelemiştir. En nihayet, «gauchisme»e karşı sürdürdüğü müz uzlaşmasız siyasal ve ideolojik mücadele sayesinde, bu öğrencilerin arasından birçoğu Partimizin saflarına katılmış ve Komünist Öğrenciler Birliği de büyük bir örgüt haline gelmiştir.

Bu deneyden önemli dersler çıkarabiliriz. Gerçek düşmanımızın tekellerin hakimiyeti olduğu ve öğrenciler arasında «gauchist»lerin etkisinin çok fazla olduğunu varsaymanın hatalı olduğu açıktır ve bu noktada ispanyol yoldaşla aynı düşüncedeydim, fakat bunların bazıları üzerinde burjuvazinin doğrudan etkisinin de olduğunu bilmemezlikten gelmenin aynı şekilde hatalı olacağı kamsındayım.

Bir çok konuşmacı, «gauchiste» eğilimlerin öğrenci gençlik arasında yaygınlığının nedeninin, çoğunlukla bu öğrencilerin bir çoğunun sosyal kökeninden doğduğunu saptamışlardır. Bazı konuşmacılar (F. MALAYA, C. ROMERO ve diğerleri) «gauchisme»in emperyalist ajanlar, gerici müttefikleri tarafından desteklendiğini belirtmişlerdir.

H. SAFARİ (İran Tudeh Partisi Merkez Komitesi Yürütme Bürosu Yedek Üyesi) İran'daki faşist rejimin, marksizm-leninizmin yayılmasına engel olurken, aynı zamanda küçük burjuva radikalizmi için, «Torçkist IV ncü Enternasyonal»in ideologlarının anti-sovyetik kavramları için uygun ortamı nasıl yarattıklarını anlatmıştır. Bu eğilimlere karşı ve gençliğin birleşmesi için mücadele edilmeksizin emperyalizm yenilemez.

M. GODARD, yıllardır süren anti-komünist ve anti-sovyetik propagandanın, felsefi idealizmin geleneklerinin önemli etkisinin de unutulmaması gerektiğine dikkati çekmiştir. Militan romantizm yada avan-gardçı (öncü) romantizm, kişilerin iyi yada kötü olarak basitçe sınıflandırılması mücadeleye ancak zarar verir. Örgütlü «gauchism»e karşı verilecek mücadeleyi daha derin ve daha geniş bir olgunun anlaşılması ile birleştirmek gereklidir: gerçekten sol, demokratik ve yapıları gereği ilerici akımların varlığı.

«Gauchist»ler bu akımları temsil etmemekle beraber, bunlardan yararlanmaktadırlar. Örgütlü «gauchist»lerin Belçika'da birlik sembolü durumuna gelmemeleri için bütün gücümüzle çalışmamız gerek-

mektedir. Gençliğin bunların bazı eylemlerinin ikili karakterinin bilincine varmaları, sübjektif olarak devrimci gibi görünmelerine rağmen, objektif olarak kusurlu ve harekete zararlı olduklarını anlamaları gerekmektedir. Devrimci gevezeliğe karşı verilecek en yapıcı mücadele, kişilerin veya grupların gerçek kitle mücadelesine girmelerini sağlamaktır.

A. LANZA (Bolivya Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi), ülkemizde «gauchisme» ile, büyük çoğunluğu orta tabakalardan gelen öğrencilerin sosyal davranışı arasında doğrudan bir ilişkinin varolduğu gözlemlenmektedir. Bolivyalı öğrencilerin hareketinin ideolojik belirsizliğine rağmen, derin bir bireycilikle, abartılmış bir avan-gardizmle (öncülükle), iradecilikle (volontarizm), anarko-sindikalizm ile ve diğer «gauchisme» biçimleriyle vücut bulan bir genel prototip bulunmaktadır. Bağımsız homojen bir tori oluşturmaya mutlak olarak yeteneksiz olan gençliğin bu bölümü, genç kuşağın bazı özelliklerini abartarak bir alternatif araştırmaktadır. Her türlü teoriyi reddeden bu gençler, eylemin her şey olduğunu ileri süren tezler tasarlamaktadırlar. Fakat hayat bu «teorisyenleri» acımasızca yalamıştır. «Genç İktidar» ile, öğrencilerin iktidarı(*) ile neler olduğu bilinmektedir. Tanklar ve hava kuvvetleri, mesihvari Üniversitenin ve sözde çok güçlü iktidarının rüyalarını kül yığını durumuna getirdiğinde bu genç iktidar bir gecede ihtiyarlamıştır. «Genç iktidarın» cılızlığı, proletaryanın mücadelesinin gençliği ve gürbüzlüğü ile tam bir zıtlık yaratmaktadır.

Diğer konuşmacılar da, öğrencilerin üniversite anfilerinde «devrim» perspektiflerinin olanaksızlığını giderek görerek, köklü sosyal dönüşümlerin gerekliliğini anlamaya başladıklarını belirtmişlerdir. Gençlik hareketlerinde doğru olarak değerlendirilmesi zorunlu olan yeni karakter işte budur. Komünistlerin «gauchisme»e karşı mücadeleyi güçlendirerek, gerçek sol'a doğru yönelen gerçek hareketleri işte budur.

«KENDİLİĞİNDEN PATLAMALAR» VE SOSYAL GELİŞİMİN MANTIĞI

Sınıf kriterlerini temel alarak, gençlik hareketlerinin atılımlarının ve çöküşlerinin, kabarışlarının ve sönüşlerinin birbirini takip et-

(*) General Torres yönetiminin ilerici karakterini yadsıyan «gauchiste» öğrencilerin ileri sürdüğü «genç iktidar» sloganı. 21 Ağustos 1971'de askeri darbeciler La Paz üniversitesini ve ülkenin diğer bölgelerindeki yüksek öğretim kurumlarını işgal etmişlerdir.

mesini açıklayan yasaları tanımlamak, siyasal yönelimlerinin şu ya da bu nedenlerini tayin etmek olanaklı mıdır? A. LANZA, bu sorunun açıklanmasının, gençliğin sosyal eylemine etki eden bir ek (fazladan) vasitanın bilinmesini sağlayacağını söylemiştir.

Bunun için bu eylemin sadece düzeyi değil, fakat karakteri de önemlidir. Örneğin, Bolivya'da gençliğin varolan toplumsal düzeni içgüdüsel reddedişi ile işçi sınıfı ile beraber ortak amaçları olan bilinçli eylemlerini birbirinden ayırdetmek zorunludur. Eğer gençliğin eylemlerinin sınıf mücadelesinin niceliksel bir bileşeni olarak önemi olmasa idi, gençliğin özgül karakterlerinin ve eyleminin objektif yasalarının incelenmesi ayrı başına ele alınan her sınıfın çerçevesini aşamazdı.

D. TCHOBANOV, gençliğin sosyal eyleminin hiç şüphesiz belli yasalara bağlı olduğunu, objektif ve sübjektif faktörlerin etkisinin karakterini, yükselişini yada çöküşünü tayin ettiğini, söylemiştir. Bu herşeyden önce, işçi sınıfı tarafından yönetilen halk kitlelerinin yaratıcı devrimci mücadelesinden ayrılamaz.

Bulgaristan komünistlerinin deneyleri de aynı şekilde göstermiştir ki, gençlik, ancak ve ancak Parti yönetiminde kesin tarihsel bir anda eski sosyal rejimin yıkılışına ve yeni rejimin kuruluşuna kararlı olarak katılabilir.

Pratik, gençliğin bir birleşik cephesinin, gençliğin sosyal eyleminin atılımına başka bir niteliksel düzeyde objektif temel sağlayabileceğini göstermiştir. Sosyalizmde gençliğin sosyal eylemi; üretici güçlerin gelişim düzeyi, üretim ilişkilerinin olgunluğu, kişilerin sosyal ilişkilerin yetkinleştirilmesine bilinçli katılışlarının düzeyi ile etkilendir.

Burjuva ideologlar ve revizyonistler, gençliğin eylemine ölçü olarak, gençliğin «kendiliğinden patlamalarını», başkaldırma için başkaldırma zihniyetini, bazen dizginsiz eleştiri zihniyetini alırlar. Gençliğin sosyal eylem biçimlerini incelerken, gençliğin sosyal eyleminin yapısında ve yönelişinde yadsınamayacak bir etkisi olan farklı sosyal sistemlerde varolan farklı koşulları hesaba katmazlar. Bunun objektif yasalarının derinleştirilmiş araştırması bize bu kavramların tutarsızlığını göstermektedir.

C. ORTEGA (Şili Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi) Şili tarihinde bu son altı yılda gençliğin devrimci sürece daha önce görülmemiş ölçüde katılımını gözlemledik, gerçek bir gençler çığı halkımızın mücadelesine katıldı, demiştir. Bizim düşüncemize göre, bu durum, Şili kapitalist toplumunun çelişkilerinin, emperyalizm ile

halkın çıkarları arasındaki gelişmeleri şiddetli bir biçimde keskinleşmesiyle ortaya çıkan önemli sosyal çalkantının artmasıyla açıklanabilir. Konuşmacı, Halk Birliği yönetiminin yenilgisinin nedenlerini saptarken, herşeyden önce gerici güçlerin, işçi sınıfını müteffiklerinden ve özellikle gençliğin önemli bir bölümünden tecrit etmeye muvaffak olduklarını belirtmenin kaçınılmaz olduğunu söylemiştir.

Gençlik hareketinin analizinden çıkardığımız sonuçlar, giriş raporunda ve konferansta ifade edilen şu düşünceyi doğrulamaktadır: gençliğin sosyal eylemi, köklü sosyal süreçlerin gelişim yoğunluğu ile, çağın belli başlı siyasal akımları ile derinliğine tayin edilmektedir.

I. ANDREOPULOS ve A. LANZA yoldaşlar, gençlik eylemlerinin başarısının aynı zamanda işçi sınıfının ve demokratik ve ilerici güçlerin mücadelesinin başarısına bağlı olduğuna işaret etmişlerdir.

I. RUIZ (Guatemala Yurtsever Emekçi Gençler Ulusal Sekreterliği Üyesi), Guatemala Emek Partisi için, sadece işçi sınıfının ve marksist-leninist partisinin gençliği zafere götürebileceğini söylemiştir.

J. CHRISTENSEN de aynı şekilde, gençliğin yeni bir hayata duyduğu özleminden doğan eyleminin, bütünüyle işçi sınıfı mücadelesi ile birleştiği anda, toplum üzerinde önemli bir dönüştürücü güç durumuna geleceğini belirtmiştir.

Bir çok konuşmacının düşüncesine göre bu bir objektif yasa olarak kabul edilebilir.

N. PEROUNE, S.B.K.B. ve diğer kardeş partilerin deneylerine dayanarak gençliğin devrimci hareketinin derinliğini ve genişliğini, gençlik birliklerinin eylemlerinin karakterini ve yönelimini tayin eden temel elemanlar şu faktörleri kabul edebiliriz, demiştir: Komünist Partisinin yönetimi; Parti ve gençlik birlikleri arasında birbirinden hiçbir zaman kopamayacak olan ideolojik, siyasal ve örgütsel bağ; gençlik hareketinin, devrimci proletarya mücadelesi ve bu mücadelenin temel içeriği, amaçları ve görevleri ile beraber organik birliği; gençliğin devrimci eyleme ve yeni toplumun kuruluşuna aktif olarak katılması; devrimci kuşakların birliği ve birbirini takip etmesi; gençliğin devrimci geleneklere, işçi sınıfının ve işçi sınıfı partisinin deneyine bağlı olması.

D. TCHOBANOV'la beraber daha bir çok konuşmacı ise, gençliğin sosyal eyleminin gelişimi için ulusal ve uluslararası düzeyde bir gençlik birleşik cephesinin önemine ve objektif gerekliliğine işaret etmişlerdir.

S. DUBROVSKY (Arjantin Komünist Gençlik Federasyonu Merkez Komitesi Üyesi) için, Parti, şu tarihsel rolü yerine getirebilmeye yetenekli sağlam bir gençlik örgütünün yaratılması için çalışmak zorundadır: Arjantin'de anti-emperyalist, tarımsal ve demokratik devrimin zorunlu aleti olacak en geniş anti-emperyalist demokratik cephenin bileşenlerinden biri olarak Arjantin gençliğini geniş bir yurtsever gençlik cephesi içinde birleştirmek.

En güçlüleri Peronist Gençlik, Komünist Gençlik Federasyonu ve Radikal Gençlik olan 19 siyasal örgütü biraraya getiren bir koordinasyon komitesi daha şimdiden kurulmuştur. Bu komite, kentlerde, mahallelerde, köylerde 100'den fazla komitenin yaratılmasını sağlamıştır. Programdaki ortak görüşler, ülke için mutlak olarak zorunlu temel reformların bazı önemli yönlerini formüle etmektedir. Dinamik ve harekete geçirici olan bu hareketin gelişimi, gençliğin, sendikal, öğrenci, köylü, kültürel, sportif ve sosyal örgüt birlikleri için geniş olanaklar açmıştır.

Konferansa katılanlar, tartışma boyunca gençliğin sosyal eyleminin en temel yanlarından sadece birkaçının belirtildiğine dikkat etmişlerdir. Bu yöndeki çalışmalara yoğun bir tarzda devam etmek gerekmektedir. Gençliğin sosyal davranışı üzerinde derin bir etki yapan objektif ve sübjektif faktörlerin bilinmesi, genç kuşağı devrimci akım içine, komünist hareket içine sokmak yönünde mücadele eden kardeş partilerin önlerine çıkan güç problemleri çözümlemeleri için kaçınılmaz olarak zorunludur.

PARTİNİN KAVRAMI, PROGRAMI VE METODLARI

Komünistlerin gençleri kendi düşüncelerine kazanmak için verecekleri savaşın strateji ve taktiğinin temelleri nelerdir? Herşeyden önce kimler üzerine dayanmak zorundadırlar? Gençlik örgütleri ile beraber nasıl çalışılmalıdır?

Bu, konferansa katılanların tartıştığı üçüncü grup sorunlarıdır.

GENÇLERİ NASIL KAZANMALI

A. PASHA (Hindistanlı Öğrenciler Federasyonu Genel Sekreteri), Hindistan Komünist Partisinin deneylerine dayanarak şunları söyleyebiliriz demıştır: gençlerin sosyo-politik eylemlerini tayin eden objektif koşullar bütünüyle ele alındığında, bu eylemlerin zorunlu olarak devrimci bir yönelimi olduğu söylenemez. Partiye bu durumda yüksek bir sorumluluk düşmektedir: gençlik hareketinin hangi

yönde gelişeceğini ve hangi noktaya kadar dünya devrimci sürecine katılacağını tayin etmek.

N. PEROUNE, gelişmiş sosyalizm koşullarında, gençlik yeni bir toplumun kuruluşunda sadece objektif faktörlerin etkisi ile yaratıcı bir güç haline gelemeyebilir; halkın önüne çıkan problemlerin ve genç kuşağın bu problemlerin çözümünde oynayacağı rolün bilinci ve bunun gayet açık anlaşılması Partinin ideolojik, politik ve örgütsel çalışması olmaksızın olanaksızdır, demmiştir.

P. SOLDİNİ, kapitalist sistemin sosyal yapısının her yeni kuşağın ideallerinin yönelimi ile bunlar sosyal ve politik mücadeleye uygulamadaki sübjektif kapasitesi arasında objektif olarak bir boşluk yarattığını, belirtmiştir. Bu boşluk, komünistlerin ve bütün demokratik güçlerin enerjik çabaları ile kapatılabilir. Buradan da gençliği sosyalizm için «savaşa sokma stratejisi» gerekliliği doğmaktadır. Bu son yıllarda, «Parti ve gençlik» önemli teorik problemi, çeşitli ülkelerin komünist partileri tarafından özellikle yoğun bir şekilde gündeme alınmıştır.

Konferansa katılanların bazıları, birçok ülkelerde daha şimdiden yapılmaya başlandığı gibi özel yada genel programlarla bütünleşen ve Partinin genç kuşağı yönetme siyasetini tayin edecek programların oluşturulmasının yararlı ve yerinde olacağını ifade etmişlerdir.

K. MROUE, komünist partilerinin ve ilerici demokratik hareketlerin programlarının gençliğe özgü problemlerde, gençlerin özgül çıkarlarını ve karakteristik özelliklerini hesaba kattıklarını, belirtmiştir. Bu programların gerçekleştirilmesi, gençliğin tavırlarında köklü bir değişikliğe yol açacak, gençliği işçi sınıfına ve ideolojisine yaklaştıracaktır.

Bu düşünce diğer bir çok konuşmacının görüşüyle çakışmaktadır.

P. VASQUEZ (Paraguay Komünist Partisi Merkez Komitesi Siyasi Komisyonu ve Sekreterliği Üyesi), Partimiz III ncü Kongresinde (1971) geçmişte gözlenen hataları ortadan kaldırmak için ülkemizin gençlik problemlerini derinlemesine bir biçimde incelemiştir. Kongre tarafından kabul edilen program, genç işçilerin, genç köylülerin, genç askerlerin (örneğin askerlik süresinin azaltılması ve askerlik hizmetini yapmış genç köylülere kredi verilmesi) gibi somut istekleri ifade eden bir seri hak talebinde bulunmuştur.

Konferansa katılanların bir çoğu, P. VASQUEZ gibi, bu programların gençliğin farklı tabakalarının özgül çıkarları fonksiyonunda farklı olabileceğini kabul etmişlerdir.

M. AL-FAKİ, Sudan'da Partinin ülkenin farklı bölgelerinde yaşayan gençliğin özelliklerini kusursuz bir biçimde gözettiğine işaret etmiştir.

P. MİTEV, Bulgaristan Komünist Partisinin gençlik ve komsol saflarında karmaşık bir programı yürürlüğe koyarken, edinilen bilgiye dayanarak böyle bir farklılığın ancak ülke gençliğinin bütünüünün gerçekleri ve çıkarları hesaba katıldığında iyi sonuçlar verebileceğini söylemiştir.

M. MERCUS ve T. BARANYAI, konferansa katılan diğer başkalarıyla birlikte, kardeş partilerin deneylerinin gençlik için uzun vadeli kavramların gerekliliğini doğruladığını göstermişlerdir. Sosyalist topluluk ülkelerinde, Partinin, Devletin ve halkın bütünüünün çabalarının birleşik bir gençlik eğitimi sistemi yaratmak için birleştiğini, ifade etmişlerdir.

G. NAUMANN, Demokratik Alman Cumhuriyetinde, gençliğin gelişmiş bir sosyalist toplumun kuruluşuna katılması ve bu alanda desteklenmesi ile ilgili bir yasa metninin hazırlanmasında temel olarak alınan belli başlı prensipleri açıklamıştır. Bu yasa, 1974 Ocak ayında S.E.D. Merkez Komitesi tarafından düzenlenen geniş tartışmalardan sonra kabul edilmiştir.

J. PAWLAK (P.O.U.P. Merkez Komitesi Örgüt Seksiyonu Yardımcı Başkanı), Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesinin 1972 yılındaki genişletilmiş oturumunda kabul edilen, genç kuşağın eğitim programının karakteristiklerini anlatmıştır. Bu programın özelliği, gençliğin eğitim problemlerine global bir yaklaşımla yaklaşmakta olmasındadır. Program, toplumun ve özellikle gençlerin farklı tabakalarına danışılarak yapılan bir çok tartışmadan sonra kabul edilmiştir. Hemen hemen toplam, 15.000 kişi bu tartışmalara katılmıştır.

Gençlik için savaş stratejisinin, bir çok konuşmacıya göre aynı zamanda ideolojik hasımlarımız tarafından gençlik üzerine etki yapmak için yararlandıkları metodların ve vasıtaların da incelenmesi gerekliliğini içerdiği ortak görüşünde birleşmişlerdir.

F. DAVID (Çekoslovakya Komünist Partisi Merkez Komitesi Sosyal Örgütler ve Ulusal Komiteler Seksiyonu) komünistlerin genç kuşağın eğitiminde uyguladıkları ilkelerin ve metodların burjuvazinkilerle taban tabana zıt olduğunu, fakat düşmanın hedeflerinin ve eylem metodlarının derinleştirilmiş bilgisinin pratik bir yarar taşıdığını, söylemiştir.

İ. ANDREOPULOS, Yunan cuntasının, kendinden önce gelenler gibi, demagolojiye başvurarak, genç kuşağın ekonomik ve sosyal problemleri ile, kültürel problemleri ile ilgilendiğini göstermeye çalıştığını, fakat bunları çözümlmek için gerçekte hiçbir şey yapmadığını, söylemiştir.

C. ORTEGA, Şili'de de cuntanın gençliğe faşizmi aşlamak için cezbetmeye çalışırken, gençliği pohpohlamaya gayret ederken, aynı şekilde davrandığına, işaret etmiştir.

Konferansa katılanlar aynı zamanda, «hür» dünya denilen dünyada hakim sınıfların, gençliği yönetmek için günümüzde kullandıkları ince mücadele metodlarını belirtmişlerdir.

H. NUMATA (Japon Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi) konferansta, Japonya'da Liberal-Demokrat Partinin bölgesel gençlik örgütlerinde çok etkin bir mücadele yürüttüğünü ve gençlerin «gençlik festivallerine» katılmalarını teşvik ettiğini, «Gençliğin Beslenmesinin Yetkinleştirilmesi İçin Ulusal Br Kampanya» örgütlediğini açıklamıştır. Gençlerin her zaman bilincinde olmadıkları; burjuvazinin bir numaralı hedefinin, komünistlerin gerçek hedeflerini tahrif ederek gençlerin çıkarlarını, mücadelelerini sahte bir yola doğru yönlendirmektir.

Komünistler buna nasıl karşı çıkarlar? A. CARLBERG, komünistlerin bu konuda her zaman uyguladıkları ilkenin şu olduğunu açıklamıştır: biz, gençlere mücadelenin yönetimine katılmalarını açıkça teklif ederiz, sosyalizm için savaşın genel hedefleri ile çakışmak zorunda olduğunu hiç bir zaman unutmadan, gençlere somut, açık günlük mücadele hedefleri teklif ederiz.

Tartışmacılar, komünistlerin gençlik içinde çalışma metodlarının özgül karakterinin somut örneklerini açıklamışlardır: devrimci hareketin gelecekteki görevlerinin çözümlüne bağlı olarak gençliğin günlük çıkarlarını gözetmek, gençliğe karşı titiz davranarak gençliğin halk taleplerini desteklemek, kesin sonuca götüren problemlerin

tartışılmasında tam bir dürüstlikle beraber gençlerin ihtiyaçlarının anlaşılması.

Konuşmacılar, genç kuşağın kazanılması savaşında tayin edici doğrultunun, gençlik hareketleri içinde temel rolü oynamaya yetenekli işçi gençliğin kazanılması savaşında bulunduğunu belirtmişlerdir.

T. BARANYAI, sosyalist rejimde biz, işçi sınıfının sorumluluk duygusunu, iktidara yükselmesinden sonra kendinden nöbeti devralacak kuşaklar için gösterdiği çabalarla değerlendiririz, demiştir.

Tartışmaya katılanlar, kapitalist bir rejimde işçi gençliğin bilincinin yükseltilmesinin, işçi gençliği, sendikalarda sınıflararası işbirliğini vaazeden sosyal demokratların etkisinden kurtarmann çok önemli olduğuna işaret etmişlerdir (A. CARLBERG ve W. HEİL'in konuşmaları).

A. CRIBAS, bilimsel ve teknik devrim tarafından desteklenen sermaye temerküzü (konsantrasyonu) karşısında, tekellerin itkisinin ve sermayenin ve emeğin uluslararasılaşmasının karşısında, hemen ve mutlak olarak, ilk önce işçi gençlik olmak üzere, bütün gençlik için mücadelenin bir global stratejisinin hazırlanarak, çokuluslu konsorsiyumlara karşı mücadeleye geçilmesi gerekliliğine işaret etmiştir.

Diğer konuşmacılar da, gençliğin diğer tabakaları içindeki eylemin çok açık bir sınıfsal yönelişi olması gerektiğine işaret etmişlerdir. Bu alanda ordu içindeki gençlik üzerine etki perspektiflerimiz üzerinde çok anlamlı bir görüş alış-verişimiz olmuştur.

KOMÜNİSTLERİN ÖRGÜTÜ VE GENÇLİK ÖRGÜTÜ

Yeni olgular arasında, gençliğin çok önemli bir bölümünün marksizm-leninizme duyduğu ilginin arttığını ve gençliğin önemli güçlerinin komünist partilerine bağlandığını belirtmemiz gerekmektedir.

Tartışmaya katılanlar son yıllarda bir çok kardeş partinin kadrolarında, bir gençleşme görüldüğünü saptamışlardır. Sosyalist ülkelerde, genç kuşak, komünist partilerinin bu kuşağı planlı bir biçimde eğitmeye ve oluşturmaya özen gösterdikleri sürekli bir rezervdir.

Sosyalist olmayan ülkelerin genç kuşağı, komünist partilerin saflarına katılırken, formasyonu farklı koşullarda oluşmakta, ihmal

edilemez ve uygun eylem biçimlerini gerektiren problemler ortaya çıkarmaktadır. Komünist safların güçlendirilmesindeki sebatkarlık ta edinilmiş deneylerin gösterdiği gibi bütün önemini muhafaza etmektedir. Bu güçlüklerin yapısı nedir?

M. GODARD'ın düşüncesine göre, güçlüklerden biri, hayata daha yeni başlayan parti üyeleriyle kişisel ilişkiler kurmayı deneyen ellilik bir militanın hissettiği son derece doğal sarsıntı olmaktadır. Konuşmacının belirttiği ikinci güçlük ise, partinin çözümlenmek zorunda olduğu çok büyük problemler karşısında sayısal (elindeki militan güç sayısı) yetersizliği olmaktadır. Bu durumda, bizim Belçika'da büyük bir kitle partisi oluşturmamız önemli olmaktadır. Belçikalı komünistler, sistematik bir partiye kayıt kampanyası sırasında bu konuda özel bir çaba göstereceklerdir.

S. DUBROVSKY bu konu ile bağlantılı olarak, 12 Nisan 1921'de kurulmuş, ve bütün bölgelerde yerleşmiş, 50.000 üyesi ve 2.100 örgütü ile X neu Kongresini hazırlamakta olan Arjantin Komünist Gençlik Federasyonunun çalışmalarından bahsetmiştir.

Legalitemiz tanındığından beri, saflarımıza % 80'i Peronist Gençlik'ten gelen 15.00 yeni üye katılmıştır. Komünist Gençlik Federasyonunu en geniş eylem biçimlerinden yararlanmayı öngören büyük bir kitle örgütü haline getirmeye çaba gösteriyoruz. Bu nedenle gençlik klüpleri, kültür merkezleri, spor merkezleri, v.d. yarattık. Kongremiz bu eylem biçimleri ile beraber 100.000 üyelik bir gençlik örgütü durumuna ulaşma hedefini de inceleyecektir.

Böylece görüldüğü gibi, bir çok konuşmacının da işaret ettiği üzere, gençlik içinde marksizm-leninizm lehine yapılacak enerjik bir propaganda yarının komünistlerinin formasyonunda en etkili rollerden birini oynayacaktır. Bu problem, ülkelere göre farklı çözümler bulmaktadır.

Bir çok az-gelişmiş ülkede, sosyal evrimin yasalarının bilgisinin bütün karmaşıklığıyla kitlelerin bilgisine aktarılmasındaki gereklilik ile bu kitlelerin okuma-yazma bilmemesi arasındaki çelişki oldukça ağırlığıyla kendini duyurmaktadır.

M. AL-FAKİ, Sudan'da nüfusun %80'inin okuma-yazma bilmediğini söylemiştir. Bu koşullarda komünistlerin eylemi nasıl olabilir? Bu durumda okuma-yazma bilmeyen köylü erkeğe yada kadına komünistlerin ülkenin ihtiyaçlarıyla uğraştıklarını somut örneklerle göstermek gerekir. Ülkenin bir çok bölgesinde eylem programına

zın önemli bir bölümü, örneğin bir revirin, bir ilkokulun yapılmasında yardımcı olmak ve hatta köyde bir ebenin bulunmasını sağlamaktır. Evet, tamamen dediğim gibi, bir ebenin bulunmasını sağlamak.

Komünistler, Sudan'da camilerin yapılmasına bile yardımcı olmuşlardır; cami, bizde sadece dua edilen bir ibadethane değil, fakat aynı zamanda bir köy klübü, köyde sosyal hayatın merkezidir de.

Hangi tarzda olursa olsun, temel olan, Parti ile bütün halk tabakaları arasında, gerici güçlerin her ne pahasına olursa olsun kırmak istedikleri sağlam ilişkiyi, anlayışı yaratmaktır.

Oturuma katılanlardan bazıları, gelişmiş kapitalist ülkelerde sınıf bilincinin kazanılmasının, aynı zamanda hem daha basit hem de daha karmaşık olduğuna işaret etmişlerdir.

Gençliğin objektif durumu, onu bir yandan varolan sistemin ötesinde bir çıkış yolu bulmaya zorlamakta; fakat diğer yandan da gençlik, burjuva toplumunun çok güçlü ahlaksak ve ideolojik ortamının etkisi altında kalmaktadır. Bu ortam, sosyal-demokratların, gençliğe —özellikle de işçi gençliğe— farklı siyasal uyutma biçimleri olan antikomünizm, anti-sovyetizm, sınıflar arasında uzlaşım gibi yanlış düşünceleri aşılarmaları için uygun bir ortamdır.

W. HEİL'in ayrıntılı olarak anlattığı, çok iyi bilinen «sosyal işbirliği» (partnership) ideolojisinin yayılması, gençlerde bir sınıf bilincinin oluşmasının karşısına çok ciddi bir engel çıkarmaktadır.

J. PİTTMAN kazanç kült'ünün (kazanca tapmanın), kollektif mücadelenin terkedilmesini, reddedilmesini doğurduğunu söylemiştir.

J. CHRISTENSEN'e göre bütün bunlar, komünistleri ideolojik çalışmanın niteliğini yükseltmeye, çağımızda bir devrimci olmanın ne anlama geldiğini, bu görevin soyluluğunu göstermeye zorlamaktadır.

G. NAUMANN ve P. DATCULESCU (Romanya Komünist Birliği Merkez Komitesi nezdinde Gençlik Problemlerini Araştırma Merkezinde bilimsel yardımcı), sosyalizmin şimdiden başarı kazandığı ülkelerdeki gençliğin eğitim problemlerine ve özelliklerine dikkati çekmişlerdir.

Gençliğin sosyalist demokrasi zihniyeti içinde eğitilmesi gerekliliği üzerinde özellikle durulmuştur.

B. AVRAMOVA, bunun, gençliğin sosyal hayata kişisel olarak ve gerçekten katılmasıyla, bizzat kendine özgü sosyal deneyini geliştirme olanağının ve her birey için sosyal problemlerin çözümüne katılması olanağının bulunduğu koşulların yaratılmasıyla gerçekleştiğine işaret etmiştir. Bu nedenden gençlerin üretimin yönetimine katılmalarını sağlamak çok önemlidir. Bu alanda önemli bir rol de gençlik örgütlerine düşmektedir.

Bir çok konuşmacı, gençlerin sınıf bilinci kazanmaları probleminde enternasyonalist eğitimin kesin önemi üzerinde durmuşlardır.

T. NAMSARAI (Moğol Devrimci Partisi Merkez Komitesi Yedek Üyesi) konuşmasında, enternasyonalizm konusu üzerinde durmuştur. Enternasyonalist eğitimi, komünist hareketin ve örgütlü işçi hareketinin doğuşuna bağlı nisbeten yeni bir olgu olarak nitelendirmiştir. Bu problemin anlaşılması komünistlerin, milliyetçiliğin özellikle canlı belirtilerine karşı mücadelelerinde doğru bir siyasetin önemini değerlendirmelerini sağlamaktadır; konuşmacı bilimsel komünizm ilkelerinin, [REDACTED] milliyetçi deformasyona uğratılmasını ayrıntılarıyla analiz etmiştir.

J. MASER (S.E.D. Merkez Komitesi Gençlik Seksiyonundan) konuşmasında, özellikle enternasyonalist eğitimin biçimlerinden biri üzerinde, Demokratik Alman Cumhuriyetinde gençliğin sosyalist ülkeler arasındaki karşılıklı işbirliği ve ekonomik bütünleşmenin gerçekleştirilmesindeki katkısı üzerinde durmuştur.

Gençlik içindeki ideolojik problemler, daha az karmaşık olmayan örgütsel problemlere de sıkı sıkıya bağlıdır. Paraguay Komünist Partisinin deneyinin gösterdiği gibi, bu konuda çok açık metodolojik sınırlar gerekmektedir. P. VASQUEZ, geçmişte, Partimiz, Lenin'in komünist gençlik Birliklerinin örgütsel bağımsızlığının mutlak gerekliliği(*), üzerindeki düşüncesinin son derece güncel karakterini küçümsemiştir. Bu durum, Komünist Gençlik örgütünün ve Devrimci Demokrat Öğrenciler Federasyonunun pratikte ortadan kalkmasına yol açmıştır.

L. BATRLA, bir sosyalist ülkenin koşullarında olumsuz bir deneyden bahsetmiştir. Gençliğin tek sosyalist örgütünün 1968-1969 krizi boyunca dağılması sonucu, gençlik hareketi Çekoslovakya'da hızla sosyal ve siyasal hayatın arka planına itilmiştir. Gençler ve çocuklar için yeni bir örgüt oluşturmak için Partinin büyük çabalar sarfetmesi gerekmiştir.

(*) V.İ. Lenin - Bütün Eserler, Cilt: 23, S.: 180.

O halde Partinin yanında bir genç komünistler birliğinin, üstelik sıkı sıkıya özerk bir birliğin varlık gerekliliği nereden doğmaktadır? Lenin'in teorik planda eksiksiz bir açıklamasını yaptığı bu sorun, bu günkü durumu içinde konferansa katılanların bir çoğunun ilgisini toplamıştır.

A. WİGDOR'a göre, burjuvazi, bugünün gençliğine özgü çelişkili gerçeği bulandırmaya hiç ara vermeden devam etmektedir. Gençler çoğu kez şöyle yada böyle örgüt konusunda güvensizdirler, çünkü daha henüz temel çıkarlarının bilincine varamamışlardır. İşte bu yüzden, Kanada'da gençlerin sosyal eyleminin gözle görülür etkisi, komünist gençliğin demokratik örgütleri üzerinde daha henüz hissedilebilir bir tarzda yansımamıştır. Oysa, gençlerin yetersizce bilincinde oldukları gerçekliğin, gençleri kendi özgül çıkarlarını savunmak için örgütlenmeye itelemesi gerekirdi. İşte bu yüzden Kanada hakim sınıfları, gençliğin örgütlenmesini engellemek için ellerinden geleni yapmaktadırlar.

J. SCHMİRGELD, işçi sınıfının partisi tarafından yönetilen bağımsız bir gençlik örgütünün gerekliliğinin, işçi gençliğin görevlerinin özgül karakterinden doğduğunu açıklamıştır. Latin Amerika'da bu konuda bir çok tartışma olmuştur; bir marksist-leninist komünist gençlik örgütü yerine, anti-emperyalist demokratik bir gençlik örgütü oluşturmak mı daha doğrudur?

Bu konuda ileri sürülen kanıtlardan biri, ülkelerimizde devrimin kaçınılmaz olan anti-emperyalist aşamasının, demokratik aşamasının karakterini hesaba katmak gerekliliği olmuştur. Sorunu ortaya böyle koyanlar, devrimin yönetimini sağlayan sınıfın bütünlüyci parçası olan işçi gençliğin rolünü böylece küçültmüşlerdir. Bunların görüşleri reddedilmiştir, çünkü gerçekte, bu görüşler, gençlikte sınıf bilincinin oluşumunun gecikmesine, diyalektiğin suni bir biçimde reddedilmesine, devrimin bir aşamasını diğer bir aşamasından ayırarak devrimci sürecin bölünmesine yol açmaktadır.

Anti-emperyalist, tarımsal ve demokratik devrim; eğer proletarya bu devrimin sosyalist aşamaya kadar sürdürülmesi bilincinde değilse, sonuna kadar sürdürülemez. Buradan da bağımsız bir komünist gençlik örgütünün tarihsel gerekliliği doğmaktadır.

Bugün, Fransız Komünist Partisi eskisinden daha fazla, eylemi kendi siyaseti üzerinde kurulmuş bağımsız bir gençlik örgütüne dayanmaktadır. G. WASERMAN, Partimiz Komünist gençliğin artan sorumluluklarını belirlerken, bunun gençlik içinde komünist eylemin belli başlı temsilcisi olduğuna işaret etmektedir, demiştir.

Bununla beraber, bu gerçek, Partinin diğer bütün alanlarda olduğu gibi bu alanda da yönetici rolünü bıraktığı anlamına hiçbir zaman gelmemektedir.

Konferansta aynı zamanda komünist olmayan gençlik örgütleri ile beraber Partinin eylem metodları, problemleri ve olanakları tartışılmıştır.

P. SOLDİNİ, konuşmasının bir bölümünde genç kuşakların birliğinin oluşturulmasını işlemiştir. Komünist harekete karşı olan örgütlerde bir eylem olanağı konusunda konuşmacıya bir çok soru sorulmuştur.

G. KWİATOWSKİ (Alman Komünist Partisi) şu soruyu sormuştur : «Faşist örgütlerin bazı gençler üzerindeki etkilerini hangi ölçülerde ortadan kaldırabilme olanak perspektifleri vardır?»

Cevap : İtalya'da faşist harekete katılan gençler içinde bazıları faşizmi, sağın anti-kapitalizmi olarak, başka türlü söylenirse köklerinin sosyal umutsuzlukta, demokratik kurumlar karşısında duyulan güvensizlikte, yarımından korkuda aranması gereken ciddi bir ideolojik akım olarak kabul etmişlerdir.

Bu gençler, temelde bizzat faşizmin ne olduğunu bilmemekte ve sınıfsal yapısını anlamamaktadırlar. Biz, bu gençlere karşı herşeyden önce bir «bilgi verme savaşı» örgütlemek ve bizzat kendi en büyük düşmanlarına yani kapitalizme ve emperyalizme hizmet ettiklerini açıklamak koşuluyla, içlerinden birçoğunun demokratik harekete kazanılacağını düşünüyoruz.

K. ZARODOV, konferansın kapanış konuşmasını yaparken, bu son yıllarda ilk kez komünist ve işçi partilerinin birçok temsilcisinin gençlik problemlerini tartıştıklarını söylemiştir. Düşüncelerde ve görüşlerdeki son derece doğal nüans farklılıklarına rağmen tartışmalar temel problemlerde her zaman ortak düşünceye ulaşmıştır.

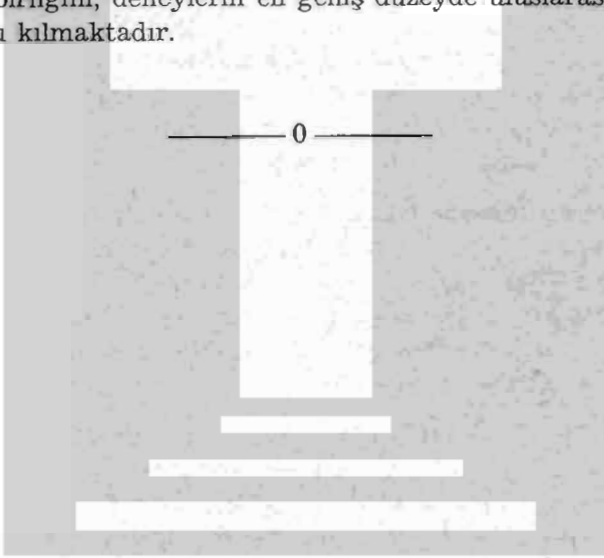
Bugün hiçbir parti, hiçbir hareket, kendi saflarında birçok genç bulundurmuyorsa, genç kuşağın önemli bir bölümünün başında bulunmuyorsa ne kitleler üzerinde bir etkide bulunabilir, ne de başarı kazanabilir. İnsanlığın geleceği büyük ölçüde gençliğin çeliklenme tarzına, kavramlarının ve ahlakının oluşumuna, kendininkiler olarak benimsiyeceği siyasal düşüncelere bağlıdır.

Konuşmacı, bizim için gençlik uğruna mücadele, sadece genç kuşağı kazanmak demek değildir. Gençlerin bizi takip etmesi ve ya-

nımızda yürümleri için herşeyi yapmak zorundayız. Fakat, komünistler, gençlerin çıkarlarının ve haklarının savunulmasının her zaman temel uğraşlarından biri olarak düşünmüşlerdir. İşte gençlik için verdiğimiz savaşta ilkemiz budur, ve konferansta işaret edildiği gibi, bizim gençlik için mücadelemiz burjuvaziden ve gericilerden her nokta da ayrılmaktadır, çünkü gençler, onların siyasal oyununda sadece bir oyuncaktır.

Tartışma bir kez daha göstermiştir ki, farklı ülkelerin, bölgelerin ve kıtaların gençlerinin beraberce çözümlenmesi gereken bir çok ortak görevleri vardır.

Günlük tarih, herşeyden önce komünist gençlik örgütlerinin, fakat aynı zamanda gençliğin diğer ilerici örgütlerinin de uluslararası birliğini niteliksel olarak yeni bir dereceye yükseltmemizi gerektirmektedir. Bu problemin çözümü kardeş partilerin bu alanda sürekli bir işbirliğini, deneylerin en geniş düzeyde uluslararasılaştırılmasını zorunlu kılmaktadır.

TÜSTAV

LENİN
marksizm
üzerine

Aşama Yayınları

6 lira

VO NGUYEN GIAP

VIETNAM ULUSAL
KURTULUŞ SAVAŞI

AŞAMA YAYINLARI

pk 318 yenişehir-ankara

/ 10 LİRA

DERGİ DAĞITIM (DER-DA)

CAĞALOĞLU YOKUŞU KEMALİYE HAN No 4/14
İSTANBUL

Dağıtımını yaptığımız Dergiler
0/0 25 indirimli gönderilir ve
iade kabul edilir.

- 1 — YENİ ADIMLAR
- 2 — ÜRÜN
- 3 — GERÇEK SINEMA
- 4 — 7. SANAT
- 5 — KÖKEN
- 6 — SOYUT
- 7 — TÜRKİYE DEFTERİ
- 8 — YARINA DOĞRU